flacara

anul XXXIV
34 (1.575)
VINERI
23 AUGUST
1985

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

SALA DE LECTURĂ

23 AUGUST

La marea sărbătoare națională din August, ca-n toate marile momente ale eroicei sale istorii, întregul popor român — un ideal, o simțire, un cuget

GLORIE PATRIEI! GLORIE PARTIDULUI! GLORIE MARELUI NOSTRU CONDUCĂTOR, PREȘEDINTELE NICOLAE CEAUȘESCU!

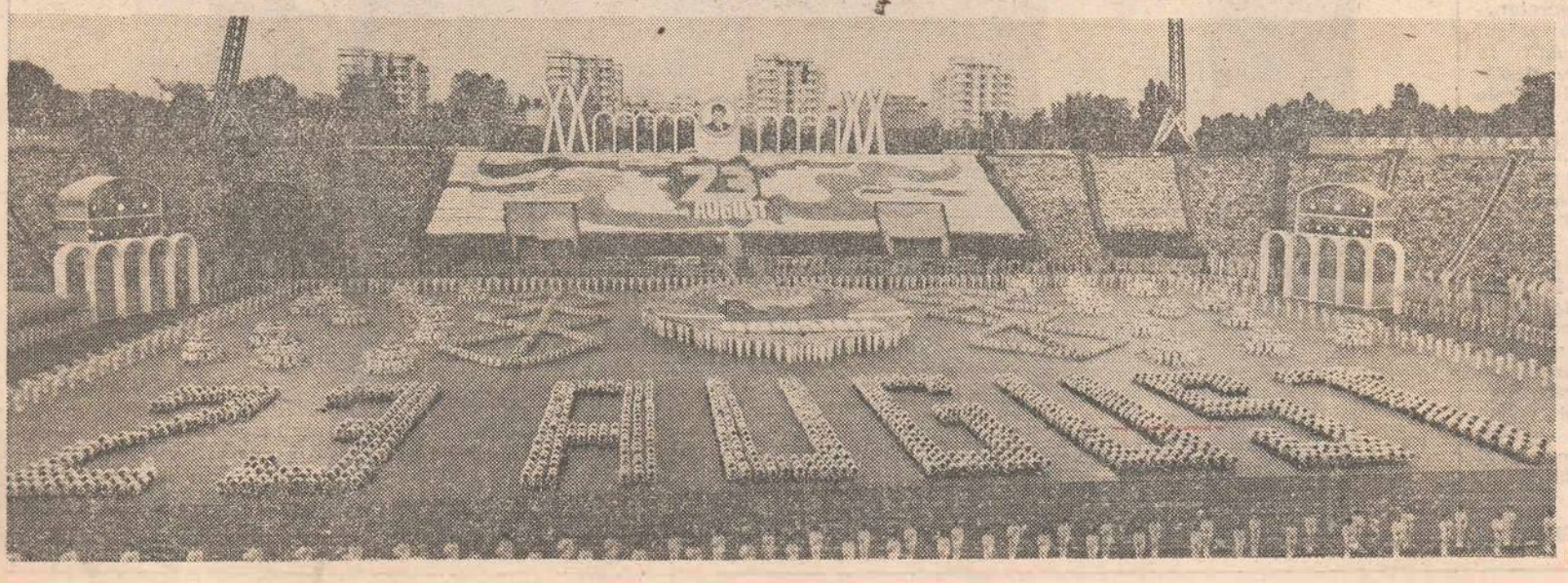

OMAGIU

Imagini din grandioasa manifestare cultural-artistică dedicată zilei de 23 August și împlinirii a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului

în paginile 2, 3, 12 și 13

Vibrant omagiu adus patriei socialiste,

Încununarea atmosferei sărbătorești care în aceste zile îmbracă asemeni unei haine solemne întreaga noastră țară s-a realizat prin spectacolul omagial consacrat sărbătorii naționale a poporului român — ziua de 23 August — și împlinirii a două decenii de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român și prin deschiderea expoziției organizate cu prilejul finalei celei de-a V-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României". Aceste două evenimente reprezintă o încununare a unui lung șir de manifestări dedicate celor două decenii de mărețe împliniri pe pămîntul României, ca și marelui act istoric, deschizător de drumuri noi în istoria patriei care a avut loc la 23 August. În toate județele și orașele țării, oamenii muncii de diferite profesii, tineri și vîrstnici, toți cei care vorbesc limba muncii pasionate, după ani de izbînzi, au ținut să reafirme, prin viu grai, prin felurite modalități artistice bucuria lor de a trăi un timp eroic, o epocă a împlinirilor. Simpozioanele științifice cu tema „Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 — piatră de hotar în istoria României, moment de importanță fundamentală în evoluția societății românești" au scos în evidență, ca și alte manifestări desfășurate sub un asemenea generic, valoarea istorică și consecințele zilei de 23 August, simbol al descătușării energiilor creatoare ale poporului nostru, act deschizător de drumuri și moment crucial — cel în care poporul nostru și-a luat calea socialismului, devenind sieși stăpîn. Cu aceste prilejuri oamenii muncii au subliniat că libertatea țării, a fiecăruia din cetățenii ei a căpătat noi și adevărate dimensiuni după Congresul al IX-lea al partidului, cînd România începea să trăiască o devenire fără precedent, o impetuoasă dezvoltare. Adoptarea în 1965 a Constituției Republicii Socialiste România — cartă a libertății și independenței poporului român — s-a înscris în șirul de evenimente deschizătoare de timp nou. Participanții la aceste manifestări omagiale au ținut să-și exprime, ca și la spectacolul omagial desfășurat în București, sentimentul de dragoste și recunoștință față de întîiul bărbat al țării, omul politic de aleasă clarviziune, comunistul de omenie care, prin modul său de a gîndi și de a acționa, și-a pus amprenta pe tot ce s-a înfăptuit în această perioadă a ctitoriilor nepieritoare, intrată deja în conștiința vremii noastre sub numele de „Epoca Nicolae Ceaușescu". Înalta vibrație a acestor manifestări, hotărîrea unanimă de a-l urma pe secretarul general al partidului în toate marile bătălii de prefacere a țării se constituie în cea mai grăitoare dovadă a unității întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Atît în manifestările omagiale desfășurate în țară cît și în cele petrecute în București, un singur gînd și o singură idee revin ca un fir roșu — dorința de a înfăptui pe mai departe o Românie mai frumoasă, mai demnă, mai fericită. Expoziția organizată cu prilejul finalei celei de-a V-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României" deschisă de tovarășul Nicolae Ceaușescu este o grăitoare mărturie a succeselor artistice, a tezaurului material și spiritual plămădit în această emulație de valori create în România — țara care a dat libertății cel mai concret contur cu putință.

BOGDAN NISIPOIU

Inaugurarea expoziției Festivalului Național „Cîntarea României"

Parte integrantă a măreților înfăptuiri dobîndite de poporul nostru sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în ultimele două decenii în toate domeniile construcției socialiste, realizările de prestigiu obținute în sfera creației, în întreaga activitate științifică și culturală sînt pregnant oglindite de expoziția organizată cu prilejul finalei celei de-a V-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României", expoziție consacrată sărbătorii naționale a poporului român și împlinirii a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului. Inaugurată recent în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, această expoziție constituie un vibrant omagiu adus de creatorii de artă și de literatură, de toți cei ce sînt înregimentați în amplul front al științei și culturii noastre socialiste, de milioanele de participanți la Festivalul național „Cîntarea României" conducătorului partidului și statului nostru, care și-a consacrat întreaga viață și activitate revoluționară măreței lupte pentru eliberare socială și națională, prosperității țării, edificării socialismului și comunismului pe pămîntul patriei, înfăptuirii idealurilor de pace și progres ale tuturor națiunilor.

Organizată la Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România, expoziția oferă o sinteză revelatoare a realizărilor remarcabile obținute în planul creației literar-artistice și tehnico-științifice în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, cînd dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, a societății românești în general, s-a împletit strîns cu avîntul susținut al științei, artei și culturii, cu afirmarea plenară a spiritualității naționale. Expoziția confirmă pe deplin adevărul că împlinirile din viața spirituală a țării sînt legate indisolubil, asemenea tuturor izbînzilor acestui timp, de numele conducătorului partidului și statului, care a ridicat știința, arta și cultura la o înaltă demnitate și răspundere, încredințîndu-le un rol de cea mai mare importanță în edificarea socialismului și comunismului în România. În semn de prețuire și recunoștință, în expoziție este reprezentată la loc de cinste impresionanta operă teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cuprinsă într-un număr important de volume, strălucită contribuție la dezvoltarea creatoare a teoriei și practicii revoluționare, la îmbogățirea gîndirii social-politice contemporane. Întreaga expoziție evidențiază faptul că, avînd drept călăuză concepția umanist revoluționară a conducătorului partidului și statului nostru despre știință, artă și cultură, bucurîndu-se, totodată, de îndrumarea și sprijinul nemijlocit, permanent al tovarășei Elena Ceaușescu, eminentă personalitate politică, strălucit om de știință de reputație internațională, creația literar-artistică și tehnico-științifică românească a cunoscut, în ultimii douăzeci de ani, o deosebită înflorire.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului au vizitat secțiunea consacrată Festivalului național „Cîntarea României", precum și compartimentele expoziției rezervate activității editoriale, literaturii, teatrului, muzicii, cinematografiei, care au cunoscut, la rîndul lor, o intensă dezvoltare.

În partea expoziției consacrată activității și creației tehnico-științifice, este ilustrat faptul că în ultimele două decenii știința și tehnica au cunoscut o dezvoltare impetuoasă, ca urmare a concepției și a grijii deosebite a conducătorului partidului și statului nostru. Sînt prezentate activitatea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, contribuția sa de o excepțională însemnătate pe care o aduce, în fruntea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, la progresul științei românești, la orientarea acesteia, la introducerea și promovarea susținută în toate domeniile vieții economice și sociale a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice. Sînt expuse lucrările tovarășei Elena Ceaușescu în domeniul cercetării și ingineriei chimice, operă științifică vastă, tradusă în numeroase limbi, care îmbogățește literatura de specialitate și sporește prestigiul internațional al științei românești.

Cu deosebit interes au fost vizitate, în continuare, sectoarele consacrate creației tehnico-științifice de masă, creației populare, artelor plastice.

În încheierea vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu au adresat felicitări pentru reușita acestei expoziții. Factorii de răspundere prezenți au mulțumit din inimă tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, asigurîndu-i, în numele creatorilor, al tuturor participanților la Festivalul național „Cîntarea României", că aprecierile făcute constituie un puternic imbold în munca lor de zi cu zi consacrată îmbogățirii vieții spirituale a națiunii, înfăptuirii civilizației socialiste și comuniste pe pămîntul României socialiste.

ION CODRU

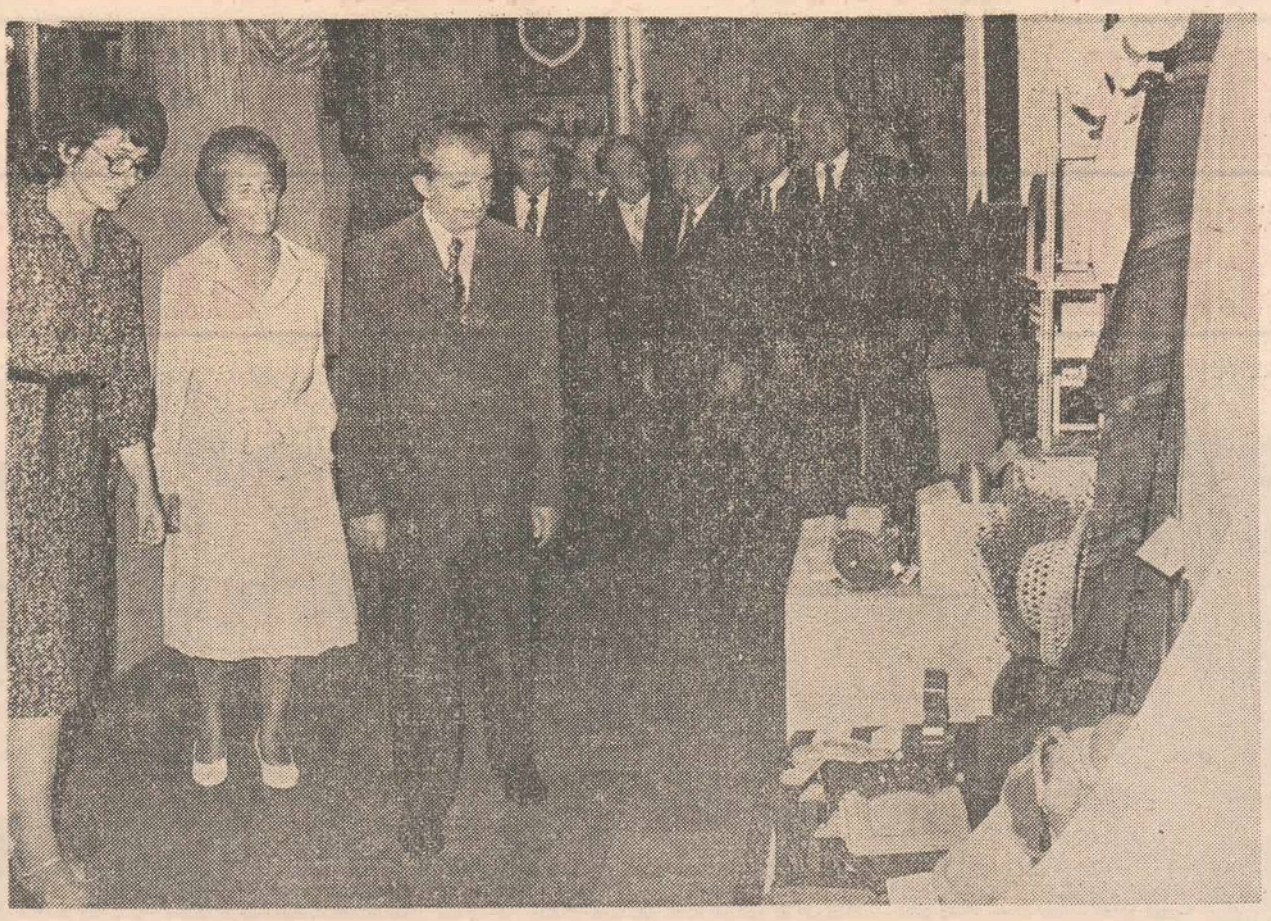

partidului, tovarăşului Nicolae Ceauşescu

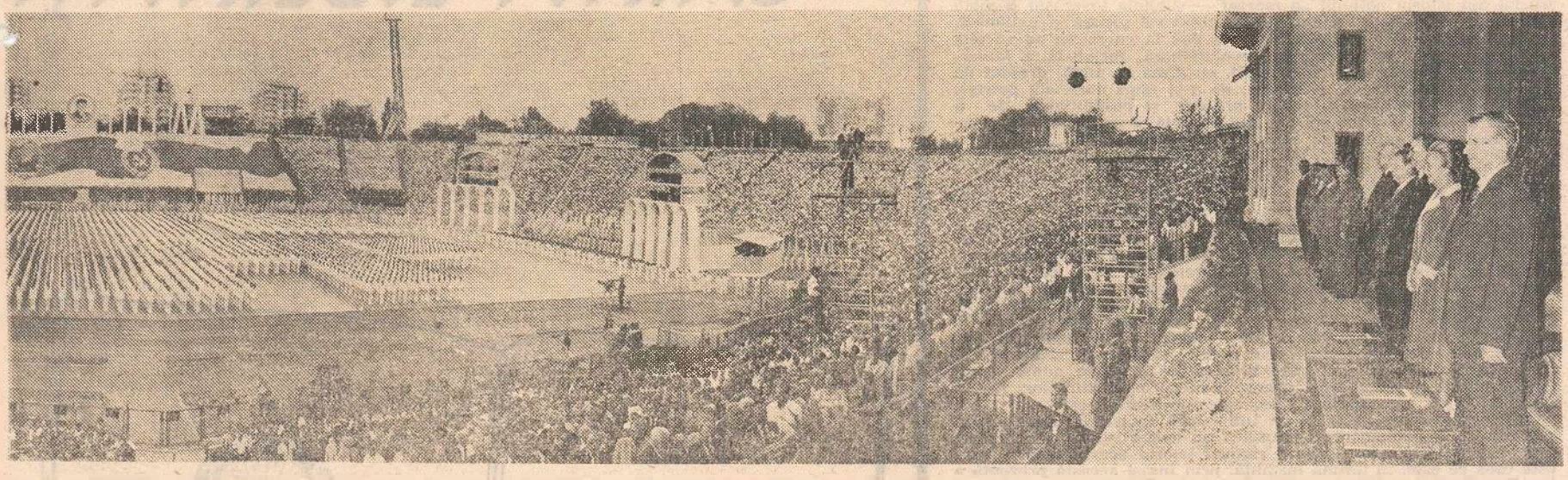

Grandioasa manifestare cultural-artistică de pe Stadionul „23 August"

Mărețe aceste zile de august, luminoase chipurile oamenilor şi frumoasă țara în prag de sărbătoare cu oamenii pregătiți să întîmpine unul din cele mai solemne şi mai importante momente din istoria ei : eşezarea cărămizii dintîi a libertății noastre, libertate care avea să-şi deschidă larg aripile cu 20 de ani mai tîrziu, cînd în fruntea poporului român avea să fie ales cîrmaciul destinului nostru național, bărbatul care dă numele epocii de profunde transformări economice, sociale şi politice — Preşedintele Nicolae Ceauşescu, şi timpul său, timpul nostru numit, Epoca Nicolae Ceauşescu.

Într-un asemenea climat politic, într-un lung şir de manifestări consacrate sărbătorii naționale a poporului român ca o încununare şi ca o expresie a profundului ataşament al întregii națiuni față de partid, față de conducătorul său, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, luni, 19 august, s-a desfăşurat spectacolul omagial dedicat zilei de 23 August şi împlinirii a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului.

Pe marele stadion din parcul ce poartă numele istoricei zile într-o atmosferă de sărbătoare, de adîncă recunoştință față de conducătorul iubit al partidului, mii şi mii de oameni au întîmpinat cu urale, cu manifestări de dragoste şi entuziasm pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pe tovarăşa Elena Ceauşescu, pe ceilalți membri ai conducerii partidului. Cei prezenți au scandat cu însuflețire numele secretarului general, numele partidului, dînd glas sentimentelor de recunoştință față de bărbatul care a schimbat chipul țării, de numele căruia se leagă cele mai mari ctitorii din istoria noastră. Pe un stadion arhiplin, în prezența reprezentanților misiunilor diplomatice, a unui mare număr de ziariști şi acreditați de presă, s-a desfăşurat unul din cele mai grăitoare spectacole artistice, o impresionantă frescă a realizărilor României contemporane, o imagine grăitoare a unității întregii națiuni, în jurul partidului, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. La sosirea pe stadion, zeci de mii de piepturi scandau numele marelui bărbat şi ctitor de istorie, participanții exprimîndu-şi astfel starea de bucurie, de satisfacție de a fi părtaşi la una din cele mai mari prefaceri nu numai din istoria țării noastre, dar şi din lume. Într-o atmosferă solemnă, de intensă vibrație patriotică a debutat acest spectacol omagial realizat cu participarea celor mai reprezentative formații artistice de amatori, a laureaților ultimei ediții a Festivalului național „Cîntarea României" — o strălucită inițiativă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu în domeniul vieții spirituale, menită să creeze un cadru larg pentru afirmarea talentelor şi pentru receptarea valorilor materiale şi spirituale ale națiunii noastre.

Mii şi mii de tineri, îmbrăcați în costume multicolore dau stadionului un aer sărbătoresc. Ei scriu cu trupurile lor „23 August" şi desenează stema Republicii Socialiste România. Întregul tablou este dominat de recitarea unor versuri patriotice închinate marii noastre sărbători şi zilei care a marcat începutul marii deveniri a țării.

Pe fondul muzical al unor cunoscute şi iubite cîntece revoluționare, grupuri de tineri reprezentînd diferite categorii profesionale, evoluează într-un impresionant spectacol coregrafic în care sînt sugerate momentele semnificative ale devenirii României în Epoca Nicolae Ceauşescu. Sînt reconstituite imagini grăitoare ale muncii entuziaste, ale marilor realizări care înnobilează astăzi harta țării. Unul din cele mai impunătoare momente coregrafice ale acestui spectacol omagial a fost cel dedicat timpului de mărețe împliniri, Epoca Nicolae Ceauşescu. Mii şi mii de tineri scriu cu trupurile lor literele Congresului IX, această imagine grăitoare fiind întregită de rostirea versurilor :

Congresul IX — luminoasă treaptă
De vreri şi năzuințe temerare
Tăind în stînca vremii cale dreaptă
Spre culmi de cutezanță şi visare.

Congres al faptei nobile şi drepte
Ca țara să îmbrace nou veşmînt
Urcînd spre comuniste, înalte trepte
Pe românescul roditor pămînt.

Atunci, în forum, din cuvîntul demn,
Cutezătoare drumuri se deschid
Şi încrustat — pentru urmaşi — îndemn
Rostit de fiul unui brav Partid.

În imagini impresionante sînt omagiate marile prefaceri revoluționare petrecute în România Epocii Nicolae Ceauşescu în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, cea mai bogată din întreaga istorie a țării, strins legată de activitatea neobosită, clarvăzătoare, desfăşurată cu dăruire şi spirit creator de preşedintele țării. Tinerii înscriu pe stadion cuvintele „Epoca Nicolae Ceauşescu", încadrate cu lauri iar atmosfera vibrează la cuvintele unor versuri emoționante :

E Nicolae Ceauşescu ! Omul
Şi comunistul fără de egal,
Prin care, strîns uniți, în gînd şi faptă
Năltăm zidiri de nobil ideal.

E Nicolae Ceauşescu ! Omul
Prin care-n unitate, un popor
Spre comunism biruitor se-ndreaptă
Încrezător, sub steagul tricolor.

Pe stadion sînt rostite şi versuri care cinstesc şi omagiază activitatea tovarăşei Elena Ceauşescu, eminent militant şi om de ştiință, care a adus şi aduce o mare contribuție la înflorirea ştiinței şi culturii naționale, la ridicarea României pe noi culmi de progres şi civilizație.

Cu inima curată sărbătorind sub soare
O epocă de aur pe care-o ctitorim
Poporu-ntreg cinstește, acum, de sărbătoare
Pe fiica României cu care ne mîndrim.

Elena Ceauşescu un nume ce-l rostește
Cu stimă întreaga lume, cu-ndreptățit temei,
O inimă ce bate în toate românește
Slujind statornic țara prin fapte şi idei.

Impresionante sînt momentele dedicate Festivalului național „Cîntarea României" marilor obiective economice realizate în Epoca Nicolae Ceauşescu : Metroul bucureştean, Canalul Dunăre — Marea Neagră, Combinatul siderurgic din Galați, Institutul de fizică atomică de la Măgurele, Platforma de foraj marin Gloria etc, după cum în impresionante şi grăitoare tablouri au fost conturate înfăptuirea noii revoluții agrare, cele dedicate copiilor țării şi condițiilor de viață create de partid şi grijii secretarului general al partidului pentru a crea tinerelor vlăstare ale țării o copilărie fericită şi un viitor luminos.

Aspirațiile poporului român de a trăi în pace, în înțelegere cu toate popoarele lumii sînt de asemenea prezentate în grăitoare imagini artistice derulate sub genericul : „Apel de pace din Carpați" înscris de tineri în culori vii şi calde. La tribuna a doua pe un amplu tablou apare înscris în toate limbile pămîntului cuvîntul „Pace".

Finalul spectacolului omagial este marcat de un grandios tablou intitulat „Spre comunism, biruitori". Miile de artişti amatori şi profesionişti veniți aici de pe tot cuprinsul țării desfăşoară o amplă mişcare coregrafică simbolizînd unitatea indestructibilă a întregului popor în jurul partidului, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Spectacolul ia sfîrşit într-o atmosferă de mare însuflețire, de entuziasm şi dragoste față de conducătorul partidului, față de patria noastră, Republica Socialistă România. Copiii au oferit flori conducătorilor partidului şi statului iar tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au răspuns cu căldură manifestărilor de dragoste, de stimă şi prețuire.

La plecare, pe aleile stadionului, mii şi mii de oameni au ținut să-şi exprime sentimentele de dragoste, de aleasă bucurie, de fericire nețărmurită, trăind din plin acest moment sărbătoresc, o sărbătoare a țării, a noastră, a tuturor.

VASILE M. TOMUŞ

Excepţionala însemnătate istorică a zilei de 23 August 1944, ziua sacră a libertăţii noastre, trecută cu roşul incandescent al jertfei şi al speranţei, în calendarul neamului, a fost magistral definită de secretarul general al partidului, preşedintele României socialiste, cîrmaciul şi garantul prezentului şi al viitorului nostru. Acest act crucial din istoria naţiunii **„a marcat** — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **începutul revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, care a dus la cucerirea adevăratei independenţe, la transformarea revoluţionară, socialistă a României. Masele populare şi-au dobîndit, cu arma în mînă, dreptul de a fi stăpîne pe bogăţiile naţionale, de a-şi făuri destinele potrivit intereselor şi aspiraţiilor proprii, precum şi posibilitatea de a construi pe pămîntul patriei cea mai dreaptă şi mai înaintată orînduire socială — orînduirea socialistă şi comunistă".**

Nimeni, cu alte cuvinte, nu poate fabrica vreun monopol asupra acestui istoric act, singurul în drept să şi-l atribuie e poporul, singurele apte să şi-l revendice sînt masele largi, conduse de comuniştii. Este, în definiţia secretarului general al partidului, o nobilă semnificare a rolului naţiunii. factor ignorat o întreagă epocă, o dreaptă supunere a evenimentului la legitatea **popor** sau **timp** Strălucită conjuncţie a unor străvechi şi năvalnice aspiraţii populare, purtate în lungul secolelor, cu o programă de luptă precis definită, cristalizată de partidul comuniştilor într-un prielnic moment — cel al degringoladei fasciste, efect al loviturilor nimicitoare date de Armata Roşie, purtătoarea greului războiului antihitlerist, de celelalte forţe ale Naţiunilor Unite — actul revoluţionar al lui August '44 se înscrie, tocmai prin aportul definitoriu şi decisiv al maselor, ca o fericită adecvare la ceea ce se poate numi sensul istoriei, locul şi rostul unei generaţii în curgerea timpilor, raportul acesteia cu o societate a cărei expresie legiuită este.

Ele, aceste mase, n-au intrat întîia oară în istorie atunci. Fără prezenţa lor modelatoare, demiurgică nu există istorie şi nu există ţară. Ele au decis în repetate rînduri istoria acestui popor, care este ceea ce este, în ultimă instanţă, prin însăşi această prezenţă a lor. Dar 23 August 1944 înseamnă în cronica României cu mult mai mult, înseamnă nu numai prezenţă, ci asigurarea participării maselor la istorie, ca act creator. Cel ce a asigurat în chip programatic această participare, diriguind-o efectiv, cel ce i-a hotărît caracterul de lege, iar prin aceasta eficienţa, a fost Partidul Comunist Român, pe atunci cea mai tînără forţă politică a naţiunii, dar cea mai capabilă — toate faptele sale, inclusiv pregătirea şi conducerea revoluţiei, o probează ! — să preia pe umerii săi şi să ducă la strălucită izbîndă dezlănţuirea populară a acelui impetuos anotimp de foc. Actul revoluţionar decis atunci de partid, cu sprijinul neprecupeţit al poporului, a luat prin surprindere taberele angajate în con-

Magnificul august

flagraţie (vezi documentele epocii, paginile ziarelor şi declaraţiile comandanţilor de armate şi ţări !), contribuind efectiv, într-un moment în care Germania hitleristă era încă departe de a fi înfrîntă, la victoria forţelor antifasciste, la triumful libertăţii şi al păcii.

Întorcînd capul în urmă, găsim azi, după 41 de ani, un drum măsurat de cele mai mari ctitorii din cîte au rodit vreodată pe acest frămîntat pămînt. Un drum măsurat de pietrele kilometrice care sînt uzinele, combinatele, minele, hidrocentralele şi termocentralele noastre, configurînd o Românie de 100 de ori mai puternică industrial, un drum care înseamnă noua noastră agricultură.

N-a fost un drum uşor, lin şi senin, dimpotrivă. Au fost ani de lupte eroice, de privaţiuni şi de sacrificii, ani în care un întreg popor, în frunte cu înflăcărata, harnica, răbdătoarea, înverşunata, întreprida, miraculoasa noastră muncitorime, a înfruntat cu dîrzenie tot felul de obstacole şi potrivnicii, neprimind nimic pe gratis („nimic nu ne-a căzut din cer", cum cu dreptate ne-a reamintit tovarăşul Nicolae Ceauşescu), dînd în schimb totul, pînă la ultimul strop de sudoare. Au fost, în etapa de început a revoluţiei, ani în care eforturile maselor, angajate cu bărbăţie şi hotărîre pe drumul noului, s-au izbit nu o dată de forţe care îngreunau acest drum, blocînd iniţiativa prin dogme şi prin şabloane coercitive, opunînd faptei creatoare canonul sloganului, frumos în ramele lui aurite, dar fără eficienţă în viaţa vie. Anul 1965, anul Congresului al IX-lea al partidului, care a adus un val de lumină, de aer proaspăt, în toate celulele societăţii, fructificînd un capital de daruri şi haruri ale acestui neam stăvilit pînă atunci doar în etapa virtualităţii, an devenit an-istorie prin alegerea în fruntea partidului şi a naţiunii a tovarăşului Nicolae Ceauşescu — patriotul neşovăit şi revoluţionarul ardent, ştiutorul ca nimeni altul al realităţilor şi nevoilor ţării, vizionarul înarmat cu infailibila ştiinţă a prevederii mersului fenomenelor sociale, fiul cel mai iubit al acestui pămînt şi cel mai de trebuinţă ascensiunii sale în progres şi civilizaţie — a dat revoluţiei aripi, smulgînd-o din inerţia unor concepte osificate, nepotrivite spiritului ei şi fiinţei ţării, ducînd-o spre orizonturi de nevisat.

Sînt 20 de ani de atunci. O epocă mai scurtă decît cea a lui Ştefan, mai scurtă decît vremea lui Mircea sau a lui Brâncoveanu, dar care ne-a înălţat sub aura celei mai mari demnităţi şi pe culmea celor mai tefere împliniri. O epocă a ctitoriilor fără seamăn la noi, unele fără seamăn în lume, de la Canalul Dunăre-Marea Neagră la Transfăgărăşan, de la metrou la noul centru civic, în plină edificare, al Bucureştilor ; o epocă a democraţiei reale, a cinstei şi echităţii reale, a expresiei libere, a competiţiei libere a valorilor, a disciplinei muncitoreşti cu iradiere egală pentru toţi membrii societăţii, indiferent de funcţii, a adevărului răspicat cu francheţe, oricît de crud ar fi acesta, a sancţionării ferme a lipsurilor şi a erorilor, ori de unde ar emana acestea ; o epocă în care aportul maselor populare la dirijarea ţării, la elaborarea şi la înfăptuirea politicii ei interne şi externe, este mai vast şi mai eficace decît oricînd ; o epocă în care s-a constituit, pentru prima oară la noi, un model de raporturi partid-popor, mase-conducător, de o inedită şi nobilă calitate, ilustrat de marele dialog cu ţara, de vizitele de lucru pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, le face în toate vetrele muncii şi ale creaţiei româneşti, îndrumînd, sprijinind, consultîndu-se cu oamenii muncii, cu specialişti, în problemele de esenţă ale producţiei, ale vieţii ; o epocă în care unitatea de interes, de simţire şi ideal a tuturor fiilor ţării, muncitori, ţărani, cărturari, români, maghiari, germani sau de alte naţionalităţi, strînşi în jurul partidului şi al luminatului său cîrmaci, a devenit un veritabil factor de echilibru şi de sănătate morală al naţiunii, un veritabil factor motor al înaintării pe toate planurile ; o epocă a independenţei reale, a suveranităţii reale, o epocă în care, ridicaţi la un planetar prestigiu, datorat epocalelor noastre realizări , ne spunem. prin vocea preşedintelui Ceauşescu — confundat în conştiinţa umanităţii cu ţara de la Dunăre şi Carpaţi şi ascultat cu adînc interes, cu aleasa consideraţie ce se acordă promotorilor unei lumi mai drepte — un cuvînt tot mai greu pe agitata arenă a contemporaneităţii, militînd, prin iniţiative şi soluţii de răsunet, pentru dezarmare şi pace, pentru concordie şi colaborare, pentru drepturile popoarelor de a-şi decide şi făuri după voie destinele, pentru salvarea civilizaţiei şi a vieţii oamenilor de atentatele împotriva lor.

Am primit, în aceste două decenii, mult. Am şi dat mult, fiindcă sîntem apţi s-o facem, apţi de toate eforturile oricît de grele, atunci cînd ele ni se cer deschis şi pe drept. Am primit mult şi ni se cere — aşa cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu la tribuna celui de-al XIII-lea Congres al partidului — un lucru care, rostit în puţine cuvinte, căci revoluţia noastră de azi nu-i a cuvintelor, ci a faptelor, spune mult :

„Perspectiva minunată care stă în faţa noastră ne cere să lucrăm în spirit revoluţionar, să facem totul pentru a păstra tradiţia şi spiritul de luptă al comuniştilor, al partidului, să servim în orice împrejurări poporul, cauza socialismului".

Sub arcul de triumf al lui August, înalt arcuit peste ţară, mobilizaţi de hotărîrile celui de-al XIII-lea forum al comuniştilor, răspundem „prezent !" la chemarea cîrmaciului, care-i chemarea propriilor noastre inimi.

ILIE PURCARU

CARTA LIBERTĂŢII

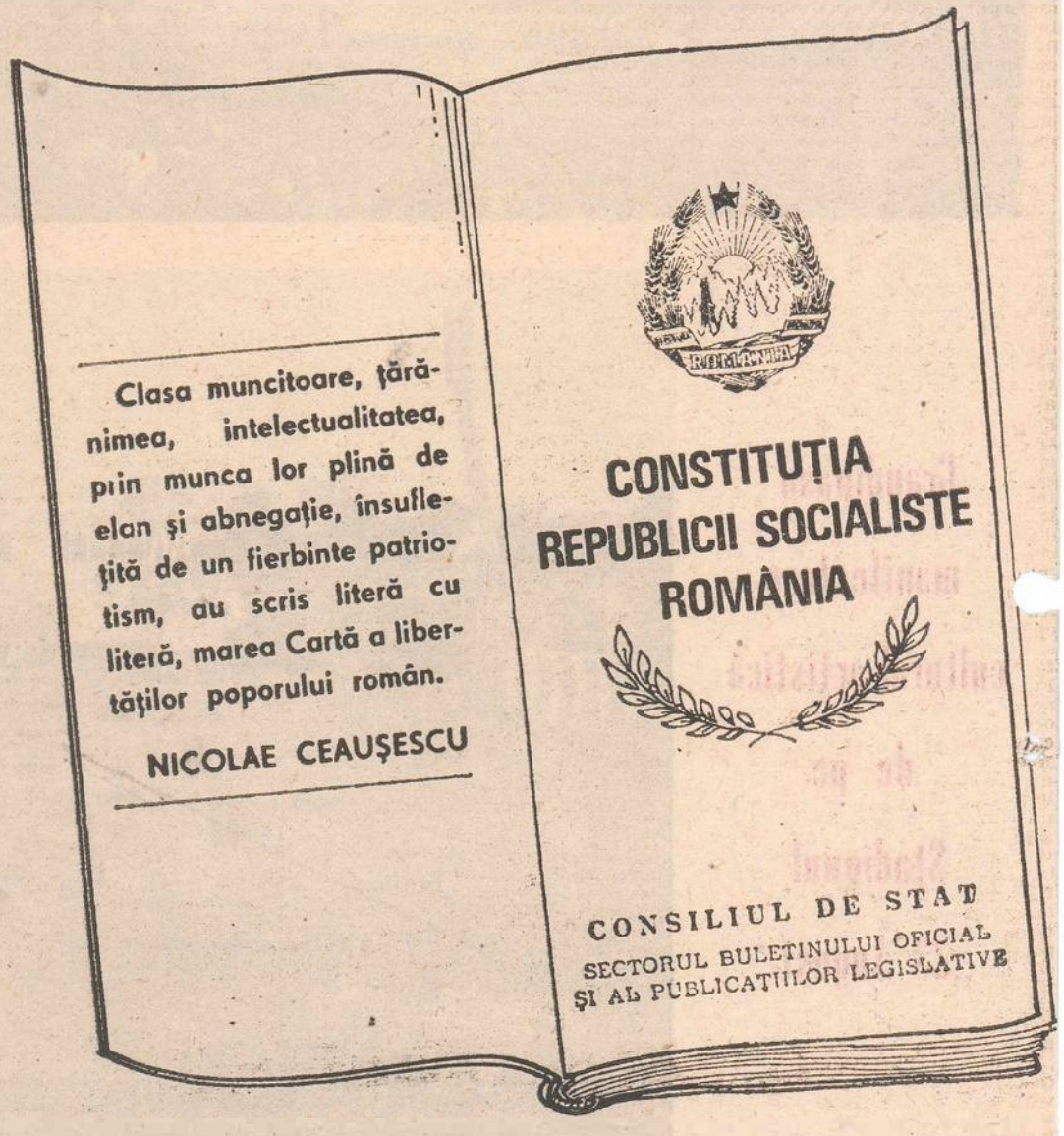

Mereu am avut şi vom avea în lucrarea noastr drept regulă dreptatea şi drept ţintă frăţia

Să ne amintim de cuvintele marelui nostru gînditor şi luptător Nicolae Bălcescu ! Spunea : „Patria, această fiinţă ideală, pe care locuitorii ei sînt gata a o apăra cu viaţa, este identitatea intereselor, a ideilor, pasiunilor ce-i strînge şi-i uneşte în apărarea unui bine comun... Aşadar de nevoie e ca românii să se întocmească în republică democratică... Stat în care oamenii adunaţi îngrijesc singuri de soarta lor, fără a-şi pune stăpini pe cap, avînd în lucrarea lor drept regulă dreptatea şi drept ţintă frăţia". Într-un spaţiu atît de restrîns al scrisului său, Bălcescu definea patria, „această fiinţă ideală", definea patriotismul şi dragostea de ţară, recomanda forma statală, „republica democratică", definind-o în acelaşi timp, vorbea despre marea lucrare a oamenilor liberaţi : „drept regulă dreptatea şi drept ţintă frăţia". Se întrevede aici, însă, în statul „în care oamenii adunaţi îngrijesc singuri de soarta lor" şi izvorul unor drepturi şi libertăţi şi nevoia ca ele să fie garantate de o lege fundamentală, de o Constituţie. Înainte ca Bălcescu să consacre acest ideal — el a existat. Pînă la revoluţia din 1848 şi după aceea, românii nu au năzuit către alt fel de stat decît către acela în care să îngrijească singuri de soarta lor, adică să fie adevăraţi stăpini. Nu s-a putut un timp, dar idealul lor nestins avea să se întrupeze după 23 August 1944, iar drepturile, libertăţile şi îndatoririle lor aveau să fie consfinţite în marea Cartă a drepturilor şi libertăţilor cetăţeneşti, în Constituţie.

Trecuseră, însă, ani de la prima constituţie, aceea din 1952 ! România repurtase victoria deplină şi definitivă a socialismului. Prima Constituţie devenea necorespunzătoare, depăşită istoriceşte. S-a impus, deci, elaborarea unei noi legi fundamentale a statului, în care oamenii de acum îngrijeau singuri de soarta lor, o Constituţie nouă care să consacre noile realităţi politico — sociale şi economice ale ţării, schimbările din viaţa poporului, se impunea o lege fundamentală nouă care să asigure cadrul constituţional al desăvîrşirii construcţiei socialiste şi pregătirii condiţiilor pentru trecerea treptată spre comunism. Această nouă Constituţie avea să fie adoptată la 21 august 1965, dată de la care s-au scurs, iată, douăzeci de ani. Ea era impusă, însă, şi de noile căi de dezvoltare pe care venea să le prefigureze istoricul Congres al IX-lea, congres care avea să ni-l aşeze la cîrma partidului şi statului nostru, prin voinţă unanimă, pe unul dintre cei mai străluciţi bărbaţi ai românilor, pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ale cărui calităţi de vizionar conducător avea să ni le confirme timpul, aveau să ni le certifice cei douăzeci de ani care s-au scurs pînă acum. Noua Constituţie, prin întreg sumum-ul ei de norme, venea să reflecte viaţa nouă a ţării şi a poporului român, făurită sub conducerea Partidului Comunist Român. Se înregistrau schimbări esenţiale : se schimba denumirea ţării, din Republica Populară Română în Republica Socialistă România, stat al oamenilor muncii de la oraşe sate, suveran, independent unitar, al cărui teritoriu es inalienabil şi indivizibil. I atunci şi pînă azi, noua Const tuţie a asigurat condiţii de m nifestare suverană, independen a naţiunii, care a continuat aibă un rol de importanţă hot ritoare în întreaga perioadă i torică de pînă azi, în contin rea construcţiei socialiste, înaintarea spre comunism. No Constituţie venea să consfi ţească, de asemenea, întăr continuă a rolului conducător clasei muncitoare — o neces tate obiectivă pentru realizar cu succes a sarcinilor istori din întreaga perioadă a constru rii socialismului şi comunism lui. În această consfinţire a p terii, alianţa muncitoreasc ţărănească era chemată să prezinte adevărata bază a pute poporului nostru, temelia granit a orînduirii noastre s cialiste. Iar forţa politică co ducătoare a întregii societă călăuza încercată a poporul nostru încercat în lupta pent o viaţă mai bună, organizator tuturor victoriilor oamenil muncii în măreaţa lor operă zidire a societăţii socialiste es Partidul Comunist Român. I treaga noastră devenire, în acest timp, a fost gîndită şi pu în practică de Partidul Com nist Român, în frunte cu secr tarul său general, tovarăş Nicolae Ceauşescu, pe care p porul nostru l-a urmat, în i treaga sa lucrare, cu dragos cu eroism şi abnegaţie, cu dev tament şi încredere.

S-au întîmplat acestea, pe

ȘI SUVERANITĂȚII NAȚIONALE

Liberi, uniți, stăpîni pe destinul nostru

tru că întreaga politică a partidului a cuprins în esența sa dezvoltarea multilaterală a personalității umane, obiectiv atins și prin garantarea în marea Cartă a țării a drepturilor și libertăților cetățenești fundamentale, necesare și indispensabile unei astfel de construcții mărețe. Reflectînd poziția nouă a oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari, precum și grija partidului și statului pentru dezvoltarea orînduirii și înflorirea națiunii socialiste, creșterea continuă a bunăstării materiale și culturale a poporului, asigurarea libertății și demnității omului, afirmarea a ceea ce spuneam, a personalității umane, Constituția proclamă și garantează largi drepturi și libertăți cetățenești : dreptul la muncă, dreptul la odihnă, dreptul la învățătură și alte drepturi și libertăți social-economice și culturale. Li se acordă cetățenilor apoi drepturi și libertăți social-politice — de a alege și a fi ales deputat, libertatea conștiinței, libertatea cuvîntului, libertatea presei etc ; sînt asigurate libertățile personale — inviolabilitatea persoanei și a domiciliului său ; drepturi garanții — de petiționare și dreptul celui vătămat într-un drept al său, de a cere refacerea pagubei și anularea actului prin care a fost vătămat. Toate aceste largi drepturi și libertăți sînt proclamate și garantate pe fundalul **egalității** în drepturi a tuturor cetățenilor români, fără deosebire de naționalitate, rasă, sex sau religie. Egalitatea deplină în drepturi a tuturor cetățenilor țării exprimă realitatea că toți cetățenii români, fără deosebire de naționalitate, rasă, sex sau religie formează marea familie a României socialiste. Fundamentul social și politic al acestei egalități se găsește în orînduirea socialistă, singura care eliberează omul de asupriri și exploatare, care-l transformă nu numai în stăpîn al mijloacelor de producție, al tuturor bunurilor materiale, ci și în stăpîn și făuritor al propriului său viitor. Se poate lesne observa că în stabilirea catalogului drepturilor cetățenilor, s-a plecat de la necesitatea înscrierii în Constituție, mai întîi a celor mai importante drepturi, care asigură omului condițiile necesare dezvoltării sale materiale și spirituale. De altfel, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, sublinia : „Drepturile omului încep prin dreptul la muncă, dreptul la învățătură, la cultură, dreptul la o viață liberă, dreptul de a lua parte la conducerea statului, fără nici un fel de discriminare, și inclusiv dreptul de a avea o credință religioasă sau convingere filozofică".

Legea noastră fundamentală, Constituția adoptată la 21 august 1965, nu a preluat pur și simplu reglementările tradiționale în acest domeniu, ci a dat drepturilor și libertăților un conținut mai bogat, complex, a asigurat cadrul legal în care am creat baza materială și spirituală în cadrul căreia aceste drepturi și libertăți pot fi înfăptuite. În noua noastră Constituție sînt, însă, proclamate și unele drepturi cetățenești noi, care nu se regăseau în prevederile constituțiilor anterioare, aici trebuind menționate mai ales dreptul tinerilor la asigurarea din partea statului a condițiilor necesare dezvoltării aptitudinilor lor fizice și intelectuale, dreptul de petiționare, dreptul celui vătămat într-un drept al său printr-un act ilegal al unui organ de stat, de a cere organelor competente, în condițiile prevăzute de lege, anularea actului și repararea pagubei.

Acestea și multe alte drepturi și libertăți, toate prevederile constituționale exprimă clar superioritatea socialismului în rezolvarea problemelor fundamentale ale maselor populare. De altfel, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului : „Soluționarea acestor drepturi și libertăți fundamentale ale maselor muncitoare constituie în România o cucerire istorică a socialismului și vom face totul ca societatea pe care o edificăm să ofere permanent un înalt exemplu de grijă față de om, de adevărat umanism revoluționar".

De toate aceste drepturi și libertăți se bucură azi, într-o egalitate perfectă și o frăție deplină, toți cetățenii României socialiste, indiferent de naționalitate. Am atins un vis istoric: avem și înfăptuim în lucrarea noastră de azi drept regulă dreptatea și drept țintă frăția.

În contextul marilor evenimente pe care poporul nostru le sărbătorește în acest an, în miezul acestui august fierbinte, cu entuziasm și justificată mîndrie patriotică, se înscrie și adoptarea Constituției Republicii Socialiste România, la 21 august 1965. Cauzele care au determinat adoptarea, semnificațiile politice ale momentului adoptării precum și conținutul său normativ au imprimat Constituției trăsături aparte, ea devenind cadrul juridic fundamental al celei mai rodnice epoci din istoria poporului român — *Epoca Ceaușescu.*

Constituția noastră a fost elaborată în lumina istoricelor hotărîri ale Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, identificîndu-se astfel prin conținut și acțiune cu marile direcții și realizări ale acestor două decenii de cînd în fruntea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate de recunoscut prestigiu politic, social și uman. Adoptarea Constituției Republicii Socialiste România, acum două decenii, a fost determinată de istoria nouă a poporului român, făurită după victoria revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, ca devenind bilanțul cuceririlor revoluționare ale poporului român.

Un bilanț esențial al noilor cuceriri revoluționare

Pentru a cunoaște mai în profunzime cauzele care au determinat adoptarea Constituției Republicii Socialiste România și pentru a evidenția mai pregnant caracteristicile prevederilor sale, l-am invitat la acest dialog pe tovarășul conferențiar doctor *Ioan Muraru,* de la catedra de drept constituțional a Facultății de Drept din București :

— La cel de al IX-lea Congres al partidului, în țara noastră socialismul învinsese deplin, economia națională devenise o economie socialistă unitară, exploatarea era pentru totdeauna desființată, iar societatea căpătase un caracter omogen, unitar, realizîndu-se unitatea moral-politică a întregului popor în jurul partidului. Toate aceste mărețe înfăptuiri au determinat, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, „necesitatea elaborării unei noi legi fundamentale a statului, care să consacre actualele realități politico-sociale și economice ale țării, schimbările din viața poporului, să asigure cadrul constituțional al desăvîrșirii construcției socialiste și pregătirii condițiilor pentru trecerea treptată la comunism".

— Ce se consacra în primul rînd ?

— Constituția este prin conținutul său *o constituție socialistă,* deoarece ea organizează societatea românească în etapa construirii societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism. Ea consacră *republica socialistă,* ca tip și formă a statului român, stat al oamenilor muncii de la orașe și sate, suveran, independent și unitar. Chiar în primele sale articole Constituția consacră rolul Partidului Comunist Român de forță politică conducătoare a întregii societăți. Apoi, dispozițiile constituționale stabilesc că economia națională este o economie socialistă, bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, că repartiția se înfăptuiește după cantitatea și calitatea muncii, că munca este o îndatorire de onoare pentru fiecare cetățean. De asemenea Constituția reglementează pe principii socialiste, democratice, întregul aparat de stat, asigurînd rolul decisiv în conducerea statului organelor supreme și anume Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Președintelui Republicii Socialiste România.

— Subliniați, v-am rugat, cîteva caracteristici fundamentale !

— Constituția noastră este real democratică, ea consacrînd faptul că întreaga putere aparține poporului liber și stăpîn pe soarta sa. Prin reglementările ce le dă drepturilor și libertăților cetățenești, face din acestea mijloace eficiente prin care cetățenii participă la conducerea democratică a țării. Sînt semnificative pentru caracterul democratic și dispozițiile privind rolul organizațiilor obștești în sistemul democrației muncitorești revoluționare. Prin prevederile sale Constituția exprimă realitatea că participarea poporului la guvernare este izvorul forței și vitalității societății socialiste românești, chezășia progresului continuu. Apoi, prin conținutul său, este profund umanistă.

— Cum se exprimă acest umanism ?

— Umanismul socialist, revoluționar, este exprimat îndeosebi în articolul 13 care consacră scopul întregii activități statale, precum și prin articolele care reglementează atît *drepturile* cît și *îndatoririle* cetățenilor români. Este interesant de menționat articolul 13 care arată că în Republica Socialistă România întreaga activitate de stat are drept scop dezvoltarea orînduirii și înflorirea națiunii socialiste, creșterea continuă a bunăstării materiale și culturale a poporului, asigurarea libertății și demnității omului, afirmarea multilaterală a personalității umane. O trăsătură fundamentală a Constituției constă în aceea că este și o constituție a păcii.

— Reliefați, vă rog, acest aspect !

— Prevederile sale consacră voința de pace și prietenie a poporului nostru, dorința sa fierbinte ca toate națiunile și popoarele lumii să se dezvolte în climatul păcii și colaborării. Astfel prin articolul 14, Constituția arată că Republica Socialistă România întreține și dezvoltă relații de prietenie și colaborare frățească cu țările socialiste în spiritul internaționalismului socialist, promovează relații de colaborare cu țările avînd altă orînduire social-politică, activează în organizații internaționale în scopul asigurării păcii și înțelegerii între popoare. Definind relațiile externe ale României socialiste, Constituția arată că acestea se bazează pe principiile respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi și avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne.

— Aceste prevederi, se poate constata de întreaga lume, și-au găsit o deosebită aplicare în acțiunile constante ale României pentru pace și dezarmare, în activitatea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, un adevărat erou al păcii, militant neobosit pentru realizarea unei lumi mai bune și mai drepte, bazată pe înțelegere și colaborare, prietenie și pace !

— Este foarte adevărat ceea ce spuneți, și trebuie, totodată, menționată și forța mobilizatoare a prevederilor constituționale, forță manifestată din plin în participarea tuturor cetățenilor la realizarea acestor prevederi. În același timp, importanța deosebită, identitatea de conținut și trăsături dintre Constituție și epoca pe care o trăim, căreia Constituția îi asigură cadrul juridic suprem de afirmare și manifestare, impun în continuare aplicarea neabătută în practică a prevederilor constituționale, respectarea Constituției și legilor fiind un principiu fundamental al întregului edificiu social și, bineînțeles, o obligație a tuturor cetățenilor țării. Observăm, de asemenea, că își păstrează actualitatea aprecierea făcută de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul cu privire la Proiectul de Constituție : „Constituția României socialiste, realizările mărețe ale patriei noastre demonstrează superioritatea orînduirii socialiste asupra celei capitaliste, contribuie la creșterea forței de atracție a ideilor socialiste, constituie un aport al poporului român la măreața cauză a libertății popoarelor și victoriei socialismului în lume".

O democrație economică și socială de tip nou

Sistemul democratic de conducere a societății socialiste românești a cunoscut o dezvoltare fără precedent îndeosebi în acești douăzeci de ani care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului, de cînd în fruntea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele republicii. Or , Constituția fiind elaborată în spiritul și cu aplicarea hotărîrilor istoricului Congres al IX-lea, în mod firesc a pus în valoare, prin exprimare juridică, tocmai noile direcții privind evoluția statului și a democrației. În țara noastră s-a realizat, așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, „un sistem unitar de conducere a țării de către popor, o democrație economică și socială de tip nou, care ne permite să valorificăm larg inițiativa, experiența și capacitatea de creație a maselor în înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate".

— Cum explicați aceasta, într-un cadru mai larg, tovarășe conferențiar doctor Ioan Muraru ?

— Aceasta se explică prin realitățile economice și sociale, prin faptul că întreaga putere aparține poporului român și prin acțiunea marilor direcții ce s-au impus în societatea socialistă românească cu forța legităților obiective și anume conducerea politică de către partid, adîncirea democratismului orînduirii, creșterea rolului și perfecționarea continuă a aparatului de stat.

— Ce se însumă în acest sistem democratic ?

— Sistemul democratic de conducere a țării, caracterizat astăzi ca un sistem muncitoresc și revoluționar, cuprinde Partidul Comunist Român ca forță politică conducătoare, organele statului, organele de partid și de stat, organizațiile de masă și obștești, formele organizatorice ale autoconducerii muncitorești revoluționare. Acest sistem își găsește consacrarea în dispozițiile constituționale, care stabilesc poziția acestor forme organizatorice în sistemul democratic de conducere, rolul și funcțiile lor, corelațiile dintre ele. Punînd în evidență poziția partidului de centru vital al întregii noastre națiuni, de forță politică conducătoare, de organizator și dinamizator al energiilor creatoare ale tuturor oamenilor muncii din patria noastră, ale întregului popor în lupta pentru construirea socialismului și comunismului, Constituția proclamă în articolul 3 că : „În Republica Socialistă România, forța politică conducătoare a întregii societăți este Partidul Comunist Român". Organizînd aparatul de stat, ca subsistem al sistemului democrației socialiste, Constituția mai consacră realitatea că întreaga putere în țara noastră aparține poporului liber și stăpîn pe soarta sa, și că poporul exercită această putere prin Marea Adunare Națională și consiliile populare, organe alese prin vot universal, egal, direct și secret, organe ce constituie baza întregului sistem de organe ale statului. Sînt reglementate apoi și celelalte organe de stat, asigurîndu-se rolul decisiv în conducerea statului la cel mai înalt nivel organelor supreme ale puterii și anume Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Președintelui Republicii. Reglementări distincte cuprinde Constituția în ce privește organele și organizațiile de masă și obștești, unite, sub conducerea politică a partidului, în Frontul Democrației și Unității Socialiste.

— Tovarășe conferențiar doctor Ioan Muraru, am asistat în acești douăzeci de ani la apariția a numeroase legi, la apariția unor noi structuri democratice de conducere. Cum se înscriu ele în cadrul constituțional ?

— Profunzimea concepției politice și științifice care a stat la baza elaborării Constituției, i-a imprimat acesteia o incontestabilă eficiență și viabilitate. Dispozițiile constituționale s-au dovedit cadrul juridic care a înlesnit realizarea unor noi structuri democratice de conducere, structuri ce s-au impus în aceste două decenii de împliniri istorice și care sînt rodul aplicării creatoare a adevărurilor generale ale socialismului științific la particularitățile sociale și statale ale României, ilustrînd elocvent contribuția pe care partidul, tovarășul Nicolae Ceaușescu au adus-o la îmbogățirea tezaurului mondial al gîndirii și practicii revoluționare.

— Ați putea să fiți și mai concret ?

— Punîndu-se în aplicare hotărîrile de partid s-au creat și funcționează organele de partid și de stat : Consiliul Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale, Consiliul Central de Control Muncitoresc etc., organe care realizează o eficientă îmbinare a politicului și statalului. Valorificîndu-se tezele novatoare, profund revoluționare despre democrație, despre autoconducere muncitorească, s-au instituționalizat structuri organizatorice de conducere de incontestabilă originalitate, precum adunările generale ale oamenilor muncii și consiliile oamenilor muncii din toate unitățile economice, social-culturale, de învățămînt și cercetare. S-au instituționalizat, de asemenea, congresele pe diferite domenii de activitate, ca de exemplu congresul consiliilor populare. Aceste noi forme de conducere, instituționalizate în aceste două decenii, au completat tabloul sistemului democratic de conducere al țării, ele funcționînd și integrîndu-se armonios cu celelalte structuri existente, sub conducerea politică a partidului.

— Dar, în această perioadă istorică, chiar aparatul de stat a cunoscut perfecționări și înnoiri, pe linia adîncirii democratismului și sporirii eficienței sale !?

— Da, și acestea au implicat importante modificări ale Constituției. Menționăm îndeosebi modificările care au privit noua organizare administrativ teritorială a țării, organizarea și funcționarea consiliilor populare — sporindu-se rolul lor în conducerea unităților administrativ teritoriale ; organele judecătorești și procuratura.

— O modificare constituțională cu profunde semnificații politice și statale s-a realizat în anul 1974, cînd s-a instituit înalta funcție de Președinte al Republicii Socialiste România, în această supremă funcție fiind ales, ca primul președinte al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului !?

— Alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în această înaltă funcție și realegerea sa, succesiv, în anii 1975, 1980 și 1985, exprimă omagiul pe care poporul român îl aduce marelui său conducător, dar și garanția morală și juridică a realizării marilor direcții de dezvoltare economico-socială, culturală, juridică și statală ale României.

Se impune, deci, să constatăm că întreaga dezvoltare a democrației muncitorești revoluționare în aceste două decenii de cînd Constituția este în vigoare, poartă amprenta originalității și spiritului revoluționar al gîndirii politice și filozofice a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Contribuția de inestimabilă valoare teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea statului și dreptului, a democrației socialiste, a fost solemn constatată cu prilejul alegerii sale ca membru titular și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România, arătîndu-se că „prin întreaga sa activitate teoretică și practică, secretarul general a asigurat unitatea și creșterea rolului conducător al partidului ca centru vital al națiunii, întărirea permanentă a rolului și răspunderilor statului față de întreaga noastră națiune socialistă".

Pagină realizată de NICOLAE GRIGORE

Un drept fundamental,

Adoptarea în 1965 a Constituției Republicii Socialiste România a avut valoarea unei pietre de hotar în dezvoltarea economică și socială a României, această cartă nouă a drepturilor și libertăților consfințind cadrul juridic al înfloririlor fără precedent care aveau să se reunească sub numele celui care le-a impulsionat și devenind o sintagmă atît de cunoscută, Epoca Nicolae Ceaușescu. „Constituția României Socialiste reflectă împlinirea aspirațiilor de libertate ale celor ce muncesc, ea reprezintă Carta libertății și suveranității naționale", spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la proiectul de Constituție. Articolul 7 din Constituție precizează că „Bogățiile de orice natură ale subsolului, minele, terenurile din fondul funciar de stat, pădurile apele, izvoarele de energie naturală, fabricile și uzinele, băncile, întreprinderile agricole de stat, stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, căile de comunicație, mijloacele de transport și telecomunicații de stat, fondul de stat de clădiri și locuințe, baza materială a instituțiilor social culturale de stat, aparțin întregului popor". **În Republica Socialistă România** „munca este o îndatorire de onoare pentru fiecare cetățean al țării". **Se realizează astfel cadrul legal pentru unul din cele mai nobile drepturi ale omului: dreptul la muncă. Țara este a tuturor și prin muncă ea devine a fiecăruia. Reportajele din aceste pagini își propun să exemplifice dezvoltarea fără precedent a țării în locuri care au beneficiat din plin de avîntul fără precedent al vieții economice și sociale în Epoca Nicolae Ceaușescu, Constituția Republicii Socialiste România, document de căpătîi adoptat în deschiderea acestui timp, avînd o importanță covîrșitoare în crearea climatului de muncă, de înnobilare a fiecărei palme de pămînt din România.**

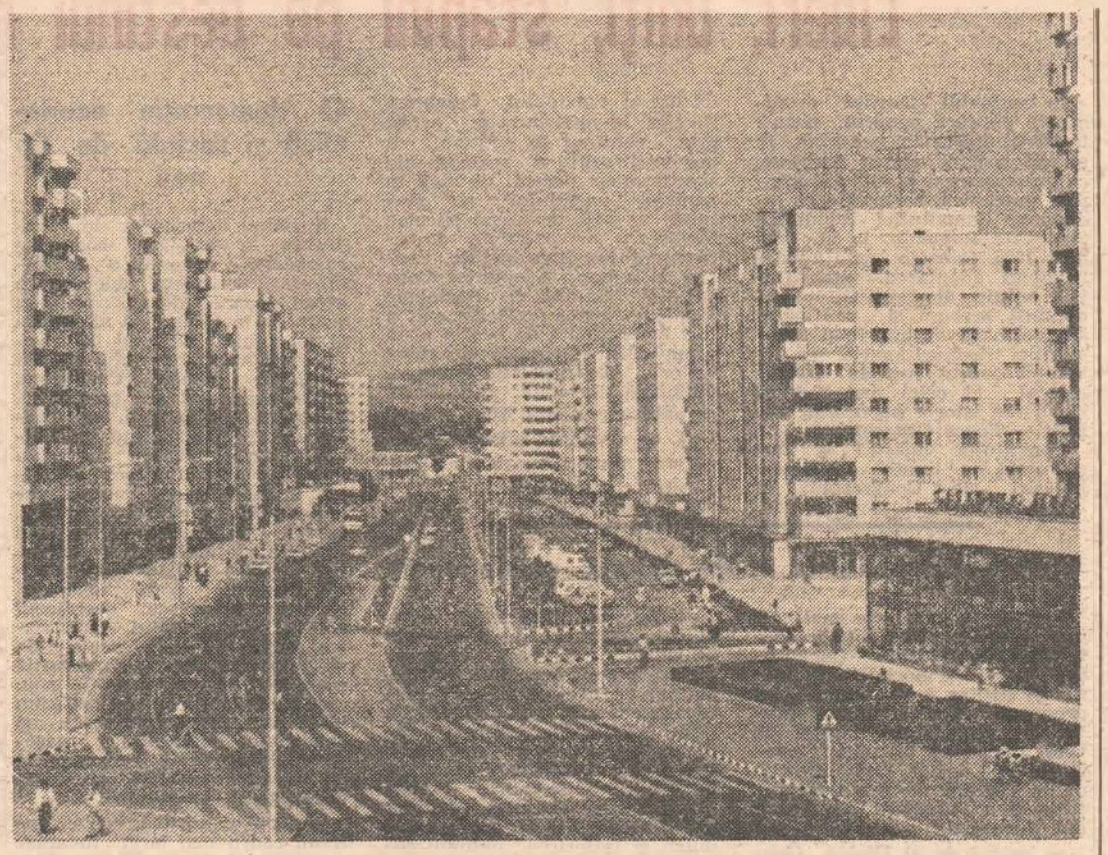

Zalău sau voința de a dura

Ce vor fi simțit, acum 15 ani și mai bine, cei care nici astăzi nu încetează a se mindri că au fost primii sau printre primii ? Desigur, la început de tot, o undă de derută devenită mirare adîncă la vederea cîmpurilor goale, tivite de dealuri, locuri pe care — li se spusese — va trebui ridicată într-un timp foarte scurt o mare platformă industrială ; poate și grijă, temeri în fața răspunderii ce le revenea ; și, firește, senzația că au în față o șansă aparte — aceea de a întemeia, de a-și înscrie numele și fapta în istoria acestui loc.

Acum se poate spune cu certitudine — folosind vorbele primarului Ioan Mureșan — că „orașul modern de la poalele Meșeșului este una dintre cele mai grăitoare dovezi ale spectaculoaselor prefaceri pe care le-au cunoscut localitățile României socialiste în ultimele două decenii pe care, pe drept cuvînt, le denumim Epoca Ceaușescu. Pentru că, înainte de toate, Zalăul de azi — orașul reședință de județ, cu o intensă viață economică, socială, politică și spirituală — este rezultatul unei opțiuni ferme a secretarului general al partidului privind dezvoltarea armonioasă în profil teritorial a tuturor zonelor țării."

Vom încerca să reconstituim — cunoscînd biografiile unora dintre oamenii acestor meleaguri și rezultatele trudei lor de ani și ani — cîteva file semnificative din devenirea Zalăului, oraș ce reprezintă izbînda unui mod anume — lucid și curajos — de a privi viitorul patriei și de a acționa întru împlinirea lui.

Cînd a venit, în '69, a venit cu gîndul (ce-i drept, nedeclarat) de a pleca după cel mult doi ani. Avea 34 pe-atunci și tot ce făcuse în viață făcuse bine. Fusese apreciat, stimat, promovat. Elev bun, sportiv bun (divizionar A la baschet, junior de perspectivă la tenis de masă și de cîmp), student bun, inginer bun, ba chiar și director bun (cel mai tînăr din țară, la momentul numirii, din cadrul ministerului de resort), director adjunct al unei întreprinderi cu tradiții și pretenții — „Unio" din Satu Mare. Începuse să simtă — pe merit și în timp — gustul asa de plăcut al realizării profesionale. Considera, deci, venirea la Zalău ca pe o probă necesară a capacității sale organizatorice și inginerești, probă ce, odată absolvită cu bine (și nu se putea altfel !), avea să se înscrie ca încă un punct cîștigat în biografia sa de specialist, o dovadă de maturitate etc. Ce putea să-i ofere Zalăul, în acel moment, inginerului **Pompiliu Tămaș ?** Numai posibilitatea de a munci pe rupte și de a arăta ce știe. În rest ? Nici tu un teren de tenis măcar, o locuință ca lumea, ca să nu mai vorbim de teatru, de concerte sau chiar de o echipă de fotbal în B...

Amintindu-și toate acestea, directorul de astăzi al Întreprinderii de armături industriale din fontă și otel din Zalău zîmbește. A împlinit, nu de mult, 50 de ani. Conduce în prezent cea mai mare întreprindere de armături din lume și s-a întors de numai cîteva zile dintr-o călătorie în S.U.A. și Canada, adică acolo unde va expedia, în august, primul lot de armături dintr-un contract de peste trei milioane de dolari. Întreprinderea își realizează și depășește, lună de lună, planul. Marca „Armătura Zalău" a cucerit — după un export constant, de ani, fără nici un reproș în privința calității — piețe foarte pretențioase, cum ar fi cele din R.F.G. și Austria. Mai mult, „Armătura" este un veritabil subiect de uimire pentru toți cei ce știu ce înseamnă a produce armături, prin posibilitatea ei (de-a dreptul incredibilă la un colos cu peste 6 000 de oameni ai muncii, cu mari turnătorii de fontă și otel) de a-și adapta necontenit producția la orice solicitări, de-a nu refuza practic nici o comandă, de-a produce, altfel spus, tot ce se știe și ce se poate în acest domeniu.

Cît despre directorul Tămaș, el n-a fost întotdeauna atît de surîzător și mulțumit cum l-am găsit în acest iunie '85. În urmă cu trei ani, atunci cînd l-am cunoscut, mi s-a părut obosit din cale-afară, morocănos, fără chef de vorbă și cu atît mai puțin de confesiuni. Acum e altceva — zice —, începem să culegem roadele atîtor ore încordate, nervilor întinși la maximum, nopților de nesomn. Colectivul s-a sudat, disciplina de producție e fermă. Am fost nevoit, pentru a ajunge aici, să fiu și dur, atunci cînd această soluție s-a impus. Avem cadre tehnice a căror competență, în materie de armături, e de nivel mondial. De altfel, acesta a fost și motivul pentru care am renunțat la gîndul întoarcerii acasă : nu întîlnești de două ori într-o viață de inginer, norocul de a ridica o întreprindere după ideile și priceperea ta. N-aveam voie să pierd acest tren. Acum, dacă aș mai avea o dată 34 de ani și aș ști ce efort mă așteaptă, aș veni iar la Zalău chiar dacă m-aș afla la capătul lumii.

Dar oboseala, oboseala nu-și spune cuvîntul ? Pentru că — o poate mărturisi oricine muncește la „Armătura" — programul directorului începe la 6,30 (prin controlarea activității din schimbul de noapte) și se încheie seara, pe la 8—9, cînd e aproape gata să plece schimbul doi. Și asta, iată, de 16 ani... Nu, rezistența fizică nu e o problemă pentru un fost sportiv de performanță ; dar cea nervoasă ? Despre asta n-a mai vrut să-mi vorbească inginerul Tămaș, dar s-a oferit ca, în schimb, să-mi dea o rețetă pentru neîncetata luminare a privirii. Zice că îți trebuie un țel pe care să știi că dacă-ți încordezi puterile și voința, îl poți atinge, încredere din partea celor din jur și dorință multă de-a face. La astea toate mai trebuie adăugate cîteva ore bune de activitate adevărată și alte cîteva de studiu și nu vei

---

Destine umane într-o epocă a omeniei

Dobrogean născut în Apuseni

În unele seri grele, încărcate de tensiunea zilei, mă gîndesc adesea la oamenii pe care i-am cunoscut de-a lungul anilor mei, îndelungi și ei, de reporter. Mă străduiesc să-i așez într-o anumită ordine, să-i ierarhizez după criterii pe care le inventez ad-hoc, dar nu reușesc niciodată. Ei sînt laolaltă, sînt de nedesprins de timpul și destinele lor, ca valurile fără de care ce-ar mai însemna marea ? Unul dintre ei este un moț. Întîlnit în Dobrogea. La început mi s-a părut ciudată forța acestui bărbat cu chipul de piatră și ochii negurosi ca pădurile Zarandului, de a se desprinde din leagănul de goruni și aur al moților — e de fel chiar din satul Vadu Moților, aflat între Albac și comuna Avram Iancu, pe acolo pe unde trecea Cărțul Munților să ducă memorandele de libertate spre Alba și Viena —, pentru a prinde rădăcini în pămîntul de cretă și foc al Dobrogei. Biografia sa, de altfel, simplă și senină, explică puterea-i de a se simți acasă, și de a-și așeza căminul oriunde în țară, acolo unde va fi și este nevoie de brațele, de mintea și de sufletul său. E posibil ca însuși țăranul și tăietorul de pădure moț Traian Netotea, părintele său, să fi atins meleagurile Dobrogei, coborînd cu ciuberele sale din stejari și brazi de rezonanță spre patriile calde ale pîinii, ca să-și hrănească pruncii ce se adunau, toți șase, în tăcerea sfîntă a mesei rotunde ca Soarele de andezit. El, Trifon Netotea, al doilea născut, născut în anul clocotitor și dramatic, în anul de răspîntii al istoriei românești, 1944, la vîrsta dintre copilărie și adolescență, a plecat de-acasă, ca singurul ficior al părinților, spre singurul orizont cunoscut de fiii moților, spre minerit. Dar n-a mai intrat direct în hăul minei, urmînd să împingă din greu vagonetii pînă să ajungă miner, ci a intrat pe porțile unei școli, a școlii profesionale de la Gura Barza. Așa încît, s-a întors la Baia de Arieș, electrician de mină. Se schimbau multe din firea lucrurilor în mină și, în primul rînd caii. Caii erau trimiși la suprafață la rosturile lor fundamentale, înlocuiți fiind cu mașini și locomotive de zeci și sute de cai putere. Locul unui electromecanic ajunge de prim rang. În 1965, Trifon reintră în bănci, se reintoarce la Gura Barza pentru a învăța rolul de maistru electromecanic. Nu doar pentru minele străbune de sub cușmele Apusenilor, ci pentru o întreagă și în extindere industrie pe care o vede fantastică tînărul moț. Își face practica la Altîn Tepe și la Somova, îl fascinează Dobrogea minieră, dar nici pe departe nu-i trecea prin minte că ar putea părăsi cuibul natal. În 1969, este detașat însă pentru a ajuta la montarea utilajelor, utilaje folosite pentru prima oară în România, într-un loc despre care nu știa nimic, despre care nu se auzise nimic la Baia de Arieș. Se duce la o librărie tocmai la Cîmpeni să cumpere o hartă. O caută mult pînă descoperă micul punct din Delta Dunării, de pe brațul Sf. Gheorghe. Acolo urma să monteze el utilaje de scos calcar, benzi transportoare de kilometri și kilometri întregi, care să poarte bolovanii pînă într-un port pe care nu l-a mai aflat nici pe hartă, nici în enciclopedii, nici în ghiduri, nici în cărți de geografie, nicăieri pentru simplul motiv că nici nu exista. El urma să fie construit. A ajuns la Tulcea cu trenul, la Mahmudia cu o șalupă. Din pămîntul satului, în zare se înălțau cele șapte coline — Beștepe — ce-i rupeau peisajul arid de stepă și ape. Sat de pescari, cu viața orînduită după legile apei și îndeletnicirilor lui, se minuna moțul cum o să formeze aici mineri. A venit însoțit de Indrei Ioan din Ocna Mureș, de Simion Sabin din Brad, de Pîrcălab Aurel de pe lîngă Oradea, cu toții, vreo 12 transilvăneni, să deschidă o mină. Dreptul la muncă pe care-l garanta Constituția nouă a țării avea, iată, un chip foarte concret. Dreptul la muncă însemna locuri de muncă. Numeroase chemări spre numeroase locuri, așa încît nu se mai putea păstra spiritul îngust, regional. Toate zonele țării, toate regiunile trebuiau înălțate la nivelul civilizației industriale, la înălțimea civilizației timpului, pur și simplu. După ce au înălțat, după ce au ctitorit, după ce au inaugurat, mulți s-au întors spre locurile de unde porniseră. El a rămas. Peste doi ani își întemeiază căminul în locurile unde creștea munca mîinilor sale. Și o parte din sufletul său. Cea mai mare exploatare de dolomită pentru siderurgia românească. Odată cu carierele de la Mahmudia se înălța Galațiul, Combinatul siderurgic spre care roteau alte mii și zeci de mii de tineri, de bărbați din toată România. Acum crește cel de la Călărași. Crește din nou Mahmudia. În continuare este nevoie de mineri, de electricieni și mecanici, de electroniști și automatiști pentru mine, lucruri care ar fi părut povestiri fantastice băiatului de 14 ani, cînd lua drumul din Vadu Moților spre orizontul adîncurilor... El a devenit profesor, el a format zeci din cele peste 600 de mineri de azi din satul de pescari Mahmudia. Foștii pescari și fii lor și-au lăsat lotcile și năvoadele întocmai cum și fostul fiu de țăran moț a lăsat țapina și codrii înalți pentru meseria cea mai modernă din străvechea industrie a meritului. Se caută azi mineri pentru Dobrogea, tot astfel cum se caută chiar și pescari pentru Delta Dunării, căci, iată un temei care îi face inseparabili pe oamenii din carnetele mele de reporter. Este realitatea românească de azi; dreptul la muncă înseamnă chiar să și ai unde să muncești. O cucerire înălțătoare și ireversibilă. Ea naște oameni pe măsură. Unul dintre ei este și moțul statornicit în Dobrogea.

CICI IORDACHE ADAM

o datorie de onoare — munca

mai avea motive (și nici timp) de tristețe. Ascultîndu-l — în timp ce străbăteam întreprinderea și după ce-mi notasem realizările ei — m-am simțit obligat să-l cred și să îau aminte.

★

Am fost invitat la Zalău să văd meciul de fotbal România — Finlanda la un televizor color, nu înainte de a mi se face precizarea că fără aportul celor din acest oraș, fără ingeniozitatea și promptitudinea lor, poate că iarba gazonului s-ar vedea pe micul ecran, și azi, tot gri, și nu verde cum e ea. În ziua următoare am mers la Întreprinderea de conductori electrici emailați. Portarul părea pus pe glumă. Vreau să merg la tovarășul director Cornel Miclea — îi zic. Nu-i aici, răspunde el. E plecat cu treburi la Timișoara. Atunci la directorul adjunct Ioan Cioran. Nici dînsul nu-i. Tot plecat. Nu mai avem directori ! — zîmbește el într-una. Întreprinderea merge bine, ce nevoie să mai avem de dînșii ? Îi trimitem prin țară să rezolve probleme ! Așa, glumind, am intrat în întreprinderea ce reprezintă unul din furnizorii cei mai importanți ai întregii noastre industrii electronice și electrotehnice, o întreprindere unde cîteva sute de oameni realizează anual un plan de circa patru miliarde, fiecăruia revenindu-i mai bine de două milioane, o întreprindere-etalon, cu realizări tehnice de nivel mondial.

Și aici am întîlnit întemeietori. Unul dintre ei este tînărul inginer-șef **Ioan Sitaru,** venit la Zalău în '72, la numai doi ani după absolvirea facultății. Pe atunci, din întreprinderea de astăzi nu existau decît pilonii (și nici aceștia toți), iar birourile erau într-o baracă, de fapt un adăpost pentru porcarii ce-și aveau ciurdele aici. Atît. Orașul tot era un șantier și ți-ar fi trebuit multă imaginație pentru a întrevedea viitoarea lui înfățișare. În '73, cu numărul de marcă 102, s-a încadrat aici și **Ioan Culda,** actualul secretar al comitetului de partid din întreprindere. Și el, și Sitaru sînt, de fel, din județul Cluj. Inginerul-șef a sosit la Zalău din Craiova, iar secretarul de partid din Buzău. Tot așa, de prin țară, au mai venit încă vreo cîțiva, pentru că de unde electronisti la Zalău ? Dar oriunde s-ar fi născut și oriunde ar fi învățat carte, ei se simt acum — și **sînt** — ai Zalăului. În jurul lor s-a închegat un colectiv cu o medie de vîrstă — s-ar zice — destul de mare, în jur de 32 de ani (mai mare, oricum, decît a „Armăturii", a Întreprinderii de țevi sau a celei de anvelope, ca să numesc doar unitățile cele mai importante de pe platformă, și poate chiar decît aceea a orașului însuși). Dar această medie de vîrstă spune multe despre stabilitatea oamenilor de la I.C.E.E. În marea lor majoritate absolvenți de liceu sau de facultăți, ei au venit și au rămas aici de la început, adică de mai bine de un deceniu. Iar pregătirea de care vorbeam spune și ea destule despre investiția de inteligență de aici.

Orice lucru nou, surprinzător, dar care se dovedește apoi a avea urmări faste asupra existenței celor din jur capătă, cu vremea, un aer de legendă. Secolul nostru vitezoman își creează legendele mult mai lute decît veacurile precedente. Despre oamenii de la „Emailați" — cum i se zice, la Zalău, întreprinderii la care mă refer — circulă deja istorii cu iz de fantastic. Și, în special, despre cei de la atelierul de cercetare-proiectare, și dintre ei, mai ales despre șeful acestui atelier — inginerul **Deak Francisc** — și despre inginera chimistă **Doina Oros.** Se spune — și chiar în cercurile cele mai bine informate, printre confrații mei, de pildă — că niște specialiști străini participau odată la probele laminorului de cupru (unul dintre cele nouă care există în lume în acest moment). Lichidul de protecție pentru laminor se importa pe atunci, dar cercetătorii întreprinderii creseră un altul, cu care voiau să-l înlocuiască pe cel adus cu valută. Străinii n-au vrut în ruptul capului să-l folosească, spunînd că nu-i cunosc proprietățile și nu vor să riște. Dar, forțați de împrejurări, au făcut pînă la urmă și acest lucru (la început în secret, într-o noapte) și au fost nevoiți mai apoi să recunoască deschis calitatea deosebită a acestui lichid, ba chiar și superioritatea lui, fiind lipsit de noxele degajate de cel de dinaintea sa. Se mai zice, apoi, că fiind vorba de realizarea conductorului termoaderent autosudabil necesar bobinelor de deflexie (grație căruia s-a grăbit realizarea televizoarelor românești în culori), inginerul Deak (om extrem de studios, citind în cîteva limbi de circulație, umblat prin lume, și nu așa, ca simplu turist) l-ar fi chemat într-o noapte la el acasă pe directorul de atunci al întreprinderii, spunîndu-i că a găsit soluția, dar că aplicarea ei comportă un risc foarte mare : trebuia schimbat întregul flux de producție, mai era nevoie și de dărîmarea unor ziduri dintr-o hală, ce mai, o întreagă tevatură, fără a se putea spune, cu absolută certitudine, că soluția propusă era cea bună. Argumentul suprem adus de inginerul Deak ar fi fost că, dacă se poate calcula cu usurință ceea ce există, ceea ce știm, nimeni nu poate calcula ceea ce nu știm ; iar ceea ce nu știm, dar putem afla — de cele mai multe ori riscînd — poate fi infinit mai important. Directorul și-ar fi dat acordul, schimbările ar fi fost efectuate, iar rezultatele — cele preconizate de inginerul Deak și așteptate de toată lumea.

Pot exista anumite doze de exagerare în aceste povestiri (mai ales în privința împrejurărilor în care s-au petrecut lucrurile), dar cert este că atît lichidul, cît și conductorul există. Și mai există și alte opt brevete de invenții aparținînd specialiștilor atelierului, cei care sînt și creatori ai tehnologiilor folosite acum, cei datorită cărora laminorul de cupru a ajuns să-și depășească performanțele pentru care a fost proiectat (conductori de 0,05 milimetri), ajungînd să producă acum conductori de 0,04, existînd chiar posibiltatea de a se ajunge la 0,03 și chiar mai jos, adică fire de cupru mai subțiri decît firele din părul (deseori cărunt) al celor care cercetează și creează aici.

Directorul **Dumitru Bojan** și inginerul-șef **Gheorghe Ștetea** apar împreună, venind de la una din ferme. Căldură mare ! — le zic pentru a deschide vorba. Dar ei nu par — ardeleni serioși, neagreind flecăreala — să lungească prea mult vorba, așa că ne tragem la umbră și ne punem unii pe explicat și altul pe consemnat. Locul în care mă aflu — Întreprinderea de stat pentru creșterea și îngrășarea porcinelor — se află pe platforma agroindustrială a Zalăului, platformă mai nouă decît cea industrială. Cei doi sînt aici de la înființarea unității, adică din 1980. După o sumară prezentare a dotărîlor existente (trei ferme cu o capacitate de 45 000 de capete, producînd 3 400 tone de carne anual), discuția trece asupra extinderilor (e în construcție o a patra fermă, care va fi gata în noiembrie și grație căreia se va ajunge la un rulaj anual de 85 000 de capete). Notez, dar simt nevoia să mai și conversăm. Zic, așadar : bine, sînteți de la înființare, atunci au fost atîția porci, acum sînt atîția, iar la anul vor fi atîția. Dar dumneavoastră, ca specialiști și conducători ai unității, cu ce idei ați venit ? Ce-au gîndit și ce-au întreprins zootehniștii care sînteți ? Păi — începe directorul Bojan de parcă s-ar fi aflat în încurcătură — am ridicat toți parametrii productivi cu 20 la sută. Asta una la mînă. Stați, îl opresc. Cum așa ? Păi bine. Cu trirasialii. Adică ? Simplu. Am încrucișat Marele Alb cu Landrace, iar scrofițele rezultate cu Duroc. Bun : asta una la mînă. A doua ? A doua o fi cînd o fi gata instalația de biogaz, adică în trimestrul patru. Vrem să transformăm o parte din biogaz în energie electrică și avem deja comandate la București trei motoare cu compresie care să facă treaba asta. Biogazul care ne rămîne îl folosim la ridicarea temperaturii apei de la 80 la 130 de grade. Și așa, o să avem și apă caldă și curent electric — vreo 402 MW pe an, adică peste 33 pe lună — pentru grajduri. Înlocuim în felul acesta aproape 500 tone de combustibil convențional pe an. Mai există și a treia la mînă ? Există. O instalație solară, comandată la Alexandria, un sistem de captatori pe care-l vom monta cu oamenii noștri. Cu instalația asta vom încălzi apa pentru cantină și grupuri sociale pînă la 40 de grade. După ce-or fi gata toate astea, le dăm în exploatare pe mîna unui specialist, băiat pasionat de treburi dintr-astea, subinginerul Gheorghe Tamba. Și sperăm să fie bine, să ajungem la 4 500 de tone anual. Iar ne întorsesem la cifre... Ca s-o dau pe glumă : dar mîna asta, numai trei degete are ? Nu-i bine să te apuci de prea multe deodată. Trebuie să faci temeinic ce ți-ai pus în gînd. La noi, știți cum e, dac-ați mai fost pe-aici : treabă facem, da' nu prea știm să povestim.

Zalăul apare privitorilor săi — mai ales celor ce au avut prilejul să-l vadă de-a lungul timpului — ca un oraș în mișcare; mișcarea atît pe orizontală, ținînd de extinderea platformelor industriale, cît și pe verticală, cînd e vorba de orașul propriu-zis, clădit cu grijă și gust. Atunci cînd, în mai 1968, se bătea primul țăruș al celei dintîi, mari întreprinderi din Zalău — cea de produse ceramice, unde trebuia să se producă materia primă pentru case — orașul nu avea nici o unitate industrială de interes republicăm și nici mai mult de o sută de apartamente în cîteva blocuri răzlețe, cu unul sau două etaje. Astăzi la Zalău funcționează 14 mari unități industriale, ceea ce a dus la crearea a 32 000 noi locuri de muncă și la o creștere a populației de la 15 000 la 62 000. Producția marfă industrială a crescut, în această perioadă, de 60 de ori și s-au zidit 16 000 de apartamente. Sînt cifre ce definesc — atît cît pot cifrele să o facă — un oraș tînăr, întinerit și de munca brigadierilor de pe șantierul național deschis acum exact șase ani, în iunie 1979.

Ce vă spune un oraș în care se nasc de trei ori mai mulți copii decît acum 15 ani ? Dar un oraș unde se plantează, într-un singur an — 1985 — 16 000 de pomi, cîte unul pentru fiecare apartament nou ? Și ce vă spun, încă, sutele de mii de tone de produse ce pornesc din Zalău spre toate colțurile țării și ale lumii ? Localnicii zic doar că nu se pot face comparații între orașul de acum douăzeci de ani și cel de azi. Iar cînd vorbim, aici, de localnici, nu ne referim doar la cei născuți în Zalău, ci și la toți cei veniți de prin alte părți pentru a pune umărul la înălțarea orașului, stabiliți aici și făcînd din Zalău un loc unde, și la propriu și la figurat, se unde bătînd inima întregii patrii, o așezare traversînd timpul cu fruntea sus.

DAN MUCENIC
Fotografii de
IONEL DAVID

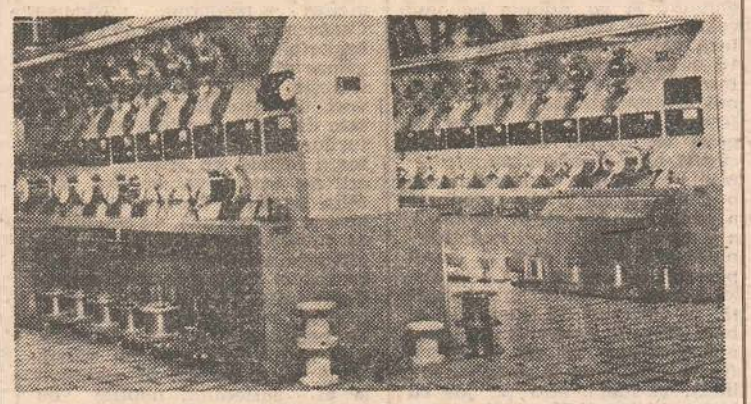

Destine umane într-o epocă a omeniei

Iubind orașele din ilustrate

— V-ați găsit, zău, cele mai acre ore !

Pentru tonul cu care îmi sînt adresate cuvintele respective, s-ar putea folosi foarte bine adjectivul inclus în propoziție. Dacă n-aș fi însoțită de președintele Comitetului de sindicat, Constantin Screciu, care-i făcea semne discrete, că adică nu-i frumos să se poarte așa cu un musafir, teamă mi-e că m-ar fi lăsat baltă. Încerc să încropesc o conversație, simt că mă năpădește un sentiment de jenă, de, l-am deranjat, să mă scuze, nu-i ora potrivită, căldura te împiedică să și respiri, poate se odihnea. Se uită la mine cu ochi mici și răi. Mă face să îndrug cuvinte de parcă bat cîmpii. Mă opresc și-o iau de-a dreptul, adică ce înseamnă „ore acre ?" Păi, ieșirea din schimb. E sîmbătă și mai încearcă cîte unul să-i dea rasol, să treacă vremea. Acum m-am găsit și eu să-l țin ! Stăm în drum, cu soarele-n cap, el se mută de pe un picior pe altul, nu zice, dar gîndește — și se vede —, hai, mă mai ții mult ? Mă uit în dreapta și-n stînga, caut un loc unde să-l mai pot reține cumva, nu știu încă cum, dar vreau s-o fac, nu poate fi așa de „piatră". Haide să stăm, mă decid arătîndu-i bordura, el e în haine de lucru, gîndesc că nu contează, eventual mă murdăresc eu, dar vreau să-i arăt că, uite, nu contează, nu-s o sclifosită, am mai fost pe șantiere. Sare ca ars, cum o să se așeze pe jos, „ca neoamenii", ce-mi închipui eu, el are o meserie curată, lucrează cu lemnul. Găsim cu chiu cu vai o bancă, se așază cam pe o dungă și se foiește mereu, căutînd pe sub sprîncene la oricine se încumetă să ne arunce vreo privire. De fapt, asta-l deranjează, că oamenii îl cunosc și nu-i place că tot vin reporteri și îl bat la cap. Ce-i mare scofală c-a trăit numai pe șantier ? Ce, nu-i o viață ca oricare ? Nu mai sînt și alții ? A luat și distincții ? A luat, a luat chiar și Ordinul Muncii cl. I. Dar nu-i un motiv după el, să tot sîcîi omul, să nu-l lași în treaba lui.

Mă gîndesc că așa nu merge, dacă n-am sta pe o bancă, lîngă alee, aș putea zice că nu mai are mult și mă dă pe ușă afară. Trebuie să-l „agăț" cu ceva.

— Am auzit că v-a intrat băiatul la facultate.

Am nimerit-o ! Fața i se deschide toată într-un zîmbet care urcă pînă la ochi.

— Da, asta-i a mai mare bucurie din viața mea. A intrat la Electrotehnică, la Iași. Mare bucurie am ! N-am muncit eu degeaba în viața asta. A reușit și a mică, la examenul de treaptă, tot la electrotehnică, îl urmează pe frate-su și, pe urmă, m-or urma pe mine, pe șantier. Doar aici au crescut. I-am ținut din scurt, ca pe băieții din echipă, altfel nu se poate, viața pe șantier e aspră.

— Cîți ani de șantier aveți ?

— Destui ! 30 ! Aș putea să mă duc de acu', la pensie.

Nicolae Ciortan, șeful brigăzii I dulgheri de la Sistemul Hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier II, are o biografie simplă. Și-a început viața de șantier la Bicaz, unde a stat pînă ce ultima salbă de microhidrocentrale de pe Valea Bistriței a fost gata. La 18 martie 1966 s-a mutat pe șantierul de la Porțile de Fier I. Următorul șantier pe care „l-a luat în primire" a fost Cerna — Motru — Tismana, la 1 septembrie 1972, iar din 15 septembrie 1977, a venit la Porțile de Fier II.

— Țineți minte chiar și zilele ?

— Păi cum ? Astea-s niște date pentru mine ! Atîta lucru să nu știu ? Eu is omul care încep și termin un lucru. Pot să spun la fiecare lucrare, de la cota zero și pînă la ultima, ce s-a făcut, cum s-a făcut și cine a lucrat. Nu pleci așa, la jumătatea treburilor. Am mare bucurie cînd termin un șantier.

— Dacă ar fi să alegeți, unde ați locui ? Mă refer la orașe.

— Păi, toate s-au făcut frumoase, e greu de ales. Și pe urmă, nici n-aș putea să stau în oraș, așa că nu-i vorba de ales. Zic unii că, nici să le dai zece mii pe lună n-ar putea să stea aici, unde stăm noi. Da', cum n-ar pleca unul din comuna lui, așa n-aș pleca eu de pe șantier. Ai și necazuri, te mai și certi... ce, parcă acasă nu te mai certi cu vecinul ? Te certi de la macara, că vrei să faci treabă.

— Cu mata, îmi vine să-i zic, nici nu-i greu să se ia omul la hartă. Parcă-mi ghicește gîndul.

— Is cam aspru și rău de gură, că-mi place să fie ordine. Ei înțeleg că vreau bine, nu rău. Și-s atîtea de făcut într-un loc ca ăsta ! Fiecare șantier are un specific al lui. Cel mai bine-i să fie departe de oraș. Organizarea, aprovizionarea, sînt mai bune. Și-i ai pe toți în mînă. Și conducerea. Altfel, se duc seara acasă, la oraș și n-au legătură mereu cu oamenii. Dacă stă aici, vede ce se aduce la alimentară și la aprozar, vede cum o duc oamenii, nu-i cu gîndul tot la drum.

— Nu prea iubiți orașele, ce să mai vorbim !

— Ba da, dar să le văd așa, doar în ilustrate. Aici ne lipsește ceva ? Avem pavilioanele astea cu apartamente de două camere, familiile sînt cu noi, copiii noștri pot învăța să intre la facultate, e școală generală, liceu seral, școală de maiștri, club, de musafiri nu ducem lipsă...

Înțeleg aluzia, destul de străvezie, dar nu comentez, mă uit prin jur. Aș zice că nu prea arată grozav căsuțele din jurul nostru, din 1977, de cînd au început lucrările la Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier II, timpul n-a trecut doar peste oameni. Sînt și locuințele sărite binișor de prima tinerețe. Parcă mă ghicește iar.

— Aici n-o să rămînă așa cum vedeți acum. Le spun și la ăi tineri, măi, nu plecăm de aici pînă nu se face totul frumos. Punem și iarba și florile. Așa a fost mereu, pe toate șantierele pe care am fost.

LIANA MOLNAR

UN DREPT FUNDAMENTAL, O DATORIE DE ONOARE — MUNCA

Faptele mari din Insula mică

Un mal abrupt și galben, straniu, fără nici un fel de viață vegetală dar ciuruit de prigorii și copcit de ape, ne proiectează dintr-o dată la porțile bălții.

De mai multă vreme avem dorința unui reportaj despre această insulă a Ialomiței, de cîțiva ani chiar, de cînd un inginer proiectant ne-a vorbit în fața unei hărți cu un patos rar și o nostalgie nestăvilită despre prima încintă îndiguită din România, smulsă apelor și transformată în grînar. Insula „mică" de azi a Ialomiței, mică față de cea mare a Brăilei care i-a urmat, este într-atît înglobată Bărăganului încît cei mai mulți dintre noi am uitat că doar cu puțin peste 20 de ani în urmă era o împărăție de păpuriș și stufăriș, păduri de sălcii și întinderi de plaur întretăiate de grinduri și limbi de uscat prin care se pierdeau cîrdurile de mistreți și păsări sălbatice, peștii argintii, turmele de oi și vite ca și sălașele hoților de cai. Am pătruns în vasta cîmpie de 10 000 de hectare ale I.A.S. Stelnica din cele peste 30 000 ce aparțin județului Ialomița din balta redată agriculturii (alte mii de hectare aparținînd județului vecin, Călărași), însoțiți de un buzoian. Un buzoian de pe Valea Mizilului, de sus, dinspre Lopătari, coborît spre cîmpie cu mîinile pe o meserie mai potrivită și mai urgentă pentru întinderile de pămînt ale Bărăganului, și cu mîinile pe un volan de tractor. Nu ieșise încă din copilărie, abia avea 16 ani. Și mai avea un nume într-un fel predestinat, îl cheamă Constantin Asanache. Adolescentul cu ciuful blond și ochii ca frunza de mesteacăn căruia abia îi ajungeau picioarele la pedalele tractorului era o sensibilă cutie de rezonanță a sfaturilor părintești de-acasă, a casei cu mulți copii unde hărnicia era legea firii și glasul pămîntului. Lucra la I.A.S. Fetești, cînd a fost trimis în baltă, în convoiul de tractoare și buldozere, în convoiul celor veniți mai ales cu cai și căruțe (în 1960 tractoarele erau un lux încă), și mai ales pe jos cu hîrlețe și lopeți în mîini pentru a defrișa și cuceri un nou pămînt. Pe 15 septembrie 1963, își amintește ca pe un eveniment de familie Constantin Asanache, s-a întors prima brazdă de ogor și s-a aruncat în trupul ei prima sămînță, în cele 5 000 de hectare smulse bălții, fără să mai poți recunoaște unde erau funduri de jepși ori privale. Și-l amintește pentru că el însuși mînuia acel tractor al primei brazde ce trasa un destin nou al locului dar mai ales al oamenilor și al pîinii. Și astfel, el însuși n-a mai plecat, s-a legat de acest liman al biruinței. Cu fiecare an alte și alte hectare au fost cucerite, balta a devenit un imens bărăgan din care ies anual mii și mii de tone de cereale și de tone de carne ca și de alte roade ale pămîntului și muncii omului. Ne bucurăm să-l prindem acasă pe Constantin Asanache. Mîine pleacă la Ploiești să-și dea examenul pentru diploma de maistru mecanic agricol, școală urmată la „intensiv", între campanii, între 1 noiembrie și 1 martie, cînd viața bălții e mai lentă la suprafața ei. Baltă care, ca atîtea alte bogății ale României, a ispitit cîndva numeroși străini bogați. Ne spune că prin 1927 o societate belgiană propunea guvernului român să-i concesioneze, în vederea asanării, toate bălțile noastre de pe malul Dunării, pînă în jos de Brăila, cu condiția să li se dea dreptul să producă pe ele fără plata oricărui impozit, vreme nu se mai știe cîți ani.

Noroc că cineva din acel guvern a intuit șiretenia și n-a acceptat afacerea. Între 1963 și 1974, statul socialist român, la inițiativa și sub conducerea marelui patriot și gînditor economist de geniu care a relansat agricultura națională pe temeiuri moderne, Nicolae Ceaușescu, a investit aici sume importante și iată, un mare grînar al țării există, produce, trăiește. Acum, la ora acestei veri vitregite de ploi și asaltate de aerul fierbinte al deșerturilor africane, este apărat cu toate forțele, cu eroism, cu sacrificiu împotriva secetei. Bătălia pentru fiecare strop de apă se dă cu trudă, cu neodihnă, cu înverșunare. Tot astfel cum altădată au dat-o pentru a apăra insula de puhoaiele apelor deslănțuite. Constantin Asanache, secretarul comitetului de partid din I.A.S. Stelnica, n-a notat pe nici un război, decît poate pe cel al amintirii și al sufletului, nopțile de veghe la porțile digurilor ce străjuiesc malul Borcei și malul Dunării pentru a nu fi luate de ape. Doar umerii săi ca și ai tuturor oamenilor pe care se bizuie I.A.S.-ul, ca și ai militarilor veniți în ajutor, ca și ai sătenilor mai știu povara sutelor de saci de pămînt puși la suprpaînălțarea digurilor ori acolo unde apele reușeau să spargă lucrarea omului. Astă iarnă s-au luptat cu zăpoarele, cu ghețurile și poleiul ; se afla în baltă ferma zootehnică avînd 10 000 de oi merinos. Balta nu e niciodată singură, veghea e continuă, averea ei inestimabilă. Acum sînt miile de hectare de porumb, de soia, de floarea soarelui, de sfeclă de zahăr, de furaje amenințate de seceta grea. Viața în baltă n-a fost nicicînd ușoară și și-o asumă liber consimțit oameni cu caractere exemplare, bărbați capabili de sacrificiu. Sînt mai ales mecanizatorii și specialiștii . Aceștia sînt „țăranii" insulelor îndiguite. Unul dintre ei este și inginerul șef cu un nume greu de purtat, zice, omonim cu al unui mare om de cultură. Îl cheamă George Enescu. Deși născut și crescut pe asfalt, în capitala țării, a venit și a rămas unde a fost repartizat. Cînd a optat pentru agronomie, n-a optat doar pentru o diplomă, a optat chiar pentru agronomie. Era o vocație înfiripată în familie, tatăl fiind inginer zootehnist. Casa și familia sa pentru rare duminici și mari sărbători se află la București, casa pentru restul timpului, adică pentru tot timpul, se află într-o încăpere din micile și puținele zidiri pentru dormitoare de campanie din inima întinderii de 10 000 de hectare. În vara aceasta a plecat și mai rar spre casa din capitală. Colegul său, inginerul Augustin Grozea, a venit în acest punct fierbinte al agriculturii românești chiar mult mai de departe, a venit de pe băncile Agronomiei de la Cluj-Napoca. A venit și a rămas din moment ce a trecut un deceniu de cînd îl slujește. E un jurămînt făcut sieși, cînd și-a luat diploma. Ca și medicii ori juriștii poate ar fi bine, gîndește, ca și acești profesioniști care se pregătesc să slujească un domeniu social ce solicită la fel de mult integritatea morală, unde trebuie să existe o la fel de înaltă etică profesională, să depună un jurămînt de credință. Dacă un medic salvează un om, ceea ce este datoria sa de serviciu, i se mulțumește în chip deosebit, dacă un inginer agronom ca Augustin Grozea salvează sute de hectare de grîu de la nimicire, umplînd hambarele cu mii și mii de tone de pîine pentru toți — în ferma pe care o conduce s-a obținut grîu ca în anii cei mai buni, atingînd peste 5 000 kilograme la hectar —, nimeni nu remarcă faptul ca pe ceva deosebit. O obligație de serviciu și atît ! Ceea ce n-a dat natura au dat știința și devotamentul său. Ce altceva poate să fie decît devotamentul pentru misiunea lor la tractoriști ca Eugen Petrovici, Dumitru Jalbă, Vasile Axinte, moldoveni împămînteniți la Stelnica, în baltă, deși s-ar putea duce oriunde ar putea fi mai ușor ? ! Ori la atîția alți mecanizatori precum Vasile Dascălu, Aurel Tudose, Gheorghe Gherasim, Gheorghe Vîlsan, Ion Comănescu ale căror vetre sînt fie în Oltenia, fie prin Cîmpia Botoșanilor ori printre obcinele Bucovinei, prinzînd noi rădăcini la locul lor de muncă. Nu s-ar putea spune că i-a adus aci ori că îi păstrează cîștigul. Nu este defel altfel decît al tuturor mecanizatorilor de pe cîmpiile române. Chiar nedrept de egale, deși condițiile lor de muncă și de viață sînt cu mult mai grele, mai vitrege, în parte prin însăși geografia și natura bălții. Inginerul șef George Enescu ne informează că e tot mai dificil să afle printre generațiile tinere asemenea oameni gata să-și împartă viața cu viața dură a insulei, fără a le pune la dispoziție măcar locuințe confortabile, case gospodărești, cu un loc pentru o mică grădină și pentru cîteva animale, să-i dea omului senzația de casă, să-l fixeze de pămînt și de munca lui, ceea ce proiectantul a uitat cu desăvîrșire să prevadă cînd a așezat pe hîrtie aceste incinte îndiguite pentru agricultură. „După mine ar fi trebuit proiectată mai întîi viața acestor sisteme agricole. Să se pună în locul și în rolul celui ce muncește și trăiește aici, izolat între ape, departe de lume, între cer și pămînt, cu apa cărată în butoaie, cu orizontul dominat doar de nesfîrșitele cîmpuri".

...Către asfințit, la întoarcere, bacul muncea la fel de greu ducînd și aducînd din marele creuzet de piine camioane, tractoare, bărbați cu fețele umbrite de bărbile demult nerase. Bătălia cu seceta se dă mai ales noaptea în insula („mică") a Ialomiței.

Cum aveam să ne convingem și mai mult coborînd mai spre sud pe firul Borcei, intrînd în moșia I.A.S. Făcăieni, cea mai mare dintre cele trei ce gospodăresc cele peste 30 000 de hectare. Am alergat ore în șir în fuga unui ARO, printre lanuri de porumb dogoritoare spre a-l găsi pe directorul tehnic, inginerul Gheorghe Călin. Cum ajungeam la o fermă și plecase la alta. Oricum, i se simțea trecerea. Aripile de ploaie erau mutate de o armată de oameni, insula dudui de motopompele înfipte pe malurile lacului Săltava ce o traversează pe întreaga ei lungime a 25 de kilometri. Unde nu sînt țevi pentru aspersoare se săpau brazde pe sub culturile dense și dese, muncindu-se din greu ca într-o plantație de bambus la tropice... Pretutindeni să ajungă măcar un bob de rouă, recoltele abia mai respiră, se aprind, se sufocă sub sulițele de foc ale soarelui. N-a plouat aproape deloc nici peste Insula Ialomiței.

Inginerul Gheorghe Călin este un alt împătimit al pămîntului și al agronomiei. Ar fi putut să fie într-o uzină dintr-un mare oraș, ar fi putut să facă politehnica, după ce a lucrat 8 ani ca muncitor într-un șantier naval, unde serile și nopțile urca spre învățătură. Tuturora li s-a părut o excentricitate, cînd s-a înscris la Agronomie. Directorul l-a certat chiar, spera să se întoarcă în șantier ca inginer. „Ca fiu de țăran am avut un crez, se explică. Un crez al pămîntului. Popasul în șantierul naval era doar o buclă necesară pentru a-l împlini. N-am putut, ca mulți din generația mea, să urc lin treptele școlii". S-a născut la răscrucea noii noastre istorii, la 15 august 1945, peste cîteva zile va atinge 40 de ani, pragul maturității depline. A urcat treptele universitare pentru a coborî pe firul Dunării, de la Oltenița unde fusese muncitor, la Făcăieni unde a ajuns inginer șef, director tehnic al uneia dintre cele mai mari întreprinderi de stat din țară. Aici vocația sa este însă tot urcușul. Ia taurul de coarne în fiecare zi, se luptă pentru fiecare dintre cele 10 341 hectare. Să producă pentru ele sămînță elită și superelită, să alcătuiască un nucleu de cercetare și loturi experimentale, deși nu prea are nucleul de specialiști necesari. Din 10 ferme — 8 vegetale și 2 zootehnice — dispune doar de 5 șefi de fermă cu studii superioare. Nu e bine și nu e drept pentru posibilitățile insulei. De curînd și-a asumat curajul să înființeze o întregă fermă apicolă, cu una din cele mai mari prisăci din țară. Și aici ar avea nevoie de mai mulți specialiști. Gustul mierii nu se face numai cu albine și flori. Mai trebuie și oameni, și competență, și inteligență și multe altele din același capitol spiritual al oamenilor necesari unor atari spații izolate dar atît de fertile.

...Ne-a cuprins noaptea discutînd pe malul lacului unde duduie motopompele. E fericit să le audă. Străbatem drumul înapoi spre sat. Și aici bacul muncește încă, viața e în toi. Îl lăsăm la consiliul popular cu treburi în continuare, ziua de muncă nu i s-a sfîrșit. Campania e în toi, agricultura nu se face cu ceasul la mînă. Poate doar cu el în suflet.

CICI IORDACHE-ADAM

Destine umane într-o epocă a omeniei

Băile romane ale fraților Lăscău

Copil a făcut. Și pomi a sădit cu nemiluita, livezi întregi și pîlcuri de pădure. Deci ar fi putut să îmbătrînească liniștit, să moară împăcat că n-a făcut umbră de pomană acestui pămînt atît de trăsnit. Și apoi sînt atîția care se odihnesc, nu la bătrînețe, ci se odihnesc de la naștere, că ar fi avut o sumedenie de exemple ca să facă bătături pe scaun. Dar Iosif cel tînăr a fost un om muncit, căruia viața i-a pus în spinare o sumedenie de necazuri și greutăți, de parcă el ar fi fost un animal de povară. Și cînd i-a fost mai greu s-a așezat în genunchi exact așa cum fac bivolii și a urnit lucrurile înainte. A fost drumar, a lucrat pe un electrocar, a îndeplinit tot felul de slujbe mărunte care lui i s-au părut a fi cele mai importante din lume, și pentru a le îndeplini a trecut Mureșul cu barca în fiecare dimineață și după-amiază, întorcîndu-se mereu la Bobîlna de sub munți. Dincolo de Mureș, Munții Carpați cresc brusc și se strîng în văi adînci. Satul se întinde frumos pe Valea Mureșului și se strecoară pe văi spre munții împăduriți cu brazi tineri. Toată lumea știa de feredeiele de la Bobîlna. Abia mai nou li se spune și băi. Cînd Ioan și Iosif Lăscău au început să sape la amenajarea izvoarelor de la Bobîlna au găsit tuburi de ceramică, îngropate de pe vremea romanilor. Mult mai tîrziu, cînd munții din preajmă aparțineau unui ministru, acesta avea o casă deasupra termelor. Din bazin, pe o scară interioară, se urca direct în holul mare al clădirii. La o distanță nu prea mare, mai sus, în munți, spre Cepturari, unde acum se află un releu de televiziune care noapte de noapte seamănă cu o flacără aprinsă, ministrul avea o altă casă în pămînt unde stăteau îngrijitorii turmelor de oi și porci. Dar vremea ministrului a trecut, casa s-a dărîmat, băile s-au colmatat și a rămas doar o baltă cu cîteva izvoare și un pîriu înecat de păpuriș.

Facerea de bine a lui Iosif cel tînăr și a lui Ioan cel bătrîn a început cu 30 de ani în urmă. Atunci cei doi frați Lăscău au făcut primele săpături la bazinele termale de la Bobîlna, județul Hunedoara. Au săpat cu cazmaua, i-au chemat pe cei mai tineri să dea o mînă de ajutor și, ani la rînd, după-amieze întregi au lucrat la reconstruirea termelor romane de la Bobîlna. Au cărat piatră, au cumpărat ciment, s-au rugat de unii și de alții și au început să întrebe pe la oameni mai pricepuți, cum se poate turna betonul în apă. Și au construit primul bazin și, la cîțiva ani, rugîndu-se iar de orășenii veniți la petrecere și la baie, în speranța că nimeresc poate un om mai cu funcție, au turnat și al doilea bazin. Atît și-au îngăduit, ca pe unul din pereți să scrie, **„Băile romane restaurate de frații Lăscău Ioan, 83 a și Iosif, 60 a în anul 1981".** Ioan cel bătrîn a apucat să vadă amîndouă bazinele terminate, și-a văzut numele scris în beton și s-a dus să se odihnească liniștit. A rămas Iosif. El își petrece toată ziua la bazine. Vede de grădina casei lui și de stupii care lucrează în liniște pe florile de munte. Apoi vine la bazine, adună hîrtiile, le dă foc, schimbă apa, face ordine, spală marginile, uneori repară și drumul ca turiștii care se încumetă să vină pînă aici să nu aibă prea mari necazuri cu și așa accidentatul și abruptul drum șerpuitor care urcă coasta aspră a muntelui pînă la băi. Curăță lăstarii din livadă și are grijă de tot ce se petrece în preajmă. Și cînd vine lumea la băi, vede un bătrînel pașnic și cuminte, gata să dea o mînă de ajutor oricui și încercînd să găsească un adept sau un om care să-l ajute, să-l sprijine în dezvoltarea acestui loc liniștit, cu ape calde, binefăcătoare la tot felul de boli. În fiecare duminică la bazinele fraților Lăscău vin aproape două mii de oameni, localnici sau din orașele apropiate, dar și din alte localități mai depărtate din țară. Sînt bolnavi care nu suportă băile de la Bobîlna, după cum sînt alții asupra cărora au un efect miraculos. Prescrierea lor se face pe cale orală. Localnicii știu. Sînt bune la reumatism, la ateroscleroză, fac minuni la inimă și la tot felul de alte boli. Se spune că s-au luat probe și s-au făcut analize și nu-i exclus ca băile de la Bobîlna să intre într-un plan de perspectivă pentru valorificarea apelor termale. Pînă atunci n-ar fi rău ca rezultatul acelor analize să fie anunțat și pe un mic panou să fie trecute bolile indicate și cele contraindicate pentru băile de la Bobîlna. Oricum, zi de zi, de dimineața pînă seara, Iosif cel tînăr e în preajma bazinelor. A plătit unui om să aducă pietriș cu o basculantă, a pus la cale săparea a încă două bazine și turnarea lor în beton. L-a mai ajutat un om, Ion Finucă, un gospodar din Bobîlna care mai aduce sucuri. Acum Iosif cel tînăr a devenit Iosif cel bătrîn. Lumea îi spunea moș Iosif. Iar Ioan cel tînăr este omul care s-a legat de bazine și-l ajută pe moș în amenajarea celorlalte două. Și-n fiecare zi pe drumul coltos și abrupt care urcă pe munte de-a lungul a 4 kilometri de coastă se încumetă sute și chiar mii de turiști care găsesc într-o splendidă și liniștită livadă de meri și pruni două bazine cu apă termală, ca două oglinzi între acoperișurile verzi ale Munților Carpați.

S-au mai găsit cîte unii care să încerce să-i dea bătrînului ceva pentru această muncă. Le-a împins mîna înapoi. Lui îi ajunge doar că pe peretele unuia din bazine scrie „Băile romane restaurate de frații Lăscău Ioan și Iosif în anul 1981". Și dacă-l întrebi de ce a făcut și mai face această muncă, el, Iosif cel bătrîn, zice simplu, ca să rămînă ceva după mine, ca să fie de pomenire.

CORNEL NISTORESCU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Redeschiderea orizonturilor

În multe părți ale lumii viața modernă, urbanizarea satelor, formele mereu mai cosmopolite ale felului de a trăi în cotidian și în perspectivă au distrus folclorul. Arta populară se stinge, în satele supercivilizate, văzînd cu ochii; locul ei îl ia kitsch-ul sau artizanatul de serie. Un exemplu dintre cele mai grăitoare și triste este stingerea artei populare flamande, atît de viguroasă și de focoasă altădată, — așa cum ne-o înfățișează picturile, culegerile de folclor sau poemele lui Verhaeren. Astăzi ansambluri citadine, muzee și colecții panoramează în imaginar ceea ce odinioară erau viu și tumultuos. „Țările care nu mai au legende / Sînt condamnate să moară de frig !" ofta, într-un poem programatic, poetul francez Patrice de La Tour du Pin.

Nici țara noastră nu a fost (și nu este) scutită de acest proces coroziv dar firesc. S-au stins meserii artistice odată cu inutilitatea produselor lor. Cine mai cumpără astăzi piue ca să existe piuari, — îmi spunea deunăzi Ion Brad cu piuari cîndva în arborele-i genealogic. Dar lăzi de zestre ? Las deoparte faptul că etnografia a fost, o vreme, la noi, înainte de Congresul IX, socotită știință subversivă iar produsele artistice populare privite pieziș. Festivalul Național „Cîntarea României" a venit, în acest sens, la timp și a salvat din ceea ce mai rămăsese cît de cît din artele populare, aproape totul. Pentru cine a urmărit presa, imediat după ce președintele țării, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a lansat ideea acestui festival, — a putut constata cum olăritul, de exemplu, neglijat total în multe din vetrele lui celebre, a renăscut, bătrînii olari lăsîndu-și brățara de aur a meseriei ucenicilor tineri, de obicei școlari, învățămîntul devenind din nou apostolat în sensul implicării sale în toate destinele patriei. Televiziunea prezenta exemplele marilor porți de la țară, cioplite artistic de ultimii meșteri maramureșeni, cu o artă lăsată însă testamentar, ca-n poezia lui Arghezi, urmașilor, să o deprindă frumos din cale afară. Tot așa furcile de tors lîna, din Bucovina.

Mofturi ! spunea un amic cu aere cosmopolite și cu obiecte colecționate din străinătate : brichete, pipe, statuete, insigne și alte minuni. Cînd însă a văzut că turiștii străini veniți în România cumpără din belșug produsele noastre de artă populară, s-a apucat și el să cumpere orice ; icoane pe sticlă și călcătoare cu mangal, ii și brîie, talăngi și lămpașe, — iar de la colecționarul Dr. S. Moisica a cumpărat un samovar superb, meșterit în secolul trecut la Predeal. Deci ghiveci, eclectism, alcătuit în disperare. Era oare nevoie să vină turiștii străini să ne învețe valoarea de excepție a artei noastre populare, valoare utilizată și exemplificată emerit de etnografi români de valoare universală ?

Ori peste perioada dogmatică anațională, peste cea confuză, în perspectiva menținerii și chiar îmbogățirii unei tradiții folclorice bogate și complexe, Festivalul Național „Cîntarea României" a avut și are caracter de redeschidere a orizonturilor și de catalizator. Un alt exemplu, mai la obiect : la mine, pe Valea Crișului Negru, festivalul a repus în circuit, cu ucenici urmași bine instruiți, — cojocăritul de la Beiuș, sumănăritul de la Sirbești, cusăturile cu alesături de la Pietroasa și Cimp, olăritul de la Leheceni și Cristior, facerea lăzilor de zestre de la Badurea-sa. Din toate aceste meserii artistice mai trăiau încă ultimii tasmanieni, ca să zicem așa.

Paralel s-au înregistrat ori s-au cules de instituții de specialitate, de amatori pasionați cîntece străvechi, poezii populare, obiceiuri și datini.

Am insistat cu de-amănuntul în aceste inspicări diferite ale „Cîntării României", pentru că în mintea unora care nu-i înțeleg structura și menirea, festivalul li se prezintă ciuntit, îngustat, de factură lăutărească, — factură și ea lăudabilă, de altfel, în țara lui Barbu Lăutaru. O asemenea neghiobie e de înțeles și de iertat ; de neînțeles și de neiertat sînt însă ironiile și răutățile adresate de cei cărora nu le convine, poate, matricea românească, autohtonă, ancestrală a culturii noastre. Că altfel nu-mi dau seama cum un suflet cinstit și iubitor de frumos își poate ironiza tocmai structurile sale primare. Căci dacă Festivalul „Cîntarea României" a fost apropiat, ca vocație și conținut, de o nouă epopee națională el, — cred eu — prin amploarea lui, devine o mitologie românească adusă dinspre începuturi spre nucleul fierbinte al socialismului și proiectată în viitor.

Dar și această atotcuprindere a speriat spiritele cosmopolite. S-a vehiculat și ideea că s-ar șterge hotarele între arta populară și cultă, între amatori și profesioniști, încercînd să le amestece. Nu înțeleg de ce nu ar exista o bună vecinătate, colaborare și destin comun între cele două pretinse compartimente ale artelor (Țuculescu era, totuși, amator !), cînd ele derivă din aceleași rădăcini istorice ale adevărului și frumosului și înfloresc sub același cer românesc. Pe cine supără această simbioză ? Și de ce ? Tolstoi, contele și eruditul, nu se sfia să stea și să discute creator cu Gorki, proletarul și autodidactul. Nici Rebreanu cu Panait Istrati. Lista de exemple e lungă cît o coadă de cometă.

Să revenim însă la festivalul ce se desfășoară și se va desfășura în măreția simplității sale și în simplitatea bogăției sale, dincolo și peste ciuturile ridicate la rang de semne de întrebare.

Personal, sînt un adept al festivalului. I-am făcut parte din jurii, am început să-l cunosc. Prin participare cu ochii și inima, îl voi cunoaște și mai mult. Este un festival mare, bun și necesar. Și, deocamdată, unic în lume.

AL. ANDRIȚOIU

Soldat a fost și tata

Luptase-n ultimul război,
în șold ducea o schijă.
Și șchiopăta cînd, de nevoi,
trăgea spre fluviu, unu-doi,
piciorul slab, cu grijă.

Unealta lui, doar o nuia,
o undiță se pare;
se așeza pe mal cu ea
și-n val lăsînd-o, aștepta
să muște crapul mare.

Îl urmăream (eram copil)
ca umbra-mbrățișîndu-l
și îl rugam, iubindu-mi-l,
în lungile amiezi de-april
să-și sune, clopot, gîndul...

Să povestească: cum prin ploi,
la Odorhei, spre seară,
ieșiseră ca morții goi
chemați la ziua-de-apoi,
să moară pentru țară.

Tăcea! Parcă n-ar fi strigat
în șanț, cu carnea ruptă
și glonțul nu l-ar fi arat
și moartea nu s-ar fi-nfruptat
din cei căzuți în luptă.

Tăcea pescarul... crapul vrut
nu mai mușca din nadă...
El, pipăindu-și șoldul rupt,
gîndea că nu l-ar fi-ncăput
nici fluviul — cu paradă...

Nicicînd nu se va bate-n piept
rănitul pentru țară!
Nicicînd pe bravul înțelept,
tăcut și nalt ca bradul drept,
trufiile nu-l ară...

Tîrziu, sub plopii tremurați,
mi-a zis, ca pentru sine:
„Nu-i mingiiere-n piept să bați
cînd morți sînt cei mai bravi bărbați
și moartea lor e-n tine...!"

N. GRIGORE-MARAȘANU

MIRCEA LERIAN:

„Omul polivalent este garantul unei societăți cu viitor"

— Dv., stimate Mircea Lerian, trăiți la Buzău, dar trăiți, cum s-ar zice, pe picior mare, „de capitală".

— Eu — pe picior mare ?!

— Vreau să spun, aveți preocupări multiple și de arie importantă și vastă. Sînteți om de teatru, autorul trilogiei dramatice „Vlad Țepeș", editată de „Cartea românească" și montată pe atîtea scene, ca și al altor piese, v-ați afirmat și ca poet, și ca prozator, și ca eseist, și ca scenarist și regizor de film, v-ați impus — cu contribuții notorii, despre care vom mai vorbi — și în cîmpul cercetării istorice și arheologice, și în cel al etnologiei, și în cel al istoriei limbii... N-am scăpat nimic ? Iar recent — ne-am mai mărturisit surpriza asta în „Flacăra" ! — v-am descoperit și ca pictor. Și încă un pictor demn de tot interesul. Premiul I pe țară la actuala ediție a „Cîntării României" — ăsta nu-i un lucru de toată ziua !

— Pictura este ultima mea pasiune.

— Nu și cea mai puțin absorbantă, după cum s-ar părea.

— Programul meu zilnic de lucru cuprinde cel puțin cinci ore în fața mesei de scris și cel puțin una în fața sevaletului.

— Cum e văzută pictura la Buzău ?

— În general, bine.

— Dar în particular ?

— În particular, n-ar mai fi vorba de Buzău.

— De București ?

— Să zicem că da.

— „Soarele, pentru toți românii, la București răsare". Lucrăm în provincie, dar cu ochii ațintiți spre București. De acolo vine recunoașterea, nu ?

— Aici, cu îngăduința dv., ar fi de spus două lucruri. Sigur că Bucureștiul e cel ce dă girul ultim, suprem, oricărui demers creator din țara asta, nu-i nimic nefiresc aici. Sîntem o nație omogenă, de o unică și inextricabilă calitate, așa cum strălucit s-a decantat ea prin timp, cu o capitală care e, deopotrivă, politică, administrativă, economică, dar și culturală, științifică și artistică. Ceea ce este însă important, și vă rog să notați acest lucru, este că în anii din urmă, cei pe care-i numim „Epoca Nicolae Ceaușescu", vechiul „complex provincial" de inferioritate, cu atît de nefaste urmări pentru cultura noastră, a dispărut. Te poți „afirma" — cum ați binevoit dv. să spuneți despre mine — la fel de bine la Buzău ca și la Timișoara sau la București. Sigur, diferențe există. Buzăul, de pildă, nu-i oraș universitar, dar nu e singurul oraș din lume în situația asta, nu ? Important este că vechiul complex nu mai are nici un suport real. Nu se mai poate vorbi de un „centru" unic al consacrării valorilor, nu se mai poate concepe, în societatea noastră, de azi, o competiție geografică a locurilor de afirmare, în condiția în care există — o vedem și o trăim cu toții — o rațională și armonioasă distribuție națională nu numai a forțelor de producție, dar și a forțelor și a bucuriilor spiritului. Că unii dintre „creatorii locali", cum li se spune, nu se simt „creatori" dacă nu-s validați de „centru", asta-i altă poveste. Care se fortifică, din nefericire, și prin faptul că unii factori de răspundere din provincie își evaluează „creatorii" după același criteriu. Dar astea sînt, cum v-am spus, povești, excepții, izolate prin condiția generală a „provinciei" românești de azi.

— Acesta-i un lucru — și i-am notat precum merită. Dar ne-ați spus că ar fi vorba de două.

— Sîntem, cred eu, încă datori la capitolul încurajării valorilor, a celor din provincie în primul rînd, dar nu numai a lor. Am luat, după cum ați remarcat, un foarte pretios și măgulitor trofeu, Premiul I pentru pictură la „Cîntarea României"...

— Și, după cîte am aflat, nu singurul. Ați mai luat premii II și III la ediții anterioare ale Festivalului național.

— Exact. Dar care-i soarta noastră, a laureaților ? Care-i soarta lucrărilor noastre ? În 1981, dacă vă amintiți, tovarășul Nicolae Ceaușescu cerea ca operele de artă cu valoare probată (cum sînt și cele încoronate cu laurii Festivalului) să ajungă la oameni, să le înfrumusețeze viața, să împodobească instituții etc. Or, după expozițiile care încununează Festivalul, aceste opere redevin doar un anonim bun la purtător. Nu le revendică nici un patrimoniu, nici o colecție deschisă publicului.

— Și orgoliul dv. de artist suferă !

— Suferă și orgoliul, dar și un principiu. Cel ce-i conferă artei, după cum bine știți, însăși rațiunea ei de a fi : statornica legătură cu publicul. Persistă încă un mai vechi snobism, un elitism, ăsta-i cuvîntul, în virtutea căruia doar artistul zis „profesionist", nu și cel „amator", are drept în cetate și privilegiu în cunoașterea publică. Personal, cred că noțiunea de „artă amatoare" e caducă. Arta e una și indivizibilă, ea n-are legi estetice divizate exclusiv pe compartimente — „profesioniste" și „amatoare". „Amator", în dicționarul limbii române, e asimilabil cu „pasionat". Asimilabil cu același termen e și „profesionistul", nu ? Și atunci ?...

— Cereți deci ca noțiunea de „artă amatoare" să fie azvîrlită ?

— Ca și cea de „artă populară", la fel de discutabilă, ca să nu zic altfel.

(Continuare în pag. 14)

ILIE PURCARU

5 oameni de cultură şi artă şi crezul lor comun:

Dan Băncilă — Şerban Cioculescu — Gheorghe Dumitrescu — Francisc Munteanu — Tiberiu Utan

DRAGOSTEA DE PATRIE – DIMENSIUNE ESENŢIALĂ A CREAŢIEI

Un nobil sentiment

Chiar dacă nu sînt poet, adică, vreau să spun, minuitor al cuvintelor, al metaforelor, mi-aş permite, totuşi, să fac o anume comparaţie : dragostea pentru patrie, pentru poporul a cărui limbă o vorbeşti prin toţi străbunii tăi şi o vei vorbi prin copiii tăi, dragostea pentru acest pămînt deasupra căruia străluceşte un cer cu albastru de Voroneţ, şi arde lacrima pururi sfîntă a Luceafărului, tot acest extraordinar sentiment se manifestă, după părerea mea, întrutotul aidoma forţei gravitaţionale. Ştiu, fireşte, forţa gravitaţională este, pînă una-alta, nu un sentiment, ci o lege universală. Dar şi dragostea de patrie este, cred eu, tot un fel de lege, la fel de universală, chiar dacă ea este, în primul rînd, un sentiment. Ceea ce voiam eu să spun, să subliniez, este că ne subordonăm lor fără să ştim şi le sesizăm importanţa şi valoarea abia în clipa în care aflăm de existenţa lor, de ciudata şi extraordinar de puternica lor manifestare. Fără existenţa acestor două legi-sentimente viaţa noastră nici n-ar fi posibilă, la propriu şi la figurat. Dar dacă despre legea forţei gravitaţionale sau, cum i se mai spune, a atracţiei universale, afli totul la timpul potrivit, adică în timpul şcolii, şi-n general alte noi amănunte despre această problemă nu te prea interesează, doar dacă nu cumva eşti un specialist, un cercetător în acest domeniu, despre dragostea de patrie afli mereu alte amănunte, unul mai tulburător decît altul, pentru că, în fond, a-ţi lămuri cît mai clar acest sentiment înseamnă a te cunoaşte cît mai adînc şi mai plenar cu putinţă. Dragostea de patrie este, cu alte cuvinte, un sentiment care lucrează asupra fiinţei noastre continuu, desăvîrşind-o, înnobilînd-o. În ceea ce priveşte arta plastică, aş îndrăzni să afirm că dragostea de patrie este nu doar un sentiment expus tematic, ci şi unul conţinut în structura intimă a conştiinţei artistice, un sentiment ce poate fi şi chiar este considerat drept puterea motrice numărul unu a oricărui act artistic adevărat.

DAN BĂNCILĂ ■

În centrul atenţiei — omul

Răspunsul meu, să nu vă surprindă, va fi cît se poate de impersonal şi de obiectiv. Cu alte cuvinte, nu vă aşteptaţi la o expunere intimă sau intimistă, de căutată singularizare. Trăim o epocă de transformări radicale, — e o banalitate constatatoare. Într-un mare efort comun, toată obştea munceşte ca să facă din ţara noastră, pînă în ajun în curs de dezvoltare, o ţară industrializată şi cu o civilizaţie înaintată. Sîntem cu toţii, muncitori manuali, din industrie şi din agricultură, şi muncitori intelectuali, încordaţi într-o tensiune egală, în vederea progresului material şi spiritual al României socialiste.

Legat într-o măsură, mai ales ca istoric literar, de tradiţiile generoase ale înaintaşilor, scrisul meu, calificat de unii mai tineri, ca „factologic", evită ambalarea faţă de metode şi tehnici critice noi, cu tot riscul de a nu fi „actual". Văd altfel pe clasicii noştri, decît aceştia, care ţin să-i facă numaidecît şi pe ei „actuali".

Actualitatea de împrumut mi se pare caducă însă. De aceea mă ţin departe de noile tendinţe în critică şi chiar în literatură, tendinţe care adesea elimină din centrul acesteia omul, cu frămîntările şi preocupările lui.

Am însă încredere în vitalitatea literaturii noastre şi în viitorul în genere, al culturii naţionale, căreia îi rămîn pînă la urmă, cum spun unele necroloage ale Uniunii scriitorilor români, un „devotat slujitor".

ŞERBAN CIOCULESCU ■

Privire spre viitor

Omul este în primul rînd fiu al planetei şi, în acelaşi timp, reprezintă spiritualitatea poporului său. Ancorat în realităţile vremii în care munceşte şi creează, artistul, creatorul în general, nu poate face abstracţie de trăsăturile morale şi spirituale ale poporului în care s-a născut şi s-a format. În straturile ei profunde, orice operă de artă este expresia acestor caracteristici fundamentale şi chiar creaţia mea, mai ales cea lirico-dramatică, de operă, balet şi oratoriu reflectă fidel acest lucru. Ea oglindeşte spiritualitatea întregii omeniri, de fapt, de la formarea Cosmosului şi apariţia primilor oameni (în opera **Prometheu**), trecînd prin civilizaţiile popoarelor străvechi, egipteană, asiro-babiloniană, indiană, nordică, greacă, romană şi dacică (în oratoriile dramatice **Marea Trecere** şi **Memento mori**), pînă în prezent, cînd omul luptă să salveze planeta ameninţată de distrugerea nucleară, cu speranţa obţinerii păcii şi înfrăţirii popoarelor lumii (în opera **Marea iubire**). În acelaşi timp şi paralel cu aceasta, creaţia mea reflectă spiritualitatea poporului român, de la strămoşii traco-geto-daci (în operele **Orfeu, prinţul trac** şi tragedia lirică **Decebal**), trecînd prin întreaga sa istorie zbuciumată, pînă în perioada contemporană (în operele şi oratoriile **Vlad Ţepeş, Ion Vodă cel Cumplit, Tudor Vladimirescu, Pămînt dezrobit, Soarele neatîrnării, Răscoala, Griviţa, Fata cu garoafe**), încercînd chiar să arunce o privire spre viitorul strălucit al patriei noastre (în oratoriul **Florile de aur**).

O latură importantă a spiritualităţii poporului român o constituie „miturile" care reprezintă concepţia sa filozofică asupra problemelor existenţiale ale omului : viaţa, moartea, creaţia, jertfa, iubirea, fericirea etc. Aceste „mituri" stau la baza baletului-oratoriu **Miorita**, a operei **Meşterul Manole** şi a oratoriului **Din lumea cu dor în cea fără dor**.

Concepţia filozofică a poetului nostru naţional Mihai Eminescu şi-a găsit ecoul în baletul-operă **Luceafărul**, în opera **Geniu pustiu**, în oratoriul **Memento mori**, în ciclul de 25 de madrigale etc. Viziunea populară a lui Ion Creangă despre viaţă, moarte, iad, rai din povestea **Ivan Turbincă** stă la baza operei filozofice cu acelaşi nume. Toate aceste lucrări lirico-dramatice, care oglindesc fondul filozofic şi spiritual al omenirii şi al poporului nostru, de la origini pînă azi, cu deschidere spre viitor, formează un amplu ciclu unitar, atît din punct de vedere ideatic, cît şi ca substanţă muzicală specific românească.

Aceleaşi probleme sînt reflectate şi în lucrările simfonice care au avut permanent în vedere izvorul spiritual al poporului nostru : cele cinci simfonii, cinci poeme simfonice, patru suite simfonice, uverturi, concerte etc. şi ciclurile de lieduri pe versurile poeţilor noştri reprezentativi, cărora li se adaugă cele peste patru sute de coruri, cantate şi cîntece. Ca orice creaţie, pentru a fi reprezentativă, şi opera mea muzicală poartă pecetea locului şi timpului în care ea s-a născut.

GHEORGHE DUMITRESCU ■

Idealurile poporului

A trăi şi a crea alături de propriul tău popor nu înseamnă să renunţi la personalitatea ta artistică, fiindcă ceea ce e durabil şi caracteristic pentru naţiune nu face decît să pună într-o lumină şi mai puternică gîndurile şi sentimentele care animă opera individuală. De cele mai multe ori, legătura dintre creator şi spiritul poporului e atît de puternică, încît ea nici nu mai este vizibilă decît la o analiză profundă. Ce artist, ca locuitor al acestei ţări, nu este marcat pînă în fondul cel mai adînc, de idealurile, istoria, speranţele şi gîndirea poporului ? Influenţele s-au sedimentat însă în timp, şi e greu de decelat cu rapiditate ceea ce e comun de ceea ce e produsul în exclusivitate al subiectivităţii. Osmoza e atît de puternică, încît aş putea spune că chiar în felul în care descriu o imagine ori fac portretul unui copil, ceva din afectivitatea specifică propriului meu popor se răsfrînge în maniera mea stilistică. Acesta e un exemplu extrem, de natura nuanţei, însă în tot ceea ce un creator produce, el reflectă, sub diferite aspecte, o atitudine fundamentală faţă de lume şi viaţă, care e, de fapt, a poporului şi care se continuă prin sensibilitatea artistică individuală pînă la a deveni profundă, acută, semnificativă.

Nu înseamnă neapărat că cine nu recurge la fresca socială şi istorică în creaţia sa n-are percepţia istoriei şi socialului. Reflectarea nu e numaidecît reproducere superficială, ci vibraţie adîncă, cel mai adesea transfigurată, faţă de specificul etnic al patriei, faţă de spiritul poporului care dă continuitate şi demnitate unei civilizaţii pe care creatorul trebuie s-o aducă mereu în contemporaneitate, în toată complexitatea ei luminoasă.

FRANCISC MUNTEANU ■

Pro domo

Şi păsările — pare-se — sunt copleşite uneori de cotropitoare porniri.

Privesc acest stol gălăgios care se zbuciumă să-şi alunge două surate din cuibul lor, muncit subt ochii mei vreme de multe zile.

Cuibul lor. Casa lor oarecum, pe care pînă la urmă şi-au apărat-o. Cu preţul vieţii uneia dintre ele pe care, a doua zi, am găsit-o sub cuib.

Singure s-au apărat...

Ci eu gîndesc la încercatul meu neam care de-a-lungul întregii sale istorii a fost mai totdeauna singur.

Fericit cine a spus : Eu patria mi-o iubesc nu pentru că este mare ci pentru că este a mea.

TIBERIU UTAN ■

CAP LIMPEDE

ANALELE BRĂILEI. De aproape 15 ani apare la Brăila, ca supliment al ziarului judeţean, o interesantă revistă — **Analele Brăilei**, titlu preluat din bogata tradiţie publicistică şi editorială brăileană. Cel mai recent număr (iulie 1985) mi-a parvenit zilele acestea şi, ca brăilean, mi-am încărcat sufletul cu bucurii, nostalgii, imagini neştiute, realităţi ale acestor eroici douăzeci de ani cîţi au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului. Prezentul, ca şi viitorul, se reliefează în articolul „O epocă de glorioase înfăptuiri", semnat de tovarăşul Anton Lungu, membru al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului judeţean de partid.

Alte pagini despre realităţile implementate de brăileni spaţiului lor, scrise cu o aleasă acurateţe, cu nerv, sînt semnate de prozatorul Vasile Rusescu, Emil Petică, Vasile Datcu, Rodica Oană, C. Turtoi, C. Dobre, Stan Munteanu, Chivu Avram, Emilian Dobrescu şi alţii.

Viaţa literară de la an la an, mai bogată la Brăila, este ilustrată pe măsură: aflat la a IV-a ediţie, s-a desfăşurat anul acesta Festivalul de poezie patriotică revoluţionară **Mihu Dragomir — Odă pămîntului meu**, dedicat recentei glorioase aniversări. Alte două pagini, semnate de tînărul şi talentatul critic şi istoric literar Lucian Chişu, ne informează despre comemorarea scriitorului brăilean care a cucerit lumea, Panait Istrati, la care au participat mulţi scriitori, istorici şi critici literari, unii direct interesaţi de viaţa şi opera scriitorului. **Oaspeţi brăileni despre Brăila** — se intitulează o altă rubrică, semnată de Candiano Priceputu, la care participă poetul Ioan Alexandru, prof. dr. Petre Firu, regizorul Pompiliu Gilmeanu. **O lume în cîteva sentimente** (fireşte tot brăileană) este conturată de un alt critic tînăr, Artur Silvestri, Profesorul Ştefan Mircescu, un vechi şi valoros cercetător şi istoric al vieţii literare a acestui spaţiu, semnează două articole omagiale despre Liviu Rebreanu şi Victor Vîlcovici — un fiu ilustru al Brăilei. Mihail Crama semnează două superbe poeme (**Plopul şi Oul**). Viaţa teatrală e înfăţişată prin cîteva discuţii cu interlocutori avizaţi, semnate de Laurenţiu Nicolau şi de interviul cu tenorul Ionel Voineag, de la Opera Română, semnat de prof. Dumitru Anghel. Fănuş Neagu, îndrăgostit de toate... sălciile de pe malul Dunării, e prezent în revistă în două ipostaze: ca vrăjitor al cuvîntului şi ca preşedinte de onoare al echipei de fotbal F.C.M. Progresul, pe care ar dori, după cum mărturiseşte, s-o vadă „acolo unde ne e locul", adică în Divizia A. Semnează poezii: Gheorghe Lupaşcu, Aurel M. Buricea, Alfred Basarab Tibereanu, Ion Mustaţă, Vasile Datcu, Petre Drăghici, Victor Ianculescu, Adriana Sitaru şi alţii.

Prin structurare, importanţa domeniilor abordate, nivelul de tratare publicistică, prin ştacheta ridicată a valorilor discutate, ca şi prin realul talent al celor care semnează, **Analele Brăilei** se înscrie într-o concurenţă posibilă cu cele mai reuşite reviste de profil economic-social-cultural din ţară. **(N. Grigore Mărăşanu).**

Un Mărţişor pentru August. Dincolo de Mărţişorul lui Arghezi, aflat cîndva în margini de Bucureşti, oraşul şi-a zidit noi oraşe, într-atît sunt de întinse cartierele ridicate în ultimele decenii: o reînălţare a Capitalei noastre odată cu întreaga ţară.

Valori ale literaturii române de azi

Proba unei poezii exemplare

Ion Gheorghe este „poetul cu care m-am certat și m-am împăcat cel mai bine", îmi zice el într-o dedicație pe o carte de tinerețe. Poate de aceea mă și simt dator să-i salut împlinirea celor 50 de ani, eveniment în care personal văd o veritabilă și generală sărbătoare a poeziei românești. Alături de Labiș și Nichita Stănescu, Ion Gheorghe este port-drapelul liric al unei generații care a făcut atît de mult pentru orientarea poeziei noastre pe făgașul rodnic al înaintașilor, în nu puține direcții imprimînd linii noi. Cercetătorul atît de asiduu al folcloristicei românești (cine nu și-l amintește în anii Școlii de literatură umblînd zilnic sub braț cu tomurile lui G. Dem. Teodorescu și Gr. Tocilescu ?), al marilor eposuri populare și al filosofiilor clasice avea să încerce și nu o dată să izbutească reconstituirea mitologiei românești, revigorînd preocupări de-ale lui Eminescu și Coșbuc. **Antologia Proba logosului** din colecția „Biblioteca pentru toți" reține cîteva din aceste piese monumentale de la **Zoosophia** și **Mai mult ca plînsul** la **Cavalerul trac** și **Megalitice**.

Prea bine relevă cel mai bun exeget al scrisului său, C. Stănescu, semnificația acestor noi cîștiguri pentru spiritualitatea românească : „Sondînd cu o neliniște hasdeiană straturile adînci ale memoriei colective și adoptîndu-i chiar formele de expresie, de la legendă și mit, descîntece și, în genere universul riturilor și ceremonialelor românești, pînă la icoanele pe sticlă sau jocurile de copii, creația lui Ion Gheorghe mărturisește constant o obsesie unificatoare, aceea a angajării în istorie, față de care se simte responsabil împreună cu o întreagă generație poetică". De remarcat, am adăuga noi că întreagă această materie poetică ancestrală nu ne este expusă didactic, uscat, ci cu sentimentul implicării vii în desfășurarea ei. Ion Gheorghe — și pentru aceasta trebuie să-i fim recunoscători — ne-a pus în față o oglindă în care poporul român ne apare în toată monumentalitatea lui spiritulă, de neam străvechi, alături de greci, de chinezi, de alte popoare cu o civilizație milenară. Din păcate critica și istoria noastră literară a fost prea puțin atentă față de evoluția acestui poet.

Dar, să mă ierte poetul, oricît de întinsă și prioritară ar fi contribuția sa lirică în această direcție, pentru mine, militantul politic care am încercat să fiu și cu verbul poetic și cu cel gazetăresc sau activist, Ion Gheorghe este înainte de toate autorul **Elegiilor politice** una din cărțile de căpetenie ale acestei epoci, carte solidă, trăită, nu o istorioară mai mult sau mai puțin inventată despre un incert subiect la modă. Îndrăznesc să afirm că dacă Ion Gheorghe ar fi scris în toți acești 50 de ani numai această gravă dare de seamă despre timpul său și încă ar exista toate motivele ca numele lui să fie respectat în istoria literaturii contemporane, ca și în istoria cea mare, social-politică, a țării. Cine vrea să vadă triumful viziunii poetice care a permis autorilor în ultimii 20 de ani să înfățișeze adevărurile aspre ale revoluției noastre, dureroase chiar uneori, într-o amintită epocă de începuturi, să răsfoiască paginile cărții lui Ion Gheorghe. Versul său e uneori greoi, dificil de urmărit pentru un cititor fără experiență politică și literară. Ei și ! Eu aș răspunde acelor critici care uită (vezi **Zoosophia**) că Ion Gheorghe e unul din cei mai experimentați minuitori ai tehnicii și limbajului poetic cu versurile vizionare ale unui alt mare poet revoluționar : „Versul meu prin mormanul anilor va apare distinct, greoi, grosolan, ca apeductul construit de robii Romei".

Altfel despre omul și redactorul de poezie Ion Gheorghe, numai bine. Cu viața sa exemplară, sacrificată numai creației și muncii, nu mă miră deloc că la cei 50 de ani ciți a împlinit la 18 august, se prezintă ca un om de viitor : scrie poșta redacției, conduce un cenaclu în care toți cei acceptați pot fi siguri că dacă își vor asculta maestrul vor progresa, face dese deplasări cu șezători literare din Maramureș în miezul Bărăganului, este pe scurt, un scriitor care impune respect la zenitul vîrstei sale.

Poate tocmai de aceea urare mai potrivită să-i adresez nu găsesc decît o parafrază eminesciană :

Tu din tînăr precum ești
Tot mereu să-ntinerești !

NICULAE STOIAN

Pe podul de lemn sculptat

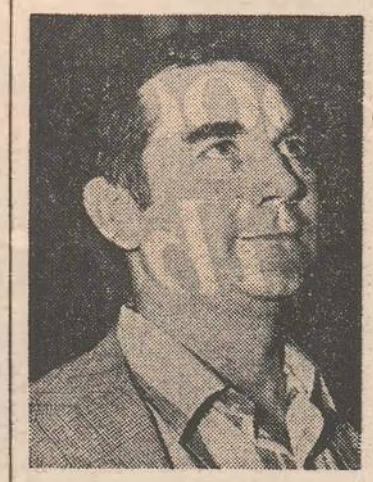

D.R. Popescu este leul albastru care bea apă din fluviul leoparzilor și, căutînd veșnic ceartă literei scapără orgolii. Scriitorul **Vînătorii regale**, al cîtorva povestiri de geniu și a cel puțin trei piese de teatru care tind să se întrupeze mitologiei acestui timp, e un spirit independent, domol și parcă nerezistent în vocația puterii, care lucrează în complicitate cu Timpul celei de-a treisprezecea zodii, se hrănește-n secret numai cu aer proaspăt, cules din despicătura trăsnetului sau de pe grindina favorizînd blestemul și trece prin lume fermecat de trădări și deopotrivă de singurătatea prieteniilor interesate. De la el am învățat să număr nisipul cîmpiei de lîngă Olt, mersul de excepție al melancoliei (ce duios Anastasia trece mereu spre începutul de moarte al mileniilor închinate iubirii) untdelemnul teilor vărsîndu-se-n lemnul de aprilie al mestecenilor, suferința fericirii de-a pierde înălțarea drumurilor în inimile altora. Îmbrăcat pe dinăuntru în odăjdiile tăcerii, DR-ul culege părăsiri repetate, dar și povara unui mare stilist.

La cincizeci de ani, pe care-i împlinește în mijlocul viei (nopțile ce se alintă-n cîntec), l-aș duce să-i arăt un măr înflorit roșu a doua oară-n acest an, la malul Dunării sau doi pini ce-mi sînt prieteni de pe o colină dintre Trieste și Veneția. Oricum, astăzi, cînd urcă pe poduri de lemn sculptat, acolo unde ia ființă, neîndurător, lacom și ireversibil, vîntul mîniei, unde zăpada întrece unduirea ierbii și se aud sunînd alunii (ce arcuri am făcut noi din nuielele lor), Leul albastru își luminează drumul cu imense vîrtejuri de fluturi. Și chiar dacă viața mai turbează uneori în jurul lui, el poartă vînătoarea regală spre Muntele Iluziei — cel ce nu poate fi urcat decît cu labe de leu, cu sufletul însîngerat, cu credința că dușmanii, ca să nu-i uiți, trebuie să faci un nod la batistă și să pui înăuntru un bou de aur, Muntele Iluziei fiind catapeteasma neamului românesc.

D.R.-ule, în sănătatea ta am scris acestea cu pană de păun, mulată-n piatra rară de pe jungherul Văcărești lor. La mulți ani în răsărituri pe Olt și-n mireasma viilor de la Drăgășani, Segarcea, Dăbuleni.

FĂNUȘ NEAGU

Fotografii de VASILE BLENDEA și ION CUCU

Împlinire în lumină

Înscrise în ample cîmpuri roșii — un roșu parcă ars vreme îndelungată, aidoma lutului, în chiar miezul de foc al bătrînelor cuptoare — construcțiile lui Corneliu Sever Mermeze alcătuiesc un imn grav și patetic adus timpului și deopotrivă vieții acestui pămînt încărcat de istorie, de durere și amare jertfe, dar, totodată, de luminoase împliniri. Dramatice, reduse la confruntarea contorsionată a planurilor ,a liniilor, a culorilor ce se învălmășesc sub aripa unor abia închipuite viscole, sau dimpotrivă, structurate maiestuos, apoteotic, compozițiile sale continuă, în fapt, o mai veche strădanie, aceea de-a plăsmui inima însăși a istoriei acestui mult frămîntat pămînt românesc. Unghiurile frînte, treptele abrupte, arcurile largi, ca de curcubeu, în mijlocul cărora arde incandescent soarele, așa cum deasupra ciudatelor blocuri de piatră închipuind străvechi coloane dacice arde același soare incandescent, toate acestea alcătuiesc un sistem de simboluri ce emană un autentic mister, o sacră inițiere în deslușirea vieții ce s-a scurs și palpită încă pe aceste bătrîne meleaguri, în înțelegerea deplină a jertfei și-a victoriei, a durerii și-a luminii, a luptei și-a împlinirii. Poet în gîndire, dar pictor în faptă, Corneliu Sever Mermeze a găsit, cu alte cuvinte, după vremelnice căutări, mai mult sau mai puțin îndelungi, acea expresie grafică aptă să transcrie emoția și meditația, însingurarea de sine și bucuria trăirilor plenare, colective. Este o reușită pe care o semnalăm și o subliniem și nu credem a greși dacă vom adăuga că pictura sa, dincolo de această evidentă tematică istorică, reușește să-i dezvăluie omului contemporan neliniștile ce-l bintuie, gravele conflicte interioare, pericolele ce pîndesc de pretutindeni viața fragilă a planetei. Din acest punct de vedere, setea sa de rotund, construcțiile sale apoteotice, echilibrul intern al compozițiilor vor și reușesc să ilustreze un optimism robust, o încredere nestrămutată în puterile omului, în inteligența sa, în dorința sa de echilibru, de frumos, de adevăr.

VICTOR NIȚĂ

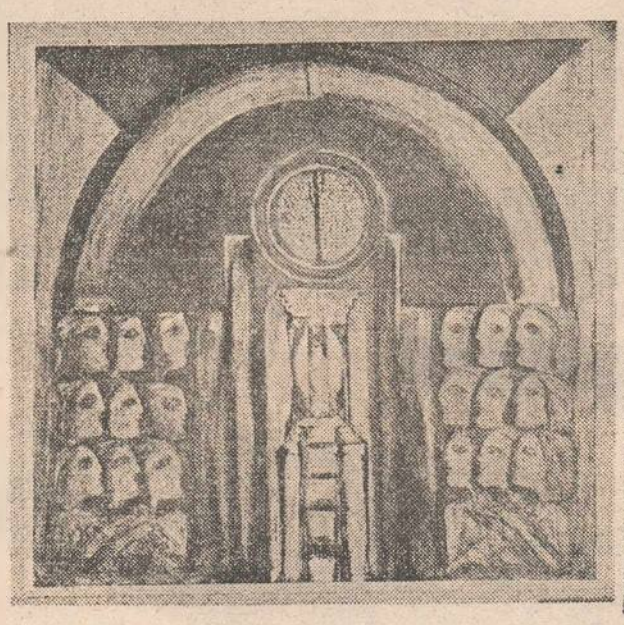

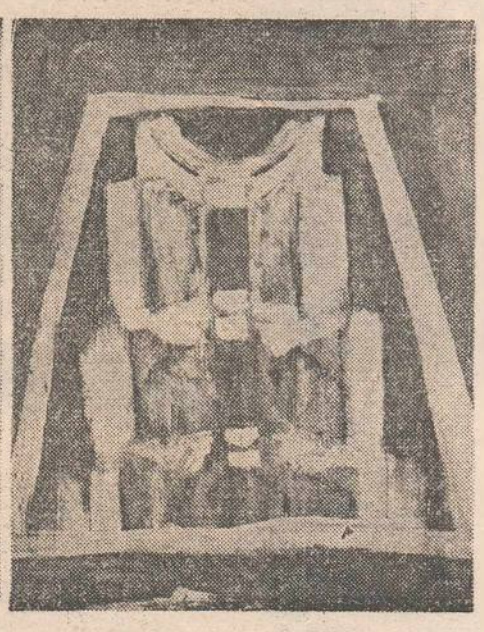

Picturi de CORNELIU SEVER MERMEZE

CAP LIMPEDE

A rămas simbolic, nestricat, Mărțișorul, cu livada și casa în care în plin război Tudor Arghezi și-a scris teribilul pamflet antihitlerist **Baroane**. Cum putea în definitiv cel mai mare poet al nostru de după Eminescu să suporte boncănitul de gînsaci al prusacilor cîtă vreme, din neștiute vremuri, românul nu poate îndura pe pămînturile sale cizma nici unei armate străine ! Iar generațiile viitoare nici o clipită nu vor gîndi altfel.

Vineri, 16 august, poeți, actori, cadre didactice, militari și tineret ne-am strîns sub arborii Mărțișorului să-l invocăm, acasă la el, pe Tudor Arghezi, cel căruia pamfletul **Baroane** i-a adus internarea în lagărul antihitleriștilor de la Tîrgu Jiu. De altfel acum se știe că însuși colonelul ce comanda lagărul ținea la îndemînă, decupat din jurnal, acel pamflet pe care îl citiseră și alți militari sau deținuți. După ce revoluționase literele române, Arghezi, această forță a naturii noastre, răscolise din temelii și toată șandramaua instalată de către ocupantul fascist în România. Poate numai cunoscutul film-pamflet „Dictatorul" al lui Chaplin, din tot ce s-a scris și făcut în acei ani de sîngerare a umanității, spunea atîta cît spunea tableta argheziană **Baroane**.

Reușită manifestație, organizată de Muzeul literaturii române, chiar dacă cei prezenți acolo nu ne numărăm cu sutele ci doar cu zecile ! Cîteva poezii ale lui Tudor Arghezi, spuse cu mult har de către actori ai Naționalului, ca și **Bardane** de altfel, au întregit fericit evocările scriitorilor prezenți.

Un binemeritat Mărțișor pentru August... **(T. U.)**

● **Serbările mării și ale tinereții**, Costinești, 3—4 august 1985. Cea de-a șasea ediție a acestor **Serbări** organizate de Stațiunea tineretului nu a ieșit din tiparele consacrate de manifestările anterioare. Umorul, fantezia, sportivitatea, buna dispoziție s-au regăsit într-o lume cu decor de basm... estival, în compania unui public generos care a adoptat deviza „Cine nu se distrează cu noi, se distrează împotriva noastră !" Deschiderea oficială a manifestărilor a avut loc în prima zi la ora 6,00 printr-un spectacol-gală de rock **(Compact, Cristal, Iris, Revox, Celelalte cuvinte, Progresiv TM)** la care și-au dat concursul și grupurile de umor **Divertis** și **Ars Amatoria**. Sosirea lui Neptun, zeul mărilor și „patronul" **Sebărilor**, a prilejuit și startul în probele sportive de rezistență **(Maratonul tablelor, Să învingem verticala, Intuiție și fidelitate)** și a celor de măiestrie **(Fotbal conjugal, Canotaj economic** — probă cu participarea lui Ivan Patzaichin și Dragomir Cioroslan). O ploaie neașteptată, la figurat, a gonit participanții, la propriu, pe la casele lor pînă a doua zi cînd au fost reprogramate jocurile restanță : **Multitlon, Să ne cunoaștem înainte de a ne vedea, Lupta cu reumatismul, Fotbal feminin, Raliul Costineștiului, Canotaj neacademic, Trasul parimei, Cupa salvamarului**, pentru a nota doar cîteva din jocurile cele mai apreciate. O știre, fie ea și telegrafică, n-ar putea omite preocupările **Agenției matrimoniale** de a-l căsători pe Neptun cu prima vestală sau insolitul **Orei semifilantropului, Superdiscotecii** (la care a participat întreaga plajă), **Menajeriei serbărilor** și **Cărții recordurilor**. Și în acest an s-a dovedit că **Teatrul de vară** este neîncăpător pentru toți cei care au dorit să urmărească spectacolul-concurs **Miss Serbări**, un spectacol excepțional, distins și spumos în același timp. **Radiovacanța Costinești** a fost mereu „pe fază", realizînd emisiuni ingenioase, transmisiuni directe, interviuri, instantanee realizate de grupurile **Ars Amatoria** și **Divertis** cărora li s-a alăturat ilustratorul muzical al **Serbărilor** (și nu numai), Andrei Partoș. Întregul scenariu al spectacolului a fost povestea magnifică a două zile superbe din vacanțele Costineștiului. **(Ioan T. Morar).**

În acest număr tapiserii de TITIANA COMȘA

Sînt douăzeci de ani! Un t
Un timp fără de seamăn î
O epocă, ce-i spunem Ceauş
De libertate, pace şi de glo

ODĂ BU

Sărbătorile neamului de la Dunăre şi Carpaţi, al căror pisc de largă iradiere în timp şi spaţiu e marea zi a Augustului revoluţiei, aduc pe ecranul privirii — vast cît şi ţara — năvalnica, impetuoasa revărsare a bucuriei populare, născută din satisfacţia epocalelor noastre izbînzi şi din certitudinea neasemuitelor împliniri ale viitorului. Sîntem un neam care ştie ce-i truda, ştie preţul efortului constructiv de excepţie, asumat cu dăruire, cu eroism, cu spirit revoluţionar şi patriotic, sîntem, în acelaşi timp, un neam cald şi senin, deschis şi curat la cuget, care ştie şi să se bucure, şi să petreacă, dăruind sărbătorească lumină clipelor de sinteză şi de bilanţ ale muncii sale. Imaginea de mai sus, surprinsă la spectacolul omagial consacrat zilei noastre

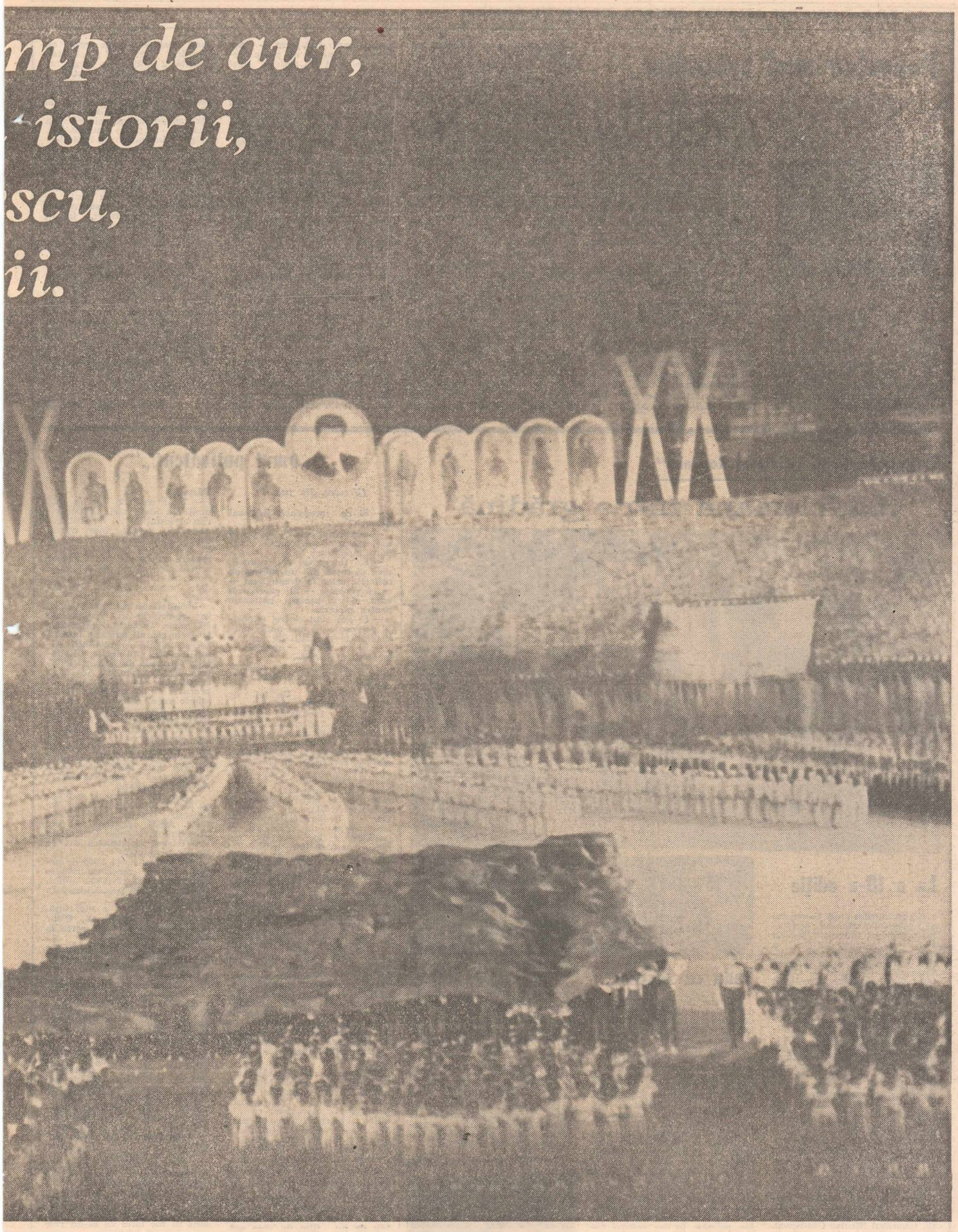

CURIEI

naționale, e doar un fragment din fastuosul tablou al României în sărbătoare. Ne-am manifestat în această zi, trecută cu roșu în calendarele inimii, nețărmurita mîndrie pentru tot ce am cucerit în anii socialismului și, cu deosebire, în cele două decenii de supremă glorie a istoriei noastre care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului. Ne-am manifestat, noi toți, cei 23 de milioane de fii ai acestui pămînt, ca un singur om, ardenta dragoste și recunoștință, unitatea de neclintit, ca și stînca bătrînilor noștri Carpați, în jurul cîrmaciului destinului național, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

August 1985 — o odă a bucuriei înălțată din milioane de piepturi spre slăvile viitorului nostru de aur.

Povestea unui contrabas

Cîte nu știe să facă un contrabas, adică acel instrument înalt și masiv, construit din lemn, care călătorește în lăzi grele, nu în cutiuțe ca gingașii flauți, care emite sunete foarte

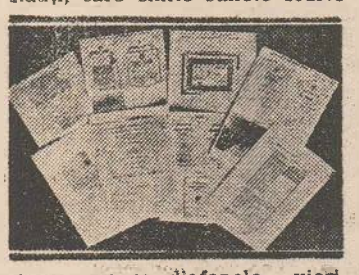

grave, nu ca diafanele viori, care are un gît lung și puternic, nu prea frumos, de care sînt prinse cele patru corzi, în fine, terminînd cu descrierea, de cîte isprăvi nu este el în stare ? Să arătăm că, în primul rînd, are rolul de a susține **temelia casei orchestrei simfonice**, căci cu greu s-ar putea concepe marile lucrări instrumentale fără sprijinul unei bune partide de contrabași ; apoi, el participă din plin la **ritmul** cerut de creația respectivă, fie prin arcușul său scurt și gros, fie prin ciupirea corzilor, acele **pizzicate** pline de un efect inconfundabil. Păcat, însă, arareori acestui instrument i s-au dedicat opuri importante, compozitorii din toate vremurile privindu-l fără o simpatie deosebită. Cu toate acestea, el știe să povestească ; și, ascultînd murmurul unui contrabas, vom încerca să istorisim povestea sa, pe cît de adevărată, pe atît de minunată și actuală.

A fost odată, e drept, doar în urmă cu cîteva decenii, în București, la Filarmonică, un artist de talie mondială, pe numele său **Iosif Prunner**. Cînta la contrabas, mai bine zis îl mîngîia, se unduia în ritm spre dreapta sau spre stînga, îl strîngea la piept și, făcînd corp comun cu el, se dăruia în întregime Muzicii, actului interpretativ. Era, după spusele neuitatului dirijor **George Georgescu**, unul dintre pilonii principali pe care se bizuia întregul eșafodaj al orchestrei. Știa pe dinafară un întreg repertoriu simfonic ; și cînd îl vedeai legănîndu-se și sorbind gestica Maestrului, din „Eroica", „Destinul" sau preludiind „Oda Bucuriei", simțeai că te cuprinde adevăratul fior al desfătării artistice. Dar vremurile au trecut și în 1969 Iosif Prunner a păsit în eternitate, nu înainte însă de a lăsa și urmași străluciți, unul dintre aceștia fiind **Ion Cheptea**. Asemeni ilustrului său predecesor, el a urmat calea **interpretativă**, dar și pe cea **didactică** ; și astăzi, la vîrsta părului argintiu, conferențiarul universitar Ion Cheptea, de la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din București, se poate mîndri cu un mănunchi de studenți care au adus țării noastre, într-un timp relativ scurt, **douăsprezece premii internaționale** obținute în marile concursuri dedicate contrabasului. Să fim drepți, România a cucerit în ultimii douăzeci de ani, sute și mii de distincții artistice, în marile confruntări de peste hotare ; dar cîntăreți, violoniști, pianiști și alți instrumentiști sînt mulți, pe cînd foarte rar găsești tineri talentați care în loc să fie atrași de un instrument polivalent, **preferat**, au optat pentru contrabas, care — așa cum s-a văzut — nu poate oferi, în nici un fel, prilejul unei depline cariere solistice, de altfel, nicăieri în lume nu există posturi pentru soliști contrabasiști ! Se cuvine, deci, cu atît mai mult, să cunoaștem pe acești laureați : **Dorin Marc** (Geneva 1978, München 1979, Marknenkirchen — R.D.G. — 1979 și 1931, iar din nou de două ori, la Geneva în 1983) ; **Botond Kostyac** (Marknenkirchen —1979 și 1981) ; **Lucian Ciorță** (Marknenkirchen — 1983) ; și **Ovidiu Bădilă** (Marknenkirchen 1985, iar ultimul mare premiu, Moscova — iulie 1985). Să adăugăm acestor nume și pe strălucții artiști **Ștefan Thomasz, Cornel Racu** și **Ion Ghiță**, avînd drept rezultat un buchet de interpreți pe care orice orchestră simfonică din Europa și l-ar dori în partida contrabasiștilor, așa cum Filarmonica „George Enescu", orchestra simfonică a Radioteleviziunii, ca și filarmonicile din Cluj-Napoca, Craiova și Brașov se bucură de aportul și splendidele rezultate ale muncii lor.

Îmi mai povestea prietenul meu, contrabasul, că... **„Dorin Marc are o finețe inegalabilă" „Ovidiu Bădilă relevă o muzicalitate ieșită din comun" ; „Botond Kostyac are un arcuș cu adevărat fermecat" ; „Lucian Ciorță a arătat, pe lîngă talent, o înțelegere perfectă a stilului și epocii lucrării"** ; acestea fiind doar cîteva „confesiuni" ale unor mari cotidiane din Elveția și R.D. Germană, la care se pot adăuga și cronicile apărute în presa autohtonă". „Sigur", îmi murmura contrabasul, „drumul n-a fost pavat cu flori, în fiecare concurs ei s-au confruntat cu cîte 28—35 de alți tineri talentați, din alte părți ale mapamondului, dar, iată, au izbîndit ; au avut de înfruntat chiar și **adversități**, pe mai multe planuri, totuși, talentul românesc și-a spus cuvîntul, pînă în cele din urmă, numele **România** răsunînd răspicat și în lumea largă a artei".

„Aceasta este povestea mea" și-a încheiat contrabasul spusele sale, adăugînd : „ferice de acești tineri care — laolaltă cu atîtea talente — au avut asemenea profesori ; ferice de noi care avem destui contrabasiști **amatori**, din care, iată, se formează atîtea valori ale artei **profesioniste** ; ferice de această țară care iubește frumosul, cultura și arta angajată în nobilele idealuri ale păcii" !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Festivalul național „Cîntarea României"

„La Tismana într-o grădină"

La a 18-a ediție

Inițiat imediat după Congresul al IX-lea al partidului, festivalul concurs al cîntecului, jocului și portului popular din Gorj a ajuns, în acest an, la a 18-a ediție. Organizat de către Uniunea Tineretului Comunist — Comitetul județean Gorj, Comitetul de Cultură și Educație Socialistă Gorj, în Anul Internațional al Tineretului, festivalul a fost marcat de o serie de manifestări grupate sub genericul : „Zilele culturii și educației patriotice pentru tineret". Tismana '85, intrată deja în tradiție, incununează șirul unei adevărate competiții care a antrenat, în fazele de preselecție, un număr de circa 400 artiști amatori, precum și o serie de prestigioase formații ale tinerilor. Asta demonstrează încă o dată, dorința tinerilor din satele și orașele Gorjului, din centrele muncitorești, de a se afirma atît în muncă cît și în planul creației spirituale, de a evoca, prin intermediul diferitelor genuri artistice, minunatele înfăptuiri socialiste, de a cînta patria și partidul, pe destoinicul cîrmaci al destinelor românești, părintele iubit al tinerei generații, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Desfășurată în cadrul generosului Festival național „Cîntarea României", Tismana '85 a oferit un bun prilej de constituire a unor valoroase formații artistice, de afirmare a talentelor și aptitudinilor tinerilor gorjeni. Sîntem convinși că mulți dintre premianții de astăzi, mulți dintre ei necunoscuți, vor reprezenta, nu peste multă vreme, nume de referință în muzica și dansul popular, ducînd mai departe tradiția din părțile noastre...

MARILENA PIRTEA ■

Lada cu zestre...

Tismana, în zilele călduroase de mijloc de august, parcă își deschide porțile unei imense lăzi cu zestre, către tot Gorjul, către toată țara. Vin, ca o chemare, de ani și ani de zile, tineri ai județului ducînd pe umeri întregul port al Gorjului, iar în glasuri cîntecele noastre românești ale tuturor veacurilor cît și ale timpului nostru. Și coboară din toți munții și urcă din toate văile la Tismana oameni îmbrăcați în costume frămîntate de generații, spălate în apele și uscate la soarele Gorjului. Și aceste zile de august sînt adevărate sărbători ale ochiului și ale glasului. Vin și copiii, chiar și cei de-o șchioapă, și, parcă, acolo, la Tismana, pe un platou frumos, înalt și mai aproape de soare, străjuit și mîngîiat de umbrele stejarilor, primesc în dar zestrea cea mai de preț. Cea moștenită din tată-n fiu. Folclorul. Prin tot ceea ce are mai frumos. Prin port, prin cîntec și dans. Și totul are iz de poveste și legendă. Pare gravat pe imense fresce... Au venit și au cîntat, lîngă cei care poate pentru prima dată doineau la Tismana, pe o buză ce mirosea a lemn proaspăt, și cîțiva profesioniști ai genului plecați cîndva, tot de prin acestea locuri, către toată lumea ca s-o învețe a doinii gorjenește. Trompeta lui Constantin Gherghina a cucerit o lume dar niciodată n-a uitat că sunetele ei

sînt frămîntate din foșnetul frunzelor de stejar de aici, vocea lui Gheorghe Roșoga plămădește întregul descintec al Motrului, formația „Doina Motrului" prin acordurile lui Doru Căpastrau brodează parcă toate cîntecele, iar ansamblul Rovinari coordonat de Stelian Ghiocel a îmbrățișat pe toți care au îndrăznit să cînte la Tismana. Cei doi premianți ai acestei ediții, muncitorul Vasile Tufiș și țăranca Rodica Zgripcea sînt la un pas de a deveni chiar ci vedete. Și toate acestea s-au realizat și au putut fi realizate sub generoasa scenă care o reprezintă de fapt toată țara și se numește „Cîntarea României".

SORIN POSTOLACHE ■

„Omul polivalent..."

(Urmare din pag. 9)

— Și ce propuneți în locul ultimei ?

— „Artă națională". De ce să nu-i spunem așa, odată ce poporul e națiunea ?

— E interesant ce spuneți, cred că le-ați dat un subiect de reflecție celor în drept. Deci — ca să revenim — ați cucerit nu unul, ci trei premii naționale pentru pictură.

— Și am avut și trei expoziții personale. Și mai multe participări la expoziții de grup.

— Și nu sînteți — presimt — membru al U.A.P...

— Nu sînt și mi s-a spus că nu pot fi. N-am calificarea necesară.

— Calificare ?! Un fel de diplomă de talent, sau ce ?

— N-am facultatea de arte plastice. Vă văd cam mirat. Vă gîndiți probabil că e ca și cum le-ai pretinde membrilor Uniunii Scriitorilor, să posede, obligatoriu, certificate de absolvenți ai Filologiei. În cazul ăsta, Eugen Barbu n-ar mai fi membru. Nici Augustin Buzura, care-i medic, nici Radu Cârneci, care-i silvicultor, nici inginerul Ov. S. Crohmălniceanu. Un Brâncuși sau un Țuculescu, cu „calificarea" lor, n-ar avea azi nici o șansă să intre în U.A.P. !

— Dar membru al Uniunii Scriitorilor, după cîte știm, sînteți. Ca poet, ca prozator, ca traducător, ca dramaturg. Vorbiți-ne, vă rugăm, despre dramaturgul Mircea Lerian și despre trilogia care l-a consacrat, „Vlad Țepeș".

— Aș prefera să n-o fac eu. E mai degrabă treaba criticilor.

— Criticii s-au pronunțat. Unul din ei, cităm, vedea în trilogia dv. (prima de la Delavrancea încoace) „portretul posibil al domnitorului de geniu, Bonaparte român în conjunctura Evului Mediu". Alt om de condei, de regulă extrem de parcimonios cu laudele, nu ezita să decreteze opera dv. drept „remarcabilă". Ultimul e poetul Ion Horea.

— N-am făcut decît să încerc să restaurez — și să restitui — icoana exactă a marelui voievod, eliberînd-o de cruzimea impinsă la paroxism, ca în atîtea proiecții istorico-literare, în favoarea spiritului integru și nesovăit de dreptate, definitoriu pentru Țepeș. Documentul real de istorie așa ni-l arată.

— Istoria, ca și arheologia, este o veche pasiune a dv. Ați făcut ample cercetări pe acest tărîm, cu rezultate care au stîrnit adesea surpriza, dacă nu deruta cercetătorilor. Ne amintim de un film de vreo oră, transmis pe micul ecran, dedicat investigațiilor dv. asupra Vicinei antice, pe care, primul, ați localizat-o la Somova, cu argumente ce par de necombătut. Și mai frisonante ni s-au părut comunicările dv. referitoare la grupul statuar de bronz de la Năeni, de lîngă Pietroasele Buzăului. Dv. demonstrați că acest grup le reprezintă pe regina băștinașă Agatha sau Gaata și pe fiica sa Dulcilla. Vasile Pârvan era de altă părere, el vedea în grupul de la Năeni o personificare a zeiței Anaitis. Îl combateți pe Pârvan ?

— Nu-l combat. Pârvan este unul din idolii mei. Descoperirile și intuițiile lui au fost geniale, dar uneori (nu-i numai cazul lui !) stadiul cunoașterii, în epocă, n-a permis o interpretare exhaustivă a realităților arheologice cercetate. Am avut șansa să intru în posesia unor date necunoscute lui Pârvan, asta-i tot.

— Sînteți un modest. Știm că în cercetările dv. consacrate Năienilor, Tezaurului de la Pietroasele etc. ați purtat o intensă corespondență cu instituții științifice din străinătate (Biblioteca națională din Paris, Biblioteca din Amsterdam, Academia regală din Stockholm etc.), ați procurat și ați coroborat documente rare, extrem de semnificative, dar peste care ați comparat scrieri vechi, de mult dispărute, precum cea runică și cea oganică ; asta, ca să nu mai vorbim de cercetările dv. pe teren, întreprinse stăruitor și prin toate mijloacele, de la vechea sapă a arheologului la fotograma aeriană.

— Am făcut ceea ce e dator să facă un om care vrea să înfățișeze istoria „așa cum a fost". Adică așa cum ne cere președintele Nicolae Ceaușescu.

— Despre publicistica dv. ce ne puteți spune ?

— O cifră : peste 1 000 de articole și de reportaje risipite prin ziarele și revistele anilor, sub vreo 50 de pseudonime. În rest...

— În rest, știm, e literatură. Și istorie, și pictură, și... Chiar le puteți face pe toate astea la Buzău ?

— V-am mai spus-o și adineaori, condiția culturală a „provinciei", cu mici excepții, este astăzi cu totul alta.

— La ce lucrați în prezent ?

— Isprăvesc un roman de vreo 2 000 de pagini, în trei volume, cu caracter aproximativ autobiografic. Am gata și o nouă expoziție personală cu 40 de tablouri.

— Ca să tragem o linie de bilanț — am numărat — la exact 8 domenii : literatură, pictură, film (peste 100 de pelicule documentar-artistice, reportaje și emisiuni TV. !), publicistică, istorie, arheologie, filologie, etnologie. O activitate intelectuală — cum să-i zicem ? — „octogonală" ! Vă place termenul ?

— Nu-mi displace.

— Dar dv., Mircea Lerian, ce vă considerați în primul rînd ? Scriitor, pictor, istoric ?...

— Mă consider doar — să n-o luați ca o falsă modestie — un intelectual român. M-am străduit să fac totul ca să-mi respect această condiție.

— Polivalența, demersul creator, pe multiple planuri — iată una dintre tradițiile intelectualității noastre.

— O tradiție care astăzi, mai mult ca oricînd, se cere continuată și dusă la expresia ei supremă. Nu „omul unidimensional" al lui Marcuse, ci omul stăpîn pe un cît mai vast arsenal al cunoașterii reprezintă garantul unei societăți cu viitor. Iar societatea noastră — o societate prin excelență a viitorului — de un astfel de om are nevoie.

— Vă mulțumim.

atelier literar

de G. Dumitrescu

Angela Filip : Problematică minoră, lucruri mărunte, în compuneri relativ îngrijite, dar monotone, standardizate, de un nivel mai degrabă modest. (Ceva, în „Science fiction"). Pe de altă parte, pseudonimul dv. feminin a devenit cel puţin inadecvat (în spatele lui se văd alte urechi...) — eroul dv. liric a început să se comporte şi să se exprime ca un... bărbat în toată firea („eşti o fotografie în mers, iubito"? !...), ba chiar să se „uite" după fete ! (...„dinspre celălalt trotuar / vin picioarele adolescentelor"... ? !) mai ştiţi vechea vorbă ...N-aţi observat ?... (Şi nu mai ştiţi vechea vorbă despre „fete cu băieţi"?...). Oricum, e necesară o decisivă opţiune (la nevoie, chiar cu ajutorul medicului !...)

I. Craiova : „Blestem dulce", „Mai bine", „La Alba Iulia".

M. Dtr. : Avem impresia că vă pierdeţi timpul (şi nu numai timpul) încercînd să „remaiaţi" nişte texte vechi, eşuate (cu care deja aţi pierdut prea multă vreme !) — operaţie pe care trebuia s-o lăsaţi (dacă socotiţi că ar fi totuşi un lucru atît de important, de necesar), pentru **mult mai tîrziu**, adică pentru o perioadă în care vă veţi fi desprins de mult de atmosfera şi de „lumea" acestor texte de început, neinspirate formale, mediocre etc., o perioadă în care riscul de a recădea sub influenţa şi în maniera lor va fi fost cu totul înlăturată etc. Oricum, paginile din acest plic ilustrează epoca, maniera şi nivelul de care vorbeam (fie că e vorba chiar de o asemenea recădere şi nu numai de încercarea — iluzorie — de a „cîrpi" nişte texte vechi!...). Ceva, în „Opţiune", mult lungită, discursivă şi „statistică", „Inscripţie pe o frunză", „Ah voi baruri muzică alcool" (dar, atenţie la sonorităţi similare, prin care alunecă şi „săniile" lui Esenin şi care, uneori, se pot înscrie printre farsele culpabile ale memoriei — după cum bine ştiţi !...) E de neînţeles ce a putut să vă facă să părăsiţi filonul, atît de adecvat puterilor, firii şi anvergurii dv., pe care l-aţi descoperit nu de mult şi care v-a prilejuit o serie de reale succese.

Felicia : Zicea un mare „clasic în viaţă" : „Inhibiţia strică amiciţia !" Am primit „coletul", adică plicul dv. (nu atît de voluminos încît să merite numele de colet — n-am înţeles de ce-i ziceţi aşa...). Citim şi recitim paginile şi nu prea reuşim să înţelegem mare lucru... Sperăm să reveniţi cu amănunte, cu explicaţii, în „coletele" viitoare.

A. Valoni : Încet, încet, vă îndepărtaţi de poezie, de lirism, către un fel de aforistică metaforică (ce-i drept, nu e chiar lesne de trasat o graniţă între cele două domenii...), pierzînd, chiar, nu o dată, măsura debitului şi a coerenţei (ex. : „Albastru de octombrie"). Lucruri rotunde, în schimb, în „Totul", „Deliberat", „Încă o fereastră", „Poeziei îi trebuie". Aşteptăm cu mult interes scrisoarea promisă.

R. Popel : Mulţumiri pentru amabilul gest.

D. Ionand : Povestea, deşi cu totul extravagantă, trăznită, e inscenată cu atîta seriozitate, cu atîta minuţie şi meticulozitate gravă, încît rămîne, pînă la urmă, lipsită total de „sare", seacă, trasă de păr. Se ştie, de altfel, de mult, că (şi) umorul „e un lucru foarte mare" !...

Liliana A. : Încă nu e clar — s-ar putea să fie ceva, mai ales atunci cînd vorbele sînt puse la locul lor şi capătă un rost, o misiune. Cînd însă sînt agitate aiurea, la voia întîmplării (ex. : „un cer de ram"... — cam ce-o fi vrind să însemne una ca asta ?...), lucrurile rămîn în afara poeziei, fără nici o perspectivă. Vom vedea, poate, mai clar, în textele viitoare, spre care variantă se îndreaptă alegerea dv.

V. Soare : Notaţii de jurnal (de amănunte vizuale, mai ales), în general cam uscate, cu poante cam şterse şi fără reverberaţie. Scrise, probabil, înainte de răstimpul necesar aşezării impresiilor etc.

V.M. Utoplin : S-ar părea că există un oarecare zvon liric, printre nesiguranţe (sau chiar anomalii) de limbă, printre dezlănţuiri delirante (care fac necesară suprimarea definitivă a negaţiei din distihul dv. „nu te lăsa pradă / înţelesului" !... Să vedem, în continuare.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

DEOPOTRIVĂ

S-ar putea spune
că mi-am pus unele lucruri
la locurile lor
firește
mi-au mai rămas încă destule
în primul rînd să mă feresc
de cuvintele mioape
și să mă strecor în sufletul lumii
să-mi pun la cale hulubul
și-n rest
tot ce știu pe de rost :
urcuș-coborîș-urcuș
privighetoarea
cîntă și pe țeava tunului
și pe creanga înfiorată
ca trupul viorii
sub arcuș.

EMIL ACHELĂRIȚEI

FOTOGRAFIE

Toamnă cît vezi cu ochii...
tata intră în curte
cu cîmpia în spinare
mama spală cămașa lunii
într-un ciob de oglindă
într-un colț al clipei
eu cioplesc grinzile
unui nou poem.

GIREL BARBU

ÎN DELTĂ

Sălciile pîn-la brîu în valuri
Harnice neveste de pescari —
Spală pînza norilor pe dealuri,
Cerul agățat în plase mari.
Fierbe-adîncul mării în năvoade
Ca oțelul în lingouri noi ;
Plaurul întinde verzi plocade,
Lipovenii lopătează ploi.
Neguri de furtună sfîșiate
Cad potop pe plutele cu flori ;
Ninge depărtarea pe-nserate
Pescărușii cu aripi de fiori.
Ard stîrnite focuri, stele încă
Bărcile la maluri picotesc :
Pentr-un drum pe ape-n noapte-adîncă
E minune borșul pescăresc.
Casa albă, tîhna-n ochi răsfrîntă,
Cuib de cormoran făcut din puf,
Vîntul, fecioraș zglobiu ce cîntă
Din atîtea fluiere de stuf.
Liniștea, fecioară peste lacuri
Despletindu-și părul mătăsos ;
Lîngă vatra-acestui țărm de veacuri,
Visul are chip de albatros.
Luna, zîmbet fericit de mamă,
Zarea, lung covor de mărgărint,
Pe cînd Brațul Sfîntul Gheorghe cheamă
Lebedele vaselor albind !

ION CRAIOVA

SCUTURI DE ROUĂ

O vietate alergînd
cu panglica sîngelui
fluturîndu-i pe piept.

Vîntul punîndu-ți mîna pe ochi
și mirîndu-se
că nu-l mai recunoști imediat.

Fluturii pîlpîind în aerul verii
ca niște petale
ce-și caută floarea.

Un copil se întoarce acasă
cu genunchii zgîriați
de cîntecul greierilor.

LIVIU CAPȘA

RONDEL

Cioara albă nu e porumbel
Nici poetul simplă întîmplare
Sînt prea multe păsări de oțel
Cu atomi neîmblînziți în gheare
De la pix cu pastă la pastel
De la fier de plug la luminare
Cioara albă nu e porumbel
Nici poetul simplă întîmplare
Se ajunge uneori la țel
Cu răbdare sau cu nerăbdare
Dar să punem capăt într-un fel
Armei cu focoase nucleare

Cioara albă nu e porumbel...

VIOREL MUNTEANU

EXPEDIȚIE

Simt prin somn cum caisul din curte a înflorit
Și brațele mi se întind ireal de lungi înspre el
Simt prin somn cum pe fruntea caisului meu,
Din fluturi albi s-a ridicat un castel.

Va zbura bineînțeles mi-am zis
Desigur Luna nu-i atît de departe
Și dacă n-o să-i placă acolo
Ar putea ajunge pe Venus sau poate pe Marte.

Nici n-ai fi zis cînd îl vedeai atît de cuminte
Că va fi primul cais cosmonaut
Și pînă mîine seară în mod sigur
Florile au să înconjoare universul ca un scut.

Astfel încît astăzi dis-de-dimineață
Am tresărit trezindu-mă cu caisul față în față

ILEANA BÎJA

Odă

Cu toată istoria patria privește
în față viitorul semănînd
a om ce urcă drept și omenește
cu viitorul patriei în gînd

din cîte-au fost adevărate zile
atîtea zile lui i-am închinat
acestui viitor cu mîini utile
și mîini frumoase de frumos bărbat

la timpul viitor răspundem toți
în libertate pentru libertate
cu doinele și plopii fără soț
și adevărul devenindu-ți frate.

ION NICOLESCU ■

Luptătorii

Noi știm că și astăzi datori
am rămas
și, cît vom trăi, mai rămînem
datori
acelor pieriți sub stindard
tricolor
ca țara să aibă un nume și-un
glas.

Noi știm că urmăm unor mari
luptători
ce-au vrut să n-ajungem popor
de pripas,
mai știm că dorim, pe al lumii
atlas,
să fim un hotar de cinstiți
muncitori.

Noi știm că avem de-mplinit o
poruncă
venită din scoarța istoriei dace:
așa cum am fost din trecuturi
încoace
ostași în armata de pace prin
muncă,

Tot astfel urmașii să fie-a
se face
ostași în armata de muncă în
pace!

SANDU ȘTEFĂNESCU ■

Astăzi...

Prietene, libere înfloresc astăzi
clipele,
Păsărilor le sînt mai ușoare
aripele,
Copacii dăinuiesc mai semeț
în furtună,
Pîinea-i mai dulce, mai coaptă,
mai bună.

Prietene, liberă ne este astăzi
viața,
Mai curat e soarele pe cer,
dimineața,
Pomii rodesc mai cu spor
în livezi
Și brazii-s mai-nalți în munți,
și mai verzi.

Prietene, liber ne este astăzi
cuvîntul,
Cu roade bogate ne hrănește
pămîntul,
Am învățat ce este iubirea
de-aproapele,
Am descătușat energii, ferecînd
apele.

Prietene, liberă ne este astăzi
țara
Zîmbind și fericiți ne-adorm
copiii seara.
Oamenii pășesc mai demn, mai
bărbați
Stăpîni pe Olt, pe Mureș,
pe Carpați.

SORIN TEODORESCU ■

Desene pe asfalt

Nürenberg

Nu mai știu clipa în care am citit pentru întîia oară numele acestui oraș, numele Nürenbergului. Poate la Tîrgoviște, într-un An Nou ce nu va fi fost atît de sărac pentru mine dacă am putut primi, copil, o jucărie pe care numele Nürenberg era gravat cu litere gotice, încîrligate, ușor nedumeritoare, ușor înspăimîntătoare...

Apoi, la Cinema „Popular" am văzut un film documentar despre Nürenbergul în care s-a judecat cel mai mare proces din istorie, avîndu-i în boxa acuzării pe (din păcate numai cîțiva) dintre „arhitecții" ororilor celui de al doilea război mondial.

Mai tîrziu, mult mai tîrziu, drumurile mele prin Germania au ocolit Nürenbergul. Orașul ce era în vechiul film doar un morman de ruine și-a recăpătat splendorile. O știm din cărți și albume voioase. Tîrgul de jucării, ființînd încă din Evul Mediu îl face iar capitală a visului, a copilăriei...

Dar să lăsăm jucăriile.

Să ne reamintim Nürenbergul procesului (proceselor) așa cum ni-l povestesc istoricii.

Deci, linie de total. Procesul verbal al întîiului proces a umplut 16.000 de pagini cu ceva mai mult de 4 milioane de cuvinte.

Acuzarea a prezentat 2.630 de dovezi. Apărarea, 2.700. Au fost efectuate 300.000 de declarații sub prestare de jurămînt.

5 milioane de file de hîrtie (20 de tone !) au fost necesare pentru a consemna (și conserva) grefierește, tot ce s-a rostit în sala ce avea să devină muzeu.

S-au cheltuit 27.000 de metri de bandă magnetică.

S-au tras 7.000 de discuri de ebonită.

S-au „colecționat" 780 000 de fotografii.

Jurnaliștii au telegrafiat presei 14 milioane de cuvinte. (Cîte cuvinte or fi compunînd **Divina Comedie ?)**

Stenografii au tocit 22.000 de creioane. (Cu cîte creioane s-ar putea scrie ori transcrie **Faust ?)**

Criminalii au avut la dispoziție spre a se apăra (!) 27 de apărători principali, 54 de asistenți și 67 de secretare...

Verdictul s-a dat cum s-a dat. Și n-a fost ușor de dat. S-au găsit voci în stare să conteste nu doar legitimitatea tribunalului ci și pe aceea a procesului.

Dar a venit, pentru condamnații la moarte, și o zi **de apoi.**

Să vedem cum și-au petrecut ei această zi. Citind. Mai ales citind. Ce citeau ?

Jodl : Pagini de Wilhelm Raabe.

Goering : „Effi Briest" de Fontane.

Ribbentrop : Un roman de Gustav Freyting.

Rosenberg : O nuvelă („Die Geige") de Binding.

Frank : O poezie (!!!) și anume „Heilige Nacht" de Thoma.

Sauckel : O carte despre tinerețea marilor germani.

Frick : Romanul „Hannibal" de Jelusich.

Seyss-Inquart : Convorbirile cu Goethe ale lui Eckermann.

Și au avut și criminalii o **Ultima Cena.** Nici unul n-a refuzat-o. Ba, Frick a avut chiar umorul de a-și freca mîinile, la sosirea servanților cu vasele de bucătărie, interpelîndu-i malițios : „Ei, ia să vedem ce bunătăți primim azi !"

Bunătățile au fost :

Salată de cartofi cu cîrnat.

Pîine neagră.

Ceai.

Goering a scăpat de streang. Cineva (romantic, nu ?) i-a strecurat în celulă o salvatoare fiolă de cianură și mareșalul aerului a zburat (sau a plonjat ?) cu cîteva ore mai devreme în neființă.

Își pierduse aroganța afișată în primele zile de detenție.

Iată un fragment dintr-o anchetă („interviu") ce-i probează cinismul. Întrebările i-au fost puse de Werner Bross, asistent temporar al apărării (din oficiu) în procesul încă neînceput.

Bross : „Care era activitatea dumneavoastră ?"

Goering : „Ofițer și comandant de aviație, ministru al aviației, prim-ministru al Prusiei, președinte al Reichstagului, ministru al silviculturii, mareșal al Reichului."

Bross : „Cît de mare era venitul dumneavoastră anual ?"

Goering : „20.000 mărci ca mareșal al Reichului, 43.200 ca... comandant al aviației, scăzînd impozitele și 19.200 ca președinte al Reichstagului."

În total, e lesne de calculat, e vorba de 82.400 de mărci. Cifra reală era, bineînțeles, alta. După ce a menționat în treacăt că somptuoasele sale reședințe din Berlin și Karinhall erau întreținute de către stat, Goering a adăugat, leneș.

Goering : „...Apoi aveam activitatea scriitoricească. Pentru toate cărțile ajungeam la un venit de aproape un milion de mărci."

Deci asta era... Aproape că ți se face lehamite să-ți mai spui scriitor. Aproape că-l urăști pe bunul Gutenberg...

Filmul documentar mai înainte evocat („Judecata popoarelor", pare-mi-se) n-a fost, se știe abia acum, întru totul fidel realității. De pildă, pelicula pretindea că după incinerarea cadavrelor ilustre, cenușa lor a fost azvîrlită în mare. În realitate ea a fost depusă într-un biet pîrîiaș ce străbate Münchenul. Pe atunci încă nu se vorbea de poluare...

Cei ce n-au cunoscut streangul, dintre „eroii" Nürenbergului s-au bucurat, prin timp, de bizare amnistii și au expiat în castele de vis.

Sînt bestiile longevive ? Așa se pare...

Funk a murit la 69 de ani.

Neurath a murit la 83 de ani.

Raeder a murit la 84 de ani.

Von Papen a murit la 89 de ani.

Schacht a murit la 93 de ani.

Hess trăiește și are 91 de ani.

Doenitz trăiește și are 94 de ani !

De unde se vede că bestiile se bucură de o sănătate perfectă. Că au un somn bun. O și mai bună digestie.

Că nu suferă de remușcări...

Nürenberg — un tîrg de jucării și o sală (dezafectată) de tribunal. Nu cred că vreau să văd Nürenbergul dar vreau ca el să existe. Să avertizeze. Vreau ca el să rămînă un simbol al iminentei judecăți a tuturor declanșatorilor și purtătorilor de războaie, a călăilor democrației și libertății, a asasinilor de cultură.

Noi sîntem Veghea.

Sîntem Credința în oameni, în munca inspirată, în bucurie.

Sîntem Dorul de poezie și muzică. De dragoste.

Sîntem Speranța...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Studii românești pentru Congresul internațional de istorie și arheologie

Se apropie al 16-lea congres de istorie și arheologie. Congresul anterior s-a ținut la București și a fost un mare succes științific. Cel de acum se va ține la Stuttgart. Istoricii români, alături de cei ai lumii largi, îl întîmpină cu roadele muncii lor de zi cu zi sau cu lucrări anume destinate evenimentului. La una dintre ele ne-am propus să ne referim mai jos : **Culture and society. Structures interferences, analogies in the modern Romanian history,** o culegere de studii apărută sub îngrijirea lui Alexandru Zub, binecunoscutul istoric ieșean. Volumul este al 6-lea supliment al foarte valoroasei reviste : Anuarul Institutului de istorie și arheologie „A.D. Xenopol" de la Iași. Cei mai mulți din cei care semnează sînt istorici ieșeni. O dată în plus e de remarcat valoarea școlii istorice de la Iași, una dintre cele mai active ale istoriografiei românești contemporane. Dăruire profesională, temeinică pregătire, știința de a îmbrățișa faptul istoric și dincolo de toate o deschidere cuprinzătoare spre noile metode de cercetare istoriografice sînt trăsături ce caracterizează cu deosebire pe cercetătorii ieșeni. Acea adîncă și totdeauna fertilă bucurie a scrisului și o atotcuprinzătoare trăire a timpului istoric actual se revarsă din scrierile celor mai mulți dintre ei. Ne gîndim la toate acestea o dată în plus citind volumul de față — o foarte izbutită operă istoriografică. În primul rînd o operă de interpretare ce ne propune regîndirea unor momente din trecut, reconsiderarea unor reprezentări, unele justificate la vremea lor, altele privite dintr-un unghi mult prea îngust pentru a mai putea rezista, prea unilaterale. În două feluri reușesc cercetătorii cuprinși în acest volum să-și atingă obiectivul. Mai întîi că autorii provin din domenii diverse de preocupări. O temă poate fi deci privită din unghiuri diferite și efectul în planul cercetării este neașteptat de folositor. În al doilea rînd prin întrebuințarea unor metode noi de investigare. Autorii au căutat realizarea unor **modele**, a unor scheme de gîndire care au prins această formă, a unor **tipologii** și **strategii** românești în cultură, în inițiativele diplomatice și politice, în manifestarea rostului românesc în lume. Interpretările mai vechi sînt cercetate critic cu observarea valorii lor dar și a subiectivismului și erorii în care au căzut.

Aria de cuprindere tematică a volumului este civilizația românească în epoca ei de modernizare, adică din sec. al XVIII-lea și pînă aproape de zilele noastre. Nu întîmplător, pentru că este epoca în care românii intră din ce în ce mai adînc în consonanță cu dezvoltarea Europei apusene, redescoperindu-se și acomodîndu-se, păstrîndu-și specificul, noului timp istoric. Este vremea în care căile noi și tradițiile de dezvoltare își dau mîna și fixează cadrele unei evoluții capitaliste și în spațiul românesc. În numeroase privințe prezentînd asemănări cu modelul „clasic" de evoluție occidental-europeană, epoca aceasta se pretează la cercetări comparatiste ca și la evidențierea unui tradiționalism în mișcare. O cercetare cu substrat filozofic, infuzată de noi metode, găsește un teren prielnic de manifestare. „Studiile se caracterizează prin observarea concretă, respingînd în egală măsură simpla îngrămădire de fapte și excesul de abstractizare" — constată Al. Zub în Cuvîntul său înainte. Și toate respectă această regulă și fac din această culegere nu doar o simplă evaluare a unei perioade mai neglijate, ci o reluare a ei pe planul unei înțelegeri superioare și multilaterale.

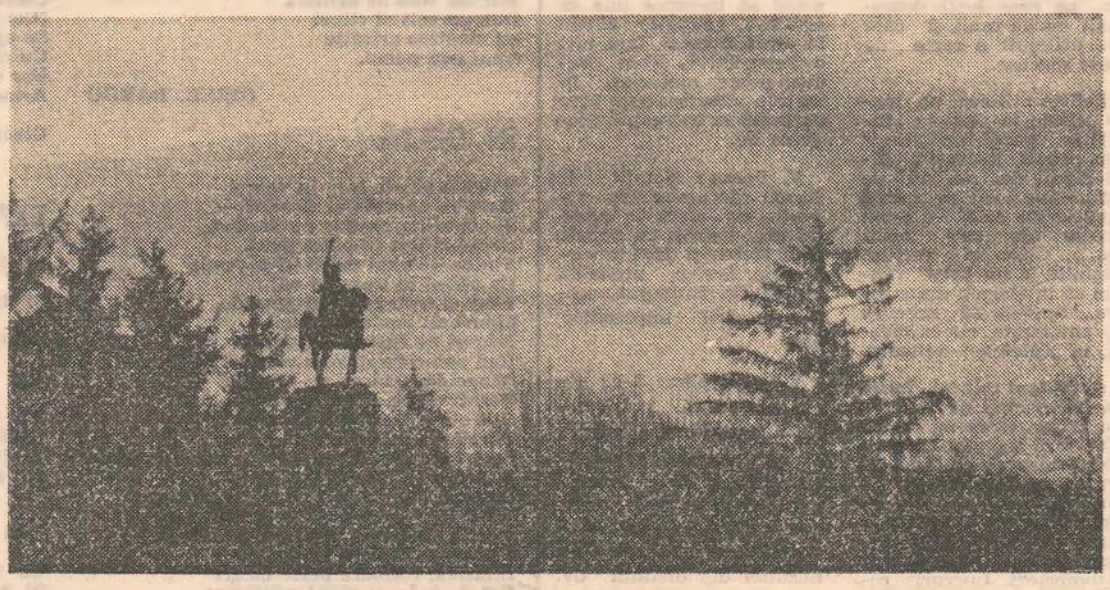

Leonid Boicu, cunoscut prin contribuțiile sale asupra Principatelor Române la mijlocul veacului al XIX-lea, ne propune de această dată o cercetare asupra modului juridico-politic al Principatelor în secolul anterior, cel mai detestat de istoricii români mai vechi. Imaginea pe care ne-o dă L. Boicu, în contextul unei subtile analize a chestiunii orientale, a intereselor Rusiei în Balcani, a jocului altor puteri europene și, firește, cu o bună cunoaștere a realităților interne românești este o imagine în comparație cu statutul Dubrovnicului și al Curlandei. Nu un secol de scufundare în întuneric, ci unul de căutări. Tot asupra epocii fanariote se oprește și Ștefan Lemny surprinzînd clișeele mentale din istoriografia romantică românească privitoare la aceastătă epocă : inițial — reacție violentă, ulterior — o cercetare mai detașată, dar nici azi chiar o detașare absolută, practic, existînd un vădit dezacord între istoricii spațiului românesc în aprecierea secolului fanariot. Victor Neumann precizează contribuția adusă de publicația „Temeswarer Nachrichten", apărută la Timișoara în 1771, la răspîndirea iluminismului în Transilvania. Activitatea periodicului timișorean este analizată în contextul politicii curții imperiale vieneze, promotoare a unui așa numit „patriotism organizat" care nu coincidea decît rareori cu „patriotismul organic", al intelectualilor transilvăneni, legat de realitățile existente și subordonat acestora. Cîteva jaloane ale afirmării statelor naționale europene în prima jumătate a secolului al XIX-lea ne oferă Dinu C. Giurescu. Studiul său este cu deosebire pilduitor pentru necesitatea de a se trata o problemă specifică într-un context general, afirmarea națiunii române fiind aici strîns încadrată fenomenului similar european. Continuînd preocupări anterioare, profesorul de la Universitatea ieșeană, Gheorghe Platon, analizează cu competență liberalismul român, apariția, etapele și formele sale de expresie. Analiza sa se aplică nu numai liberalismului ca doctrină politică sau ca idee filozofică, ci și a curentului care se confundă cu istoria burgheziei românești. Liberalismul e doctrina acceptată și organizată, e o puternică legătură de integrare a societății românești în ansamblul european, e curentul care a jucat un rol important ca factor de progres ce a organizat și stimulat dezvoltarea României moderne. Studiul lui Gh. Platon e o binevenită deschidere către înțelegerea mai adîncă și nuanțată a istoriei modernității românești. O abordare pe aceleași coordonate a conservatorismului (nu doar ca o replică a liberalismului, ci ca o completare a acestuia cu un specific național și social) și a social-democratismului (cu exprimarea relației de interferență ideologie-realitate concretă) ar fi de bun augur lărgind mult cîmpul cercetării. Sorin Antohi discută „modelul utopic" propus de Ioan Heliade Rădulescu reconsiderîndu-l dintr-un unghi cultural foarte larg, în contextul unei rapide circulații a ideilor de la vest la est din prima jumătate a veacului trecut. Asupra așa numitei „influențe germane" de la Junimea se oprește Andrei Corbea, definind o altă latură a activității renumitei societăți în cultura română. Al. Zub dă din nou expresie preocupărilor sale foarte serioase și de indiscutabilă ținută științifică privind „istoria istoriei", urmărind de data aceasta strategia și modelul școlii critice istoriografice românești ilustrată de Ion Bogdan, D. Onciul și N. Iorga, care au imprimat o nouă direcție culturii istorice din România. Un pătrunzător studiu ne oferă Mihai Dinu Gheorghiu ocupîndu-se de strategia critică a „Vieții Românești". Locul și rolul cunoscutei reviste apar foarte bine puse în relief în ansamblul culturii naționale și în mișcarea de idei europeană. Ștefan Afloroaei readuce în discuție personalitatea lui C. Rădulescu-Motru prin două aspecte ale operei sale : timpul istoric și critica culturii, analizate cu o largă înțelegere.

Încă un model, de data aceasta de acțiune culturală, propune Liviu Antonesei, analizînd revista interbelică „Criterion" care grupase în jurul ei intelectuali de talia lui Mircea Eliade, Petru Comarnescu, Constantin Noica, Mircea Vulcănescu ș.a. „Criterion" a fost într-adevăr nu numai o violentă reacție împotriva sensului dat culturii române pe predecesori (folclor, etnografie, influență franceză) dar și o mare deschidere pentru toate culturile lumii și o redescoperire a universului românesc în multitudinea lor. Alegerea lui Liviu Antonesei și avizata sa analiză sînt cu adevărat binevenite.

Ce apropiere se poate face între atitudinea statului român în anii neutralității din primul război mondial și aceea din anii celui de-al doilea război ? Este ceea ce își propune Valeriu Florin Dobrinescu într-o foarte sugestivă comparare. Între ele au existat desigur deosebiri, apropierile sînt însă mult mai relevante. Și într-un caz și în celălalt ceea ce au dominat deciziile politice au fost necesitățile obiective și păzirea interesului național. Un alt istoric ieșean, I. Saizu, pune în relief efortul românesc din anii interbelici pentru a găsi un model economic de dezvoltare care să corespundă resurselor și specificului statului reîntregit în granițele sale etnice și teritoriale ; efort încununat în mare măsură de succes, modelul realizat fiind, crede autorul, unic, încadrat particularităților românești, modern, eficient, dar și supus conjuncturilor internaționale și, adăugăm noi, cu destule contradicții interioare încă nerezolvate. Despre un alt model, modelul Titulescu în organizarea păcii, scrie Gh. Buzatu, un foarte bun cunoscător al acestui subiect cum a dovedit-o între altele în volumul **Titulescu și strategia păcii**, apărut în 1982. Pe baza ideilor lui Titulescu din scrierile și discursurile sale Gh. Buzatu încheagă modelul propus de marele diplomat român cu primordialitățile păcii (condițiile unei păci indivizibile și mijloacele de menținere a ei), cu acțiunile pe care trebuie să le întreprindă diplomații. Modelul propus de Titulescu a stat la baza activității sale pe arena europeană ca lider al diplomației române interbelice și are azi o însemnată valoare nu numai pur științifică, dar și cu aplicări concrete în politica internațională. Acesta-i sumarul volumului. Lectura lui este deosebit de instructivă pentru oricine. Cititorul român își poate revizui părerile sale despre momente ale culturii și istoriei proprii, cunoscute lui dar care îi devin dintr-o dată mult mai încărcate de substanță și semnificații. Cititorul străin (studiile sînt unele în limba engleză, altele în germană sau franceză) ia un contact avizat cu stări de lucruri românești care îi devin lesne de înțeles și asimilat prin raportarea și încadrarea lor continuă și bine informată în contextul european și internațional. Istoriografia rămîne unul din cele mai vii și dinamice domenii ale culturii românești actuale. Mereu redescoperind trecutul, îmbogățindu-i cunoașterea și receptarea, istoricii din țara noastră — cărora le dorim mult succes la congresul mondial la care vor participa în această lună — contribuie cu mijloacele lor specifice, tot mai diversificate, la o mai bună înțelegere a lumii în care trăim, la înălțarea spirituală a patriei și a oamenilor ei.

ION BULEI

Mărturii străine despre 23 August 1944

Există în istoria poporului român evenimente care prin conținutul sau consecințele lor au depășit cadrul național, și-au exercitat efectele asupra unor zone întinse ale continentului și au căpătat astfel o semnificație europeană sau universală. În rîndul unor astfel de evenimente se integrează și revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, expresie a acțiunii solidare a tuturor forțelor social-politice ale țării organizate și conduse de Partidul Comunist Român, în vederea salvării națiunii române prin forțele ei proprii, a redobîndirii independenței naționale, încălcate grav de Reichul nazist și a luptei împotriva fascismului, care își găsise în Germania hitleristă exponentul cel mai agresiv și mai primejdios.

Insurecția română din august 1944 nu a fost numai o pagină glorioasă în marea carte a istoriei românești, ci și unul din momentele de cea mai mare însemnătate ale celui de-al doilea război mondial. Prin dimensiunile ei internaționale, insurecția s-a reflectat într-un lung șir de consemnări în sursele documentare ale timpului și de aprecieri în lucrările specialiștilor — istorici, în primul rînd — care au reconstituit desfășurarea singeroasei încleștări din anii 1939—1945. Și unele, și altele vădesc excepționala importanță a contribuției poporului român la înfrîngerea Germaniei naziste. Venite din medii străine, în nici un chip părtinitoare în beneficiul nostru, ele sînt adevărate „certificate" ale patriotismului, curajului politic și bărbăției de arme care au însoțit trecutul nostru, de la originile lui cele mai îndepărtate pînă la epoca celei mai fecunde zidiri de țară, căreia i-am dat într-un singur glas numele bravului conducător : Nicolae Ceaușescu.

„Unul din evenimentele decisive ale celui de al doilea război mondial"

În lucrările unor specialiști străini de mare autoritate actul de la 23 August 1944 este numărat — pentru consecințele sale strategice, politice și economice — printre marile evenimente ale războiului. Astfel, profesorul britanic Hugh Seton-Watson, unul dintre specialiștii eminenți ai istoriei Europei de răsărit (lucrarea lui, **Eastern Europe between the Wars, 1918—1941**, a cunoscut mai multe ediții și a sfîrșit prin a fi considerată drept clasică), scrie, referindu-se la destrămarea întregului dispozitiv militar german din Europa de sud-est, ca urmare a insurecției „Acțiunea de la 23 august 1944 a fost unul din evenimentele decisive ale celui de al doilea război mondial. Ea a deschis întreaga Europă sud-estică în fața Armatei Roșii". Această parte a continentului prezenta prin resursele ei (petrol, bauxită, antimoniu, crom etc.) ca și prin poziția sa strategică un interes acut pentru Germania hitleristă, pentru economia ei de război și pentru înaltul ei comandament militar ; pierderea acestei întinse zone elimina orice șansă a Reichului de a încheia războiul în condiții favorabile pentru el. Insurecția a declanșat o adevărată reacție politică în lanț, care a afectat Ungaria, Bulgaria, Croația (pe atunci stat independent) și Finlanda, zguduind sau aducînd căderea regimurilor favorabile Axei. Șocul loviturii date de români a surpat edificiul militar destinat să asigure controlul german asupra părții de sud-est a ceea ce Hitler numea „Festung Europa" (fortăreața Europa). Prin deszăvorîrea porții Focșanilor, altfel spus a aliniamentului puternic fortificat Focșani-Nămoloasa-Galați, care ar fi blocat dezvoltarea operațiunii Iași-Chișinău, desfășurată cu succes de forțele armate sovietice, insurecția română a creat în dispozitivul german „cel mai larg flanc deschis, cunoscut vreodată în războiul modern". Superlativul citat îi aparține — și din nou un superlativ este de rigoare — unuia dintre cei mai de seamă gînditori militari ai secolului nostru, Basil Liddell-Hart (1895—1970), care se numără printre teoreticienii războiului mecanizat, printre „părinții" războiului fulger. Este opinia unui expert de înaltă clasă, care este evocată pentru a evalua corect acțiunea săvîrșită de armata română, de formațiunile de luptă patriotice, de poporul român, în frunte cu comuniștii. Am înscris și ne-am înscris, așadar, în desfășurarea celui de-al doilea război mondial cu o performanță cu care avem a ne mîndri — o mîndrie patriotică — pentru că ea ilustrează încă o dată virtuțile poporului nostru, contribuția de atitea ori adusă lui la apărarea marilor valori ale umanității și a demnității omului.

În sfîrșit, un participant direct la evenimentele desfășurate în august 1944 pe teritoriul României, fostul general german Hans Kissel, scrie în cartea sa, intitulată semnificativ **Die Katastrophe in Rumänien 1944** (Catastrofa din România din 1944), că „amploarea și consecințele militare și politice ale acestei înfrîngeri germane n-au fost mai puțin grave ca cele ale bătăliei de la Stalingrad", opinie care se întîlnește și în celebra **History of the Second World War** (Istoria celui de-al doilea război mondial) a nu mai puțin celebrului B. H. Liddell-Hart.

Trei mari crize

Aflat la Cartierul său de la Rastenburg în fața unei cești cu ceai, Hitler a fost informat de adjunctul său, lt. col. Erik von Amsberg, că o comunicare urgentă îl solicită la telefon. Führerul a luat aparatul în mînă și după ce a ascultat primele cuvinte, Amsberg l-a auzit spunînd : „De ce naiba nu m-a ascultat ; știam că o să se întîmple asta !" De la celălalt capăt al firului i se transmisese informația că mareșalul Ion Antonescu fusese arestat în cursul unei audiențe la palat. Începuse insurecția, se declanșa o acțiune temeinic pregătită de Partidul Comunist Român, se descătușa energia unui popor aruncat de tragicele evenimente din vara anului 1940 în brațele de fier ale unui „aliat" nedorit, devenit în fapt un ocupant. Documentele date la iveală de investigarea arhivelor ca și de literatura memorialistică au permis istoricilor să reconstituie reacția germană ; în istoriografia noastră contribuții de valoare au adus în circuitul științific imaginea desfășurărilor politice și militare din acele zile, cînd fiecare clipă înregistra un fapt memorabil.

Însemnările unui general german redau fidel atmosfera de la Cartierul general al führerului în primele 48 de ore ale insurecției : la 24 august, el notează : „Conferința cu führerul asupra situației militare. Fiecare este preocupat de situația din România, Hitler foarte optimist, e numai ocări la adresa serviciului de informații și a ministerului de externe, îl imită pe Ribbentrop (ministrul de externe al Reichului — n.n.), Goebbels și Bormann (ministrul propagandei și, respectiv, secretarul

Scrisori de dragoste, scrisori din război

„Drăgălașei domnișoare Clari Clara. Aici îți trimit o fotografie de suvenire despre o zburătoare taliană cari după ce au pușcat ai noștri a fost silită să se scoboare. Cred că acum ești îndestulată cu mine căci acum poți vedea cît de sincer tot la tine mă gîndesc. Te sărută cu drag, Ioan". Și era 27 februarie, anul 1914 și vederea cu zburătoarea taliană nu era decît un avion doborît în fața căruia Ioan se fotografiase împreună cu alți soldați români. Abia începuse întîiul război mondial și nimeni nu știe ce infern a trăit Ioan și dacă s-a mai întors la drăgălașa domnișoară Clari Clara. Oricum, Ioan și ceilalți scriau și mureau și scrisorile au rămas și s-au pierdut. Doar în muzee și în arhive personale au mai rămas cîteva, candide mesaje din infern, mici poștalioane de dor și dragoste, ruginite de timp, cu scrisul supt de hîrtia peste care se așterne neantul, acum stăpînit de pace. Un om de bine, un ardelean din Băcia, a avut răgazul să adune cîteva din aceste scrisori din război. Tot el a pornit în căutarea unui geamantan al bătrînului Ivonici din satul Petreni. Veți afla mai tîrziu de ce. Prin anii 60 se aniversau niște ani de la sfîrșitul războiului. Vasile Petruțescu era primar. Într-o bună zi a venit o mașină cu doi ofițeri superiori. Îl căutau pe un mare erou al primului război mondial. Aduceau cu ei, într-o casetă cu periniță, o medalie iar într-un dosar o diplomă care preciza că Aurel Ivonici din Petreni a participat ca voluntar la marele război care a adus românilor o Românie întregită. Ivonici era din Petreni. Ca să poată lupta în război a trecut munții și granița în mod fraudulos. Grănicerii l-ar fi descoperit și-ar fi tras după el. La Mărășești și el a fost un soldat român. Și-a făcut datoria și cînd i s-a spus, gata, războiul s-a terminat, acum poți să te duci acasă, el, soldatul Aurel Ivonici, n-a mai trebuit să treacă granița în mod fraudulos pentru că între cele două provincii românești nu mai era nici o graniță.

În 1967, cînd Vasile Petruțescu era primar și stătea în fața celor doi ofițeri care aduceau medalia și brevetul nu știa că în comuna sa locuiește un om mare care a traversat munții în mod clandestin pentru a putea lupta alături de frații săi, drept pentru care stătea pe gînduri și se întreba care dintre veteranii satului ar putea fi omul căutat. Aproape că nu știa de existența lui. Au întrebat la cei mai bătrîni. Îl cunoșteau toți. Lumea spune că primarul și cei doi ofițeri au plecat la Petreni cu mașina și l-au găsit pe bătrînul soldat într-o casă veche cu pereți de lut, bătrîn, chiar prea bătrîn și singur, fără urmași, fără rude. Nu avea nici cîine. Doar o vacă de lapte pe care o păștea prin preajma casei. O îngrijea ca pe lumina ochilor. Bătrînul Ivonici purta barbă, o barbă mare și albă și în loc de ochelari, purta două lupe de lanternă, legate cu sîrmă petrecută pe după ceafă. Cînd au intrat în curtea lui, primul lucru a fost să se plîngă că vede rău, că privirea i se zbate într-un fel de ceață și nu înțelege nimic din ce se întîmplă în jurul său. L-au întrebat dacă el este Ivonici, cel care a trecut granița în mod fraudulos spre a se înrola ca voluntar în armata română ? A dus mîna în dreptul geamurilor de lanternă și a îngăimat un fel de prezent din memorie, dar mult mai stins, mai fără vlagă. Am venit să-ți aducem o medalie, să te cunoaștem și să-ți mulțumim ! De sub sticlele cețoase legate cu sîrmă, îi priveau doi ochi de învingător, învins de ani. A intrat în casă și a adus cu el un geamantan, un fel de cufăr de campanie, o lădățuie de scîndură subțire în care avea o sumedenie de medalii. A ridicat capacul și a zis, e bună medalia, dar mie mi-ar trebui o pereche de ochelari. N-ați putea să mă ajutați să-mi găsesc una ? Toți s-au oferit și i-au promis. Dar într-o zi bătrînul s-a îmbolnăvit. N-a mai putut îngriji vaca și, sfătuit de săteni, a plecat la căminul de bătrîni. Și-a prins în pieptul celei mai bune haine toate medaliile sale de erou și a plecat la azil, lăsînd vorbă că, dacă i-or veni ochelarii, să i-i trimită acolo. Au trecut niște ani de cînd bătrînul Ivonici a plecat cu pieptul încărcat de decorații și cu cufărul în mîna lui vineție și acum, cel care îl caută, deși întreabă peste tot, nu află decît amintiri vagi. Unii îi arată scrisorile lor către soldații de pe front, alții îi pun înainte scrisorile pe care le-au scris ei în vreme de război, cărțile poștale sau vederile pe care le-au trimis acasă. Dar de cufărul cu medalii nu știu nimic. Căutîndu-l mereu, s-a înfiripat o sublimă colecție de scrisori din război. „Dragi părinți și soră, Aflați despre mine că sunt sănătos și o duc Bine pînă în Prezent mai departe veți ști despre mine că am primit banii pe care mi ați trimes și mi-a prins foarte bine căci nu mai aveam nici un leu. Părinți, vă rog să-mi scrieți cum vă merge pe acasă, ați putut semăna Porumbul. Și vitele, le mai țineți pe toate și v-au ajuns fînul pentru ele ? Mai aflați despre mine că am primit în ziua de 5 mai o injecție și mi-au fost rău vreo 3 zile. Dar acum iar me bine, am primit pînă acum 4 injecții și o arsură pe mîna dreaptă. Mai avem 2 și am terminat cu ele. Mai scrieți pe unde ați mai fost și la noi care a mai venit. Terminînd această scrisoare vă salut cu dor. Al vostru care vă doresc, Nicolae". Această scrisoare a soldatului Nicolae Moise, din Brigada 6 Cavalerie adresată părinților săi din comuna Nojag, județul Hunedoara, poartă pe margine o inscripție: „Această carte poștală se va utiliza numai de Militari de grade inferioare, încorporați". Pe cealaltă parte scrie „Atenție. Nu scrie nimic în legătură cu armata. Nu se pune localitatea". Lîngă inscripție se vede o ștampilă dreptunghiulară cu inscripția „Poșta Militară Censurat". Și scrisorile, niște cărți poștale din carton prăpădit, aduceau cu ele întrebările naive ale celor plecați pe front, purtînd pe alocuri șirul lung de x cu care cenzura militară tăia informațiile așazise secrete. Niciodată nu puteai să afli de unde îți vine cartea poștală, și cînd nu mai venea nu aveai cum să știi care a fost ultimul loc de unde fiul nu ți-a mai scris. Oricum, cenzurată la sînge, toată această corespondență între război și pace, între front și acasă nu e decît un cîntec naiv, un schimb de vești care pot stîrni zîmbetul orășeanului. „Vă rog se poate să faceți cum puteți și să mai trimiteți niște bani dară să-i trimiteți acuma pînă la întâi ca să-i primesc pînă luna viitoare că de la intîi nu știu ce o mai fi". Dată la 14 VI 1941 și soldat de cavalerie Nicolae semnează cu mîna lui sau a soldatului care a redactat scrisoarea, presimțind ceva în clipa în care a scris că „de la intîi nu știu ce o mai fi" și a fost, pentru că zece zile mai tîrziu începea să tragă cu pusca, începea și pentru el infernul. Trecuse destul de mult timp de la începutul războiului și ei scriau despre aceleași lucruri și primeau vești despre aceleași neînsemnate amănunte din viața satelor lor. Iosif Ghilea din Băcia primea pe front o scrisoare de acasă, scrisă de unul de știutorii de carte din sat. „Dragul și iubitul nostru fiu, toată bucuria mi-ai făcut-o că am primit o carte de la tine, ahaia din 30, dară aia din 25 n-am primit-o dară vei ști că și noi suntem sănătoși și foarte bine pînă în prezent și pe acas am gătat cu căratul grîului și de toate nutrețu l-am cărat la casa haialaltă tot. Aicia îi numai grîu și ovăzu acu îl tăiem l-am dat să îl taie Ianoș, o și tăiet pînă astăzi 11 clăi și mai are de vo 9—10 apoi să-l aduc și acela și să-l îmblătim odată cu grîu și să știi că vremea bună o umblat la toate dar a fost și cam răcoroasă vreme că o fost tot cam ploioasă, brozbe (dovleci — n.n.) nu-s așa acătări ca în alți ani, dar tot avem de toate destul de binișor și vitele sănătoase, Vireana e de-a făta de 7 luni. Ți-am mai scris că Ferenți Joji, Cis Albert și Terente Șuștărul (pantofarul — n.n.) iș duși și el cătă Bulgaria la lucru și Ioji lu primariu îi chemat telegrafic să se ducă iară la front. Alte noutăți nu avem decît că stăm seara la mine pe pod, că stăm și pănă la 12 și pe la 1 noaptea mai facem cîte o probă de dans și de tiatru. Măi vecine, te tot așteptăm să vini acas' să vini să prinzi junincile la jug că bătrînu nu cutează că se teme să nu-l facă fără izmene. Lui T. Lati spune-i că a înflorit pe la grădina verde de porumbei și e binișor, pe cum a fost în primăvară". La început scrisoarea e în numele familiei dar după cîteva rînduri Petru Laszlo a uitat că trebuie să transmită rugămințile bătrînilor și a trecut la ce avea el de transmis prietenului său din copilărie. Cam în același timp, de pe front, Moise Nicolae din Nojag, din prima linie a războiului trimitea spre casă întrebări neliniștite. „Vă rog scrieți-mi mai des ca să mai știu și eu de voi. Scrieți cum ați mai dus-o cu lucru și ce fructe sînt pe la noi". Un an mai tîrziu, tot el scria părinților „am înțeles că ați fost cu Joiana la tîrg la Balșa. Degeaba mi-ați scris că v-ați dus cu Joiana la Tîrg. Dară eu parcă le mai cunosc, pe care o cheamă Joiana sau altcumva. Nu le mai cunosc deloc". Războiul începuse demult și soldații primeau pe front și trimiteau de acolo cele mai naive vești. Europa se zguduia, România intra în revoluție și ei tot despre grîu, despre fructe, despre vacile de acasă, de parcă s-ar fi făcut că plouă, că nu le pasă de ceea ce se întîmplă în jurul lor. Dar după ce parcurgi scrisorile descoperi cu uimire că preocuparea lor pentru soarta Europei era grîul, animalele de acasă, fructele și pămîntul. Pentru ei toate acestea erau țara. Politică nu prea știau. În linia întîi nu era decît un război al țăranilor care luptau pentru fructele, pentru ovăzul, vacile și dovlecii lor de acasă. La un moment dat, printre kilogramele și kilogramele de scrisori s-a strecurat una de culoare cenușie. Pe-o parte era albă ca spuma laptelui și purta marca și ștampila, avînd scrisă o adresă cu literă tremurată. Pe verso, maronie și ondulată coaja de mesteacăn purta scrisul soldatului către părinți. Nu mai avusese cărți poștale, nu mai avusese hîrtie și scosese briceagul și căutase un mesteacăn pe care îl cojise cu dragoste și amărăciune. „Eu scriu la părinții mei și de 3 ori pe săptămînă ca să-și mai stîmpere dorul de noi". Și soarta războiului se schimbase și cei mai mulți tăceau în iarba țării sau a altora, sub stinghere semne de lemn pe care se mișca în vînt o cască verde. Și în acei ani în care se schimba lumea, de pe front soseau din ce în ce mai puține scrisori și printre ele erau unele care veneau din prizonierat. „Dragi părinți, tată, mamă și soție și scumpul meu odor. Aurora care este departe de mine și în tot timpul mă gîndesc la ea, mă aflu sănătos, care sănătate vă poftese și vouă". Ei erau departe, războiul se sfîrșise și copiii crescuseră mari și din numele morților și din triumful celor vii venea din ce în ce mai multă liniște, mai multă pace. Iar cărțile poștale se împuținau și încă mai purtau pe ele ștampila cu „Poșta militară Cenzurat". Se luminau pe neașteptate, încercau să înțeleagă că se apropie schimbarea lumii și uneori ștampila se punea și pe scrisori care nu mai aduceau nici o veste dar conțineau cîte o poezie ca aceasta, trimisă de Ripoșan Aurel, compania anticar, către părinții săi din satul Petreni, județul Hunedoara „Păsărică mititică / Ce-aduci mică scrisorică / Vine tare prin văzduh / La mine unde mă duc / / Să-ți mai dau cîte-o scrisoare / De aici din depărtare / Către satul meu iubit / Unde am copilărit / / Iar de-ar fi cumva să mor / Astă veste du-o lor / Că pe tine te-or uri / Și pe mine m-ar jeli". Sînt scrisori de dragoste, scrisori de război. Dar mai ales sînt sublime monumente ale speranței.

CORNEL NISTORESCU ■

---

führerului), de asemenea prezenți".

A doua zi, schimbarea de atmosferă este vizibilă : discuțiile se prelungeau, tonul este violent : „Ribbentrop invocă circumstanțe atenuante, este sigur că Killinger (ministrul Germaniei la București — n.n.) și Gerstenber (atașatul militar al aerului, însărcinat cu paza zonei petrolifere) vor restabili situația. Hitler acceptă această opinie". Realitatea avea însă să dezmintă așteptările. Forțele insurecționale române au lichidat — metodic și eroic — tentativele Wehrmacht-ului de a înăbuși insurecția.

Evaluarea însemnătății strategice a acțiunii militare românești este dată de Hitler însuși. În același cartier de la Rastenburg, el s-a întîlnit la 18 septembrie 1944 cu „poglavnikul" (conducătorul) fascist al Croației, Ante Pavelić, căruia i-a făcut un expozeu asupra situației militare. Hitler a spus că în acel an Germania a fost confruntată cu trei crize : prăbușirea grupului de armate „Centru" în Bieloruia (22 iunie-3 iulie), acțiunea României și debarcarea anglo-americană în Franța (6 iunie), urmată de străpungerea frontului la Avranches (31 iulie). Pentru a înțelege mai bine celelalte două crize, alături de care este pus actul de la 23 August 1944, să amintim că înfrîngerea din Bielorusia a avut drept rezultat distrugerea a 28 divizii germane — ceea ce îl face pe un istoric vest-german să vorbească de „un dublu Stalingrad" — iar debarcarea anglo-americană din Normandia a însemnat deschiderea celui de al doilea front. Alături de principalii parteneri ai coaliției antihitleriste, România a jucat, așadar, un rol de seamă în zdrobirea Germaniei hitleriste. Desprins din realitatea militară care îl condamna la un sigur faliment, Hitler a elaborat în toamna și iarna anului 1944 planuri pentru a readuce România sub autoritatea sa. Este mai puțin cunoscut că ultima ofensivă germană din timpul celui de al doilea război mondial — cea declanșată la lacul Balaton (Ungaria) la 6 martie 1945 — viza ca obiectiv final pămîntul țării noastre. „Să faceți führerului cadou de ziua lui — 20 aprilie — petrolul de la Ploiești !" li s-a spus soldaților germani în ajunul atacului. Vom arăta cu alt prilej împrejurările în care s-a pregătit această ofensivă. Deocamdată să reținem că pînă în ultima fază a existenței Reichului său, Hitler a simțit lovitura pe care i-a dat-o poporul român în august 1944. În irealismul planurilor sale se citește dimensiunea internațională a insurecției noastre.

FL. CONSTANTINIU ■

Noutăți la Editura Militară

În vederea importantelor reuniuni științifice organizate la Stuttgart (R.F. Germania) — Conferința internațională de istorie militară (19—24 august 1985) și cel de-al XVI-lea Congres internațional de științe istorice (25 august — 1 septembrie 1985) prin grija Comisiei Române de Istorie Militară au văzut lumina tiparului în Editura Militară volumele : **„De la statul dac la România socialistă. 2000 de ani de statalitate"** (în limbile engleză și germană) de general-locotenent dr. Ilie Ceaușescu ; **„România în primul război mondial. O schiță de istorie militară"** (în limba engleză) de colonel dr. Vasile Alexandrescu ; **Confirmarea internațională a făuririi statului național unitar român"** (în limba engleză) de conf. dr. Mircea Mușat și conf. dr. Ion Ardeleanu. Totodată a fost tipărită **„Bibliografie militară românească. 1944—1984"** (în limbile engleză, rusă, franceză și germană).

Prin problematica lor aceste lucrări sînt menite să ajute participanții la cele două reuniuni internaționale, pe toți cei preocupați de cunoașterea unor adevăruri, validate de istorie, privind formarea și dezvoltarea poporului nostru în spațiul carpato-danubiano-pontic, principalele momente din lupta sa pentru libertate, independență și unitate națională.

Puterea e a oamenilor,

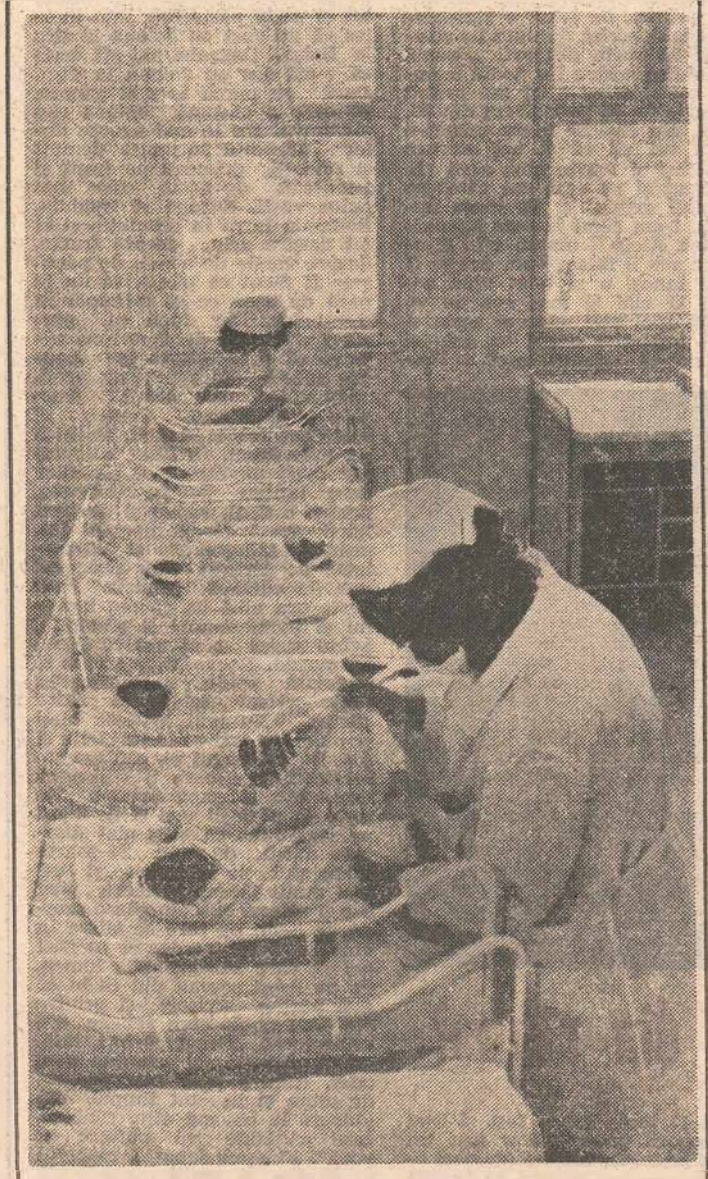

Dreptul la viață, la o copilărie fără griji

„Un bun gospodar nu zice niciodată că treaba-i gata, găsește mereu că ar mai fi de făcut ceva pe lîngă casă." Vorbele astea le-am auzit odată, de la o femeie dintr-un sat de munte. Casa ei era ca un pahar iar gospodăria, vrednică de toată lauda. Se glumea despre ea că parcă ar avea zece ochi și douăzeci de mîini, așa le vedea și le făcea pe toate. În glasul vecinelor simțeai chiar o undă de invidie. Era harnică femeia aceea, fără doar și poate, dar mai avea ea o calitate : era, cum se zice, bună organizatoare. Ochi n-avea decît doi, ca toată lumea, dar știa să-i mai folosească și pe ai celorlalți din casă. Cît despre mîini, erau cu totul zece, căci în casa aceea, de la mic la mare, purtau greutatea după vîrstă și posibilități. Hotărîrile despre ce și cum să se facă le luau împreună, tot de la mic la mare, chiar dacă, de fapt, ideea fusese doar a unuia dintre ei. Își învățase copiii și bărbatul să gîndească la gospodărie ca fiind în egală măsură o sarcină a tuturor, așa cum și de roadele ei se bucurau la fel.

Ochii și brațele unui mare oraș

N-ar fi priceput ea în ruptul capului ca vreunul dintre ai ei să gîndească „Asta-i treaba mamei, nu mă interesează."

N-am uitat familia aceea și ori de cîte ori aveam ocazia să văd cîte ceva din organizarea vieții unei așezări, fie ea mare sau mică, aveam să-mi amintesc de femeia harnică și înțeleaptă cu gospodăria ei. Grijile pe care le dă un mare oraș nu se pot compara, prin dimensiuni, cu micuța gospodărie de munte și totuși, la fel de necesare sînt și inițiativa, și buna organizare, și ochii ageri, și mîinile harnice.

Cîți ochi și cîte brațe are un oraș de dimensiunile Capitalei, ar fi mai greu de spus, așa, dintr-o dată. Ceea ce se poate afirma însă, fără nici o ezitare, este că sînt gata, mereu, să dea de capăt tuturor grijilor pe care le poate aduce o asemenea „gospodărie" cum este cea a Bucureștiului. Mîile de cetățeni ai marelui oraș vin cu întrebările, răspunsurile și soluțiile lor în dialogul pe care l-au împămîntenit cu concetățenii lor investiți cu puterea autorității. Ochii lor de buni gospodari văd ce nu e bine, iar „Tribuna democrației" le oferă cadrul în care ei să zică : „Iată, așa trebuie făcut." Și propunerile, analizate, discutate, se transformă în plan de muncă. Înfrumusețarea unui cartier sau altul, mai buna aprovizionare prin unitățile comerciale, îmbunătățirea activității de transport în comun, respectarea ordinei și disciplinei publice, a normelor de convietuire socială, tot ceea ce înseamnă viața noastră de zi cu zi, trăită în marele oraș, înseamnă tot atîtea preocupări pentru Organizația Democrației și Unității Socialiste. Ele reflectă necesitățile resimțite de membrii ei. Un exemplu : în sectorul 3 al Capitalei, în perioada trimestrului II al acestui an, au fost înregistrate 158 de propuneri. 112 au fost deja rezolvate iar 31 sînt în curs de soluționare. Și tot așa, 98 din cele 107 soluții oferite în ședințele din cadrul „Tribunei democrației" au fost prețuite de către Comitetul ODUS al sectorului 6. Iar la aceste întîlniri sînt prezenți oameni cu specialități foarte diferite, pentru că și propunerile cetățenilor sînt de o mare diversitate. Este reprezentat și ITB-ul, și ICAB-ul, și ICRALUL, și Spitalul municipal. Sugestia omului este notată cu grijă, cîntărită bine și, peste nu mult timp, ea devine fapt împlinit. Sigur, nu este suficient să propui, pentru că nici spațiile verzi, nici parcurile sau locurile de joacă pentru copii, nici spațiile comerciale — plănuite în timpul discuțiilor — nu apar așa, de la sine. E nevoie de muncă și oamenii o știu și o fac cu plăcere pentru că știu că muncesc pentru înfrumusețarea sau ușurarea vieții lor. Numai în cadrul ODUS sector 5 au fost efectuate în trimestrul II 408 000 ore de muncă patriotică, cu participarea membrilor ODUS de la întreprinderile Vulcan, Autobuzul, Aurora, Tînăra Gardă, Metrou. Sînt doar cîteva exemple.

Cetățenii Capitalei nu se gîndesc doar la înfrumusețarea orașului pe care-l visează la cota celor mai înalte exigențe. Organizația Democrației și Unității Socialiste și-a luat în sarcină și colectarea și predarea materialelor refolosibile. În sectorul 5 al Capitalei au fost predate pînă la ora actuală 129,5 tone de fier vechi și 3 800 kg. hîrtie. În sectorul 6, Comitetul ODUS a dezbătut pe larg, în toate cartierele, importanța acestei vaste acțiuni, explicînd concret ce înseamnă recuperarea oricărui material refolosibil și ce importanță are pentru economia noastră națională. Pe lîngă cele 20 de locuri de depozitare existente, s-a trecut la amenajarea a încă 28 de puncte de colectare. Rezultatele nu s-au lăsat așteptate. Într-o singură lună, cei 5 800 de membri ODUS din cartiere au colectat și predat la IVRMR peste 105 000 kg fier vechi și 3 tone hîrtie. În paralel, s-a acționat pentru valorificarea materialelor refolosibile în unitățile economice. Întreprinderi ca Tricodava, ICTB, Victoria, IREMOAS sau INCREST, prin rezultatele obținute, demonstrează că fiecare cetățean, membru ODUS, a înțeles că vasta acțiune, pe care ne-am obișnuit s-o numim a celor „3 R", este, în final, o îndatorire patriotică așa cum sînt îndeplinirea sarcinilor de plan, respectarea tehnologiilor de fabricație și a calității produselor, întărirea disciplinei în muncă, economisirea energiei și combustibilului. Exemplul se impune din nou. Alături de celelalte organizații, Comitetul ODUS din sectorul 1 și-a alcătuit un vast program de acțiune în domeniul economic. Spațiul nu îngăduie decît spicuiri din acest program. Așa de pildă, pentru gospodărirea rațională a energiei și a combustibilului la fiecare loc de muncă au fost organizate la IDEB „Săptămîni record", în care au fost reparate cablurile defecte și s-au verificat sau montat un mare număr de contoare. Membrii ODUS de la ICSIM, Complex Griviță, IMMR, au înscris printre preocupările lor și urmărirea aprovizionării ritmice cu materiale, pentru evitarea formării unor stocuri supranormative.

Și tot ei, oamenii aceștia, adunați în organizația lor de cartier, se strîng seara și țin un „Sfat al omeniei". După o zi de munca în care, fie că au avut 8 ore „pline", fie că au bucuria sădirii unui pom, stau de vorbă cu aceia — atît de puțini — care au mai rămas fără vreun rost, la marginea societății. Și rareori se întîmplă ca întîlnirile acestea să nu se soldeze cu acceptarea de către cei în cauză, a unui loc de muncă, în vederea însușirii unei profesiuni.

Tinerețea trebuie îndrumată și oamenii aceștia o fac cu plăcere. Timpul liber nu trebuie să treacă — și atît. Actuala stagiune estivală a dovedit preocuparea Comitetelor ODUS din toate sectoarele pentru a răspunde tuturor solicitărilor oamenilor muncii. Parcurile și grădinile de vară au găzduit pînă acum sute de formații artistice. Amatorii „și-au împărțit" zonele de acțiune pe sectoare, spectatorii numărîndu-se, peste tot cu mîile. În parcul Drumul Taberei, spre exemplu, îi poți aplauda în fiecare duminică după-amiază pe artiștii amatori din sectorul 6, adică de la Semănătoarea, IREMOAS, ICTB, IMEB, ca și de la alte instituții din sector.

Simpozioane, conferințe, vizite la muzee, acțiuni de propagandă cu cartea au loc săptămînal, prin grija Comitetului ODUS și în sectorul 1. În sectorul 5, răspunzînd chemării Consiliului Național al FDUS, 14 organizații ale marilor întreprinderi au organizat nu de mult, mese rotunde și dezbateri cu privire la inițiativele de pace ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acțiuni la care au participat peste 5 000 de membri.

O serioasă preocupare, ne mărturisesc președinții ODUS din toate sectoarele Capitalei, este îndreptată în sensul organizării vieții de organizație. Numărul membrilor sporește mereu. Cetățenii Capitalei au văzut în rezultatele de pînă acum semnele rodniciei dialogului larg, de masă. Oamenii știu că sînt ascultați, iar înțelepciunea lor, ca și dorința lor de bine și de frumos este folositoare.

Cînd controlul e făcut cu inimă

Zestre de viață pentru o sută de fete și o sută de băieți

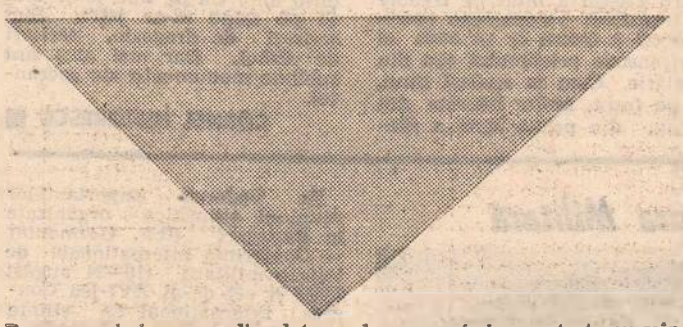

Proces verbal nr.... din data de... alcătuit... Răsfoiesc „Registrul unic de control" al Căminului de nefamiliști I.L.V. Policolor. Pe multe pagini, fraze aproape stereotip, fraze seci, de proces-verbal. Totul este în ordine. Diferă scrisul, culoarea cernelii, data și, încă ceva : constatarea finală. De aici poți să deduci cum a ajuns căminul, considerat, nu cu mulți ani în urmă „un balast" — este caracterizarea Tudorei Stoica, membru al biroului executiv al Consiliului Sindicatelor, sector 3, — și „un dezastru", cum l-a luat în primire prin 1980 administratoarea Ana Ciornei, cel mai bun cămin de nefamiliști al capitalei, în 1985.

— Curat a fost întotdeauna în cămin, îmi relatează Ana Ciornei, dar nu aveau de nici unele.

Constatările proceselor verbale arată, lapidar, cum a crescut mereu, de atunci, zestrea celor 100 de fete și 100 de băieți. Vorbele președintei comitetului de cămin, Florica Stoica, adaugă și încărcătura de sentiment, absentă în paginile „Registrului unic de control". Locuiește aici de șase ani și povestește cu mîndria omului care a agonisit, cu încetul, o gospodărie frumoasă :

— Echipa de control a oamenilor muncii a constatat că trebuie renovat căminul și placați pereții exteriori. Lucrările s-au făcut și a dispărut condensul. A urmat un nou control al oamenilor muncii. A fost schimbat mobilierul. Tot așa, au apărut frigiderele, aragazurile, buteliile, apoi televizoarele și magnetofonul, camera de oaspeți pentru părinții veniți în vizită, mochetele care au înlocuit preșurile aduse de fiecare dintre noi, de la țară. Acum vreo două luni, un control al oamenilor muncii a constatat că ar fi necesare module de bucătărie în care să ne așezăm vesela. S-a făcut comanda la o fabrică de mobilă și sînt gata, trebuie să ne sosească zilele astea.

Ultimul proces-verbal. Data : 16 iulie 1985. „S-a constatat că biblioteca trebuie îmbogățită cu noi volume." S-a făcut ? Bineînțeles! Au fost aduse 60 de cărți de beletristică.

— Deci, de cîte ori vă vizitează echipa de control a oamenilor muncii, primiți cîte ceva. Parcă ar fi Moș Gerilă ! Zău, glumesc eu, mai că-mi vine să-i rog să vină și pe la mine pe acasă. (Gazdele rîd, înveselite.)

— Asta le este și menirea, să contribuie la îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață a noastră, a tuturor. Dacă ai confort și te simți bine la tine acasă, după orele de muncă, rezultatele pe care le ai în producție nu pot fi, nici ele, decît bune. „Căminul nostru, casa noastră" nu este doar așa, o lozincă afișată la intrare. Sîntem și ne simțim aici, într-adevăr „acasă".

— Un control, rămîne totuși, un control. Sînt toate, mereu, bune și frumoase ?

— Din moment ce totul strălucește ca un pahar, ce ni s-ar putea reproșa ? Știm să prețuim zestrea pe care ne-a dat-o întreprinderea în anii aceștia. Cuvintele nu exagerează cu nimic realitatea. N-aș zice că am văzut în nici un bloc de locatari un hol atît de plăcut și primitor, cu aerul pe care-l degajează recepțiile marilor hoteluri de lux. Unica încăpere ce păstrează o notă impersonală este camera de oaspeți. În rest, fantezia tinereții își spune cuvîntul. Mobilierul este așezat după gustul „proprietarului", iar personalitatea căminiștilor marchează fiecare încăpere. Numărul mare de păpuși din camera 215 se potrivește perfect cu trăsăturile, încă nedesprinse de lumea copilăriei, ale Elisabetei Drăghici, iar cărțile înghesuite peste tot la 205, trădează înclinația spre studiu a inginerei Antoaneta Papa.

— Aici a devenit ingineră, spune Florica Stoica. Avem mai mulți studenți. Lucica Zamfir de la 204 a reușit acum, în sesiunea asta, la facultate, la seral. Vă dați seama, dacă n-ar fi avut condiții să învețe în cămin, n-ar fi reușit !

— Sînt copii buni, intervine administratoarea. De aceea se și străduiește toată lumea să-i ajute. Iar dacă e vorba de ajutor, controlul oamenilor muncii, fie că vine de la întreprindere, de la sector sau de la municipiu, ne dă întotdeauna acest ajutor. Îi zicem „control", dar, de fapt, o considerăm întotdeauna o vizită care ne bucură, pentru că, în ceea ce-i privește pe nefamiliștii noștri, n-au niciodată nimic de ascuns sau, cu ce să se rușineze. Vin cîte patru-cinci tovarăși, ne întreabă cum ne descurcăm, verifică modul cum întreținem căminul, ce acțiuni culturale, educative sau sportive am programat...

— Și, de fiecare dată, înțeleg din procesele verbale, se mai gîndesc și la un nou „cadou".

— Ținînd seama și de bugetul afectat căminului de nefamiliști, dar și de faptul că tinerii noștri, prin rezultatele pe care le au merită să aibă o casă ca lumea, conducerea întreprinderii nu uită că ne trebuie ba una, ba alta, ca la fiecare casă, nu ? Din „casa" aceasta se muta un inginer. Probabil, nu mai putea fi numit nefamilist. Nu l-am întrebat. L-am urmărit însă, cu privirea. Pachete mari îi încărcau brațele. S-a uitat instinctiv în oglinda uriașă, acoperind un întreg perete al holului. De cîte ori s-o fi examinat așa, la ușeală, la venire sau la plecarea de acasă ? A străbătut, apoi, grădinița din fața blocului, cu ochii la florile ce te făceau să uiți că mercurul termometrelor se apropie de cifra 40. S-a urcat în mașină și a mai privit o dată spre ceea ce, pentru el devenise „fosta locuință". Așa te muți doar dintr-o casă de care ți-ai legat amintiri frumoase și, la care, știi sigur, te vei gîndi mereu, cu nostalgie.

Pagină realizată de
LIANA MOLNAR

puterea e în oameni

Despre „Poftiți, vă ascultăm" și mai mult despre ce urmează

Viață limpede la Periș

Periș este o comună mare, cu mai bine de 8 000 de locuitori și printre aceștia trăiește undeva, pe-o uliță, un bărbat cu o înclinație specială pentru scoaterea la plimbare a plaivazului pe întinsul hîrtiei albe. Cînd se zice despre el că e scriitor se are în vedere tocmai această înclinație a lui de-a compune diverse sesizări. Într-adevăr, el își plimbă creionul pe hîrtie cum își plimbă alții cîinii pe stradă. Pe el nu-l intimidează deloc nămeții albi ai colii de scris, rece prin ei spulberîndu-i cu plugul frazelor lui esențiale pentru mersul înainte al lumii și pare inspirat de orice, că o frunză dintr-un copac al vecinului a căzut pe straturile lui de varză sau că, fără a se ști cine e de vină, a plouat în toată comuna și numai în curtea lui, vezi bine, n-a picat un strop de apă. Însă e adevărat că de la o vreme el nu mai e atît de productiv. Simțind nevoia să predea ștafeta l-a instruit în arta scrisului pe un fin al său, mai tînăr. Și s-a întîmplat că ucenicul s-a întors împotriva maestrului scriind o scrisoare care a ajuns cu cîtva timp în urmă în mîna primarului. Era o poveste încurcată, ceva cu niște bani de împrumut. Primarul Ion Șimonescu i-a chemat la Căminul cultural din satul Buriaș, cu familiile lor, și le-a dat cuvîntul pe rînd. Bineînțeles că ei n-au respectat rîndul și cuvintele lor s-au încăierat acolo de au sărit fulgii din ele ca din cocoșii îndîrjiți în luptă. După un timp a ieșit de după cortină un funcționar al primăriei și a pus pe masă un magnetofon. Primarul i-a rugat să aibă curiozitatea să se asculte, să se obiectiveze puțin, ca să zicem așa, și să vadă și ei cum apar atunci cînd sînt văzuți din afară. Și trebuie spus că spre cinstea lor, în cele din urmă, încă nu se derulase jumătate din partida de mahalagism cînd ei au hotărît să se împace. Așa s-a rezolvat una dintre cele trei sesizări trimise anul trecut din Periș. Anul acesta n-a fost trimisă decît una și vom vedea că ea putea foarte bine să nici nu mai fie scrisă. În orice caz, numărul de-a dreptul insignifiant al acestor tentative de-a ocoli autoritățile comunei și de-a cere sprijinul unor foruri superioare dovedește tocmai încrederea cu care cetățenii știu că pot să se adreseze primarului însuși. Grijuliu să nu rezulte de aici o laudă la adresa lui, Ion Șimonescu crede că lauda s-ar cuveni să fie mai degrabă la adresa oamenilor acestei comune mari, cu aproape 3 000 de familii, La Periș vreo 900 de oameni trăiesc numai de pe urma agriculturii iar alți 1 900 muncesc în diverse instituții și întreprinderi. În fiecare an valoarea producției agricole se ridică la vreo 200 de milioane iar producția marfă industrială trece de 400 milioane de lei. Comuna se află în curs de urbanizare și primarul știe el ce știe atunci cînd spune că standardul de viață este aici „mai altfel", vrea să zică mai bun, argumentele acestei realități fiind nu numai ridicarea în ultimii ani a 40 de case cu etaj sau că locuitorii din Periș au 260 de autoturisme. Mai e vorba și despre nivelul cultural al acestora, zice primarul, iar asta înseamnă că îndeobște nu este nevoie să le deruleze cineva o bandă de magnetofon ca să se asculte singuri. Aceasta, nu alta, este explicația faptului că în '84 s-au înscris la audiențe 108 iar în acest an, pînă la începutul lunii august, doar 27. Numărul împrejurărilor cînd cetățenii s-au adresat primarului este, de bună seamă, mai mare, dar multe probleme au fost rezolvate din mers, fără formalități, primarul fiind o fire de om care nu se simte bine dacă nu străbate comuna în lung și în lat, cît e ziua de mare. Merge numai pe bicicletă și nu pedalează numai pe șoselele asfaltate ci intră uneori pe drumuri de cîmp prin toate cotloanele celor 40 de kilometri pătrați ai comunei. Un primar care nu calcă terenul este un om mort din punctul de vedere al agriculturii, cum zice Ion Șimonescu, și în ce privește legătura cu oamenii. Iar pe unde trece, el nu lasă problemele să fie rezolvate de alții. De acest lucru cei din Periș s-au convins demult. Acest muntean de la Aninoasa, din Argeș, venit la Periș în urmă cu 35 de ani ca tehnician mecanic la S.M.A., a făcut dovada nu numai de 10 ani încoace, de cînd este primar, că atunci cînd adevărul și munca și cinstea merg mînă în mînă viața omului nu poate să fie decît limpede și curată. El așa s-a străduit să trăiască, însurîndu-se aici, la Periș, ridicînd o casă și crescînd trei copii. Băieților lui le-a spus limpede : dacă învățați, bine, dacă nu, nu ! Cînd unul dintre ei s-a dus să dea admiterea la silvicultură, la Brașov, i-a dat 500 de lei și l-a urcat în tren. Fără meditații și fără pile băiatul a luat admiterea. Cu acest fel simplu de a se purta Ion Șimonescu a trecut peste o încercare ce prezintă pentru alții tot felul de complicații. Și același fel de om este și atunci cînd vin la audiențe ba unul, ba altul, marțea și vinerea după ora 18. Dacă se poate rezolva ceva, dacă e legal, se rezolvă, dacă nu, i se explică de ce nu se poate, Autorul singularei sesizări de anul acesta e un om cam certăreț, fără să fie din Periș a cumpărat aici o casă și tocmai pentru că nu părea a fi un viitor cetățean de nădejde al comunei miliția a refuzat să-i facă buletin pentru noul domiciliu. Ca să se stingă odată discuția, primarul l-a luat pe spezele lui, cum se zice, și sub aceasta garanție de încredere cetățeanului i s-au făcut acte pentru Periș și i s-a oferit și un loc de muncă la I.L.F. Un altul, autor al uneia dintre cele trei sesizări de anul trecut, se cheamă Dumitru V. Nicolae, are 70 de ani, a trăit o viață întreagă din cărăușie și acum, la bătrînețe, s-a gîndit să ceară o pensie de la stat pentru că în urmă cu mai multe zeci de ani, pe cînd se întorcea acasă din armată a sărit în dreptul gării Periș dintr-un mărfar și a trebuit să i se amputeze un picior. I s-a explicat că, în ciuda oricăror regrete, pensie nu se poate da. Și primarul mai citește din registru : Gheorghe Gheorghe a venit numai să se intereseze ce acte îi trebuie ca să încaseze prima de 400 de lei ce i se cuvine după predarea la contract a unui tăuraș. Stan Aurel a cerut să fie ajutat să-și cumpere materiale pentru a-și repara grajdul. Bineînțeles că a fost ajutat, fiindcă omul predă cîte 10—11 tăurași în fiecare an. La fel și Emil Bloj, care contractează 5 000 litri de lapte pe an. Nicolae Neagu a venit cu aceeași cerere, aprobată pe loc, fiindcă dă și el pe an 3 000 litri de lapte, 2 tăurași și un porc. Dar Samuel Șușpanov a venit să spună că fiul lui, șofer de meserie, se poartă cam violent. Din aceeași pricină Safta Dragomir a vrut să vadă dacă nu poate să-și desfieze fiica adoptivă, Adriana Șerban. Și a văzut că nu se poate. În asemenea cazuri, mai mult de-o vorbă bună nu e nimic de făcut. Însă nu e deloc mare, la Periș, numărul celor ce țin să treacă pragul primăriei ca să-și spele acolo rufele din familie. Un alt țăran de 70 de ani, Vasile Cristudor, a venit numai să-l roage pe primar să-l ajute să găsească un zidar care să ceară o plată ceva mai mică pentru repararea unui zid al casei. Și primarul a rugat la rîndu-i un zidar, Marin Iordan, să facă o asemenea faptă bună, Cu aceeași înțelegere și fără vorbă multă s-a găsit o rezolvare și pentru cererea lui Gheorghe Marcu, țăran pricopsit cu norocul de-a fi contractat un porc care toată ziua mînca și nu punea deloc carne pe el. După 13 luni de aprigă poftă de mîncare nu cîntărea decît 70 de kilograme. Oricît de dificilă ar fi părut și această problemă ea și-a găsit o soluție, cum spuneam, pe aceeași cale simplă a bunului simț și a respectului față de lege și cu aceeași lipsă de preget cu care viața comunei se limpezește zilnic prin sesizarea diferenței dintre ceea ce este și ceea ce nu este adevărat, dintre ceea ce este și ceea ce nu este important, dintre ceea ce este și ceea ce nu este drept.

DUMITRU ELIADE

Încredere și omenie

Programul unei zile obișnuite de joi a început pentru Gheorghe Radu, primarul orașului Rîmnicu Sărat, pe la ora șase de dimineață, printr-un drum făcut în cartierul Gării, spre a verifica starea de curățenie a zonei, unde sînt amplasate și multe puncte comerciale. După ce trecuse de șapte, l-am aflat în biroul său și, spunîndu-i cu ce intenții ajunsesem la Rîmnicu Sărat, mi-a zis — asta e bine, iată, chiar acum, eu, cetățeanul Gheorghe Radu mă aflu în audiență la primarul cu același nume, plîngîndu-mă de modul în care unii lucrători din comerț își fac datoria față de aspectul zonei în care își desfășoară activitatea. Este — și aceasta — una din sutele, poate miile de audiențe neinregistrate în vreun registru, dar deosebit de importantă atît pentru informarea mea, cît și pentru luarea grabnică a măsurilor ce se impun.

Trecînd peste această, să-i zicem, autoaudiență, dar fără a părăsi același ton deschis, aceeași limpezime a explicațiilor, primarul acestui oraș încă mic, dar frumos și promițînd a se înfrumuseța și pe mai departe, îmi mărturisește că — lucru pentru el deloc neobișnuit — numărul audiențelor n-a scăzut în ultimii ani, dar nici n-a crescut prea mult. De ce i se pare normală această stare de lucruri ? În primul rînd pentru că Rîmnicu Sărat de astăzi numără peste 35 000 de locuitori și, prin creșterea potențialului său industrial, a ajuns să aibă aproape 20 000 de oameni ai muncii, față de 5 000—6 000 cîți erau în deceniul trecut. Dacă numărul de audiențe n-a crescut, asta demonstrează că numărul de solicitări la suta de locuitori, spre exemplu, este în continuă scădere.

Încercînd să detaliem puțin, ajungem să discutăm despre psihologia celui ce vine în audiență. El vine, nu-i așa ?, mînat de o speranță și plin de încredere că problema pe care o va supune atenției unuia sau altuia dintre cei aleși în fruntea obștii își va afla fireasca soluționare. Și oamenii mai gîndesc și așa: dacă ne-am dus pentru probleme mari și s-au rezolvat, de ce nu s-ar rezolva și cele mai mici ? Uite, am zis că avem nevoie de o cantină în zona industrială și cantina s-a făcut ; am mai spus că vrem un club muncitoresc și, pe lîngă Întreprinderea de confecții, el s-a înființat. Cum să n-avem încredere ? Ce solicită oamenii ? Ar fi, într-o clasificare cam rigidă, dar necesară din considerente didactice, patru categorii de cereri — de interes social, de interes personal justificat, capricii și imposibilități. Despre cele de ordin social am amintit cîte ceva. Despre cele personale ne-a spus, mai în amănunt un altul din oamenii aflați în fruntea obștii, tovarășul Gheorghe Papuc : „Am acordat și continuăm să acordăm prioritate cererilor de casă, butelie și loc de muncă — acestea sînt cele mai frecvente, de altfel — acelora de care orașul, industria acestuia au absolută nevoie. E vorba, ați înțeles, de specialiști. Mulți dintre ei sînt fii ai orașului și au revenit pentru a se stabili aici. Alții sînt repartizați după terminarea studiilor. A nu răspunde solicitărilor acestora înseamnă a-i îndepărta. Și nu este deloc în interesul nostru. La fel cum ne interesează în cel mai înalt grad rezolvarea cît mai judicioasă a problemei navetiștilor, o bună parte din forța de muncă a orașului provenind din comunele înconjurătoare. Chiar în condițiile binecunoscute, ale raționalizării combustibilului, am făcut și facem eforturi pentru a corela orarul curselor I.T.A. cu orarele întreprinderilor, spre a preîntîmpina întîrzierile la venirea oamenilor și, desigur, și la plecare".

Dar, ca în orice colectivitate umană, pe lîngă cei care au probleme reale, serioase, mai există și capricioșii. cei ce solicită și de dragul de-a solicita. Iată o întîmplare, cam de aceeași natură, cu prilejul unei „Tribune a democrației" organizată într-un nou cartier (formă cu adevărat democratică de dialog al edililor cu populația orașului, modalitate ce a prins bine la Rîmnicu Sărat). Se discutau problemele economiei de energie electrică și carburanți. Cetățenii înțelegeau foarte bine imperativele momentului, iar cel care asigura audiența și-a aflat un sprijinitor plin de argumente și soluții operative în persoana unui profesor pensionar, apreciat de cei din cartier pentru spiritul său gospodăresc și pentru cinstea sa deosebită. Totul părea să se fi sfîrșit cu bine cînd, în finalul audienței, profesorul — cel ce explicase rațiunile, măsurile ce urmau a fi luate — solicită, nici mai mult, nici mai puțin să i se tragă în apartament o țeavă proprie, pentru a avea mai multă căldură. Am bani, plătesc ! — spunea omul. Dar intervenția lui a stîrnit indignarea celorlalți, care au sesizat imediat marea distanță dintre vorbele și dorințele fostului profesor. Ceva mai tîrziu, acesta a mărturisit că a avut un moment de inspirație nefericită, crezînd că o țeavă n-ar fi o mare problemă, chiar dacă el se gîndise atunci numai la binele său.

Se pot da, astfel, nenumărate exemple de modul în care decurge acest dialog deschis dintre cetățeni și oficialități. Dialog bazat cum mai spuneam, pe încrederea celor ce solicită și pe profunda receptivitate a celor ce ascultă și caută soluții. Vine, iată, un muncitor care se consideră persecutat de maistrul său ; primarul (sau unul dintre vicepreședinții Consiliului popular) pune mîna pe telefon și discută la întreprindere cu directorul care, cunoscîndu-și mai bine oamenii, propune ca muncitorul să fie mutat într-o altă echipă, ceea ce a dus, în final, la rezolvarea fericită a cazului. Sau — vine o femeie, gravidă în luna a șasea, solicitînd o muncă mai ușoară în această perioadă ; unde ?, la ambalaje ; dar acolo nu prea mai sînt locuri ; iarăși o discuție cu directorul întreprinderii și se ajunge și la rezolvarea problemei. E vorba — spune primarul Gh. Radu — de o firească solicitudine a noastră, ca oameni și ca aleși ai oamenilor, față de cererile cu adevărat îndreptățite, pentru a căror corectă soluționare căutăm și găsim rezolvările care să mulțumească pe toată lumea. Dialogul acesta este trebuie subliniat, unul **real**, omul care părăsește camera unde a stat de vorbă cu acela care asigura audiențele fiind ferm convins că tot ce s-a putut face, s-a făcut. La Rîmnicu Sărat, oraș unde s-a construit și se construiește într-un ritm extrem de rapid, audiențele reprezintă — lucru deloc de ignorat — o modalitate de autoconstrucție atît pentru cei ce vin în audiențe, cît și pentru cei ce-i primesc. Rezultatele concrete ? Noile construcții destinate oamenilor orașului, construcții care parcă împrumută ceva din zîmbetul trecătorilor — adică al constructorilor și beneficiarilor acestor zidiri, din încrederea și omenia lor.

DAN MUCENIC

Ca într-un film cu și despre țărani

Audiențele la un U.J.C.A.P. îți dau senzația participării la un film cu și despre țărani, în care rosturile vieții satului de azi pot fi decupate și înglobate în secvențe ce țin de problematica complexă a satului contemporan. Cei vreo 10 țărani pe care i-am ascultat și noi împreună cu cei doi activiști ai U.J.C.A.P. Teleorman, care țineau în ziua de sîmbătă audiențele — Florica Slăvescu și Gheorghe Ciurea — porniseră să bată drumul pînă la Alexandria cu convingerea că mai marii C.A.P.-urilor vor ști să pună la punct unele treburi care zac cam de multișor prin satele lor. Alexandru Diaconu din Balta Sărată, pensionar de stat fiind, „dar tot țăran de meserie", venise pentru drepturile copiilor. Soția îi lucra la complexul A.E.I. Balta Sărată. Ea primise produsele de drept de la C.A.P. dar cei 3 copii nu și doar și ei fuseseră aprobați de adunarea generală. Bine ar fi, zice, să li se dea și pe anii din urmă. Nu se poate, i se explică, și într-un C.A.P. lucrurile sînt stabilite cu precizie, altfel unde s-ar ajunge. Pentru situația la zi se verifică pe loc. Printr-o comandă telefonică. De la capăt de fir președintele C.A.P. Balta Sărată, Ilie Cotîrnel, confirmă că lucrurile stau așa dar că deja s-au întocmit listele urmînd ca în următoarea săptămînă să-și ridice drepturile în produse și cei care nu le primiseră încă, problemă creată de graba campaniei și a unor urgențe ivite.

În viața unui sat nu pot lipsi micile frecușuri care uneori iau calea instanțelor de judecată. Maria Vochița este membră a C.A.P. Drăgănești Vlașca, Soțul ei, Radu, este mecanizator. Cu ani în urmă, prin '67—'68, C.A.P.-ul, prin hotărîrea adunării generale, le-a dat un lot de casă de 5 ari. Și-au ridicat casa, au lăsat și un drumeag de 3 m — pe care să intre căruța și pentru ei (care aveau intrarea printr-o stradă) și pentru Victoria Pătrașcu — cea care deținuse înainte acest teren (și care avea intrarea principală printr-o altă stradă) — la intrarea căruia au ridicat o poartă pentru a nu avea acces oricine înspre gospodăriile lor. Numai că bătrîna Victoria i-a tot purtat pe drumul judecăților pentru a dărîma poarta. Acum, cînd hotărîrea rămăsese definitivă în favoarea ei, fuseseră anunțați că luni urma să vină executorul să o dea jos. Maria Vochiță e trimisă la tribunal să ia legătura cu juristul UJCAP-ului și președintele tribunalului pentru a încerca o amînare de executare a sentinței pînă la lămurirea cazului de către Procuratura Generală.

Teodora Stîngă, membră cooperatoare a C.A.P. Balta Sărată, femeie cu 4 copii — doi intrați în muncă, doi la școală — își propusese, cu un an în urmă, să vină să mulțumească pentru biletul de tratament primit pentru Amara ; că nu-și făcuse vreme anul trecut dar acum, de cum s-a întors, tot de la Amara, și-a făcut musai timp, că iată, și-a lăsat toate bolile pe acolo, și-i iar sănătoasă și bună de muncă. (Aflăm că în acest an pentru țărani și pensionari C.A.P. au fost date 2 600 bilete în județ din care 1 888 repartizate la complexele prorii ale U.N.C.A.P.-ului).

Lucan Stelian, pe al cărui chip se citea suferința bolii, ieșise de o săptămînă din spital. Fusese operat, zăcuse luni de zile prin spitalele Bucureștiului. Acum că revenise printre ai lui pornise să-și caute dreptul. Lucrase, împreună cu fiul cărămidă pentru C.A.P. Conțești. I se făcuse în toamnă recepția la verde pentru că neavînd combustibil solid nu o putuseră arde. Între timp venise peste el boala. Nici acum C.A.P.-ul nu și-a procurat combustibilul — în schimb, le-a oprit lor 7 000 lei. Se dă telefon la Conțești. Contabilul șef transmite că și-au procurat combustibilul, deci că se poate termina lucrarea și că în cîteva zile își vor putea ridica banii. Omul pleacă mulțumit. Mai intră doi bătrîni din Bujoreni a căror problemă era deja rezolvată, încă un țăran avînd probleme cu lotul ajutător, un altul pentru pensie, cu toate că mai fusese și i se explicase că nu poate primi legal pensie... Lărgim discuția despre audiențe cu cei doi activiști ai U.J.C.A.P.-ului. Aflăm, printre altele, că numărul audiențelor în acest an a scăzut și acest lucru se explică prin faptul că tot din acest an s-a luat măsura introducerii audiențelor și la C.A.P.-uri, cu registre de audiențe în care să fie urmărite probleme ridicate de membrii cooperatori. Multe dintre ele deci se rezolvă direct acolo, la fața locului, de către reprezentanții locali ai obștei, după cum, și de aici, de la județ, tot la fața locului s-au rezolvat cele mai multe.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

Ancheta noastră:

Ce fel de prieten al noului sînteţi, tovarăşe inginer?

Nu ne temem de lipsă de probleme

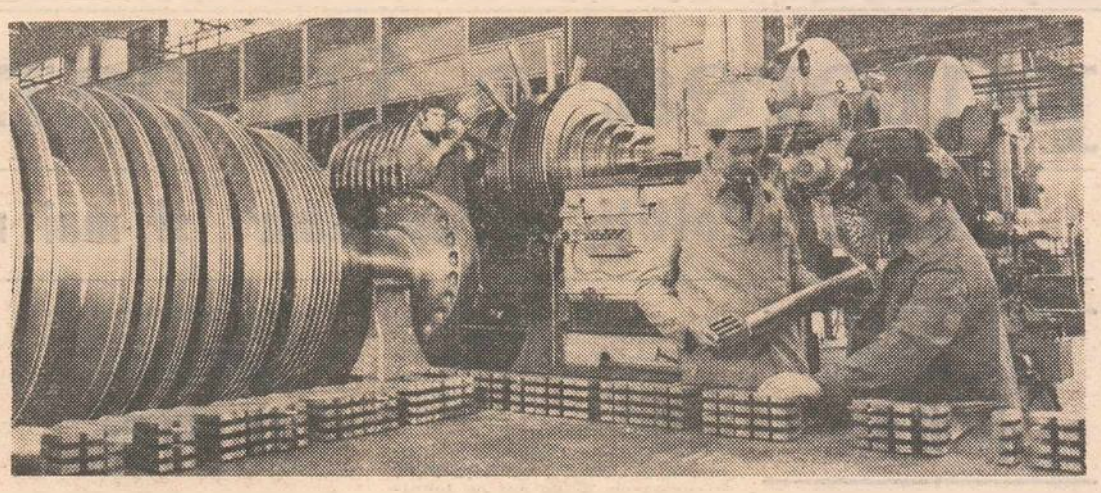

Intreprinderea Mecanică fină Sinaia este singura din ţară specializată în fabricarea aparaturii de injecţie — pompe şi injectoare — pentru motoare Diesel. Aici se realizează pompe de injecţie care echipează motoare cu puteri între 20 şi 4 000 cai putere pentru tractoare, maşini, locomotive şi nave. Inginerului Gheorghe Irimoiu, directorul tehnic al întreprinderii, i-am pus o singură întrebare : Ce aspecte concrete prezintă noţiunea de progres tehnic în întreprinderea dumneavoastră ?

Iată, în rezumat, răspunsul :

— Vedeţi dumneavoastră, eu lucrez aici din anul 1956. Pompele de injecţie se fabrică din anul 1954. Fiecare etapă prin care a trecut întreprinderea a constituit un progres. Pompa de injecţie pentru tractoarele din perioada de început era destul de rudimentară. Tractoarele se porneau cu ajutorul unui motoraş ce funcţiona cu benzină. Acum pornirea se face la cheie. Pompa însăşi este măsura evoluţiei tehnice prin care a trecut întreprinderea. Ea a evoluat ca performanţe (poluare, zgomot, vibraţii). Au apărut dispozitive pentru corectarea automată a influenţei presiunii atmosferice — una este funcţionarea unei pompe pe Transfăgărăşan şi alta pe malul mării — care asigură amestecul necesar la pornire. Au apărut diferite soluţii constructive care să asigure motoarelor putere mai mare, consum redus de combustibil, poluare mai mică, fiabilitate corespunzătoare. De la cîteva tipuri de pompe de injecţie pentru tractoare, s-a trecut la pompe în linie, rotative, cu acţionare din afară sau pentru fiecare cilindru în parte. Am ajuns să realizăm pompe de injecţie cu jocuri la piston sub un micron, care să lucreze la presiuni între 150 şi 300 atmosfere. În întreprindere, în cadrul Laboratorului de cercetare, se derulează aplicaţii pentru diverse motoare (pentru camioane, motor Saviem de 135 CP ; pompe în linie sau rotative pentru motoare Perkins, destinate autoturismului de teren ARO-L-27 fabricat la Cîmpulung ; pentru Dacia Diesel). Intreprinderea asigură proiectele pompelor de injecţie. Asigurăm cooperarea cu I.N.M.T. şi diverse centre de cercetare din industria de motoare pentru autoturisme, tractoare, locomotive şi nave. Aplicaţiile, testarea pompelor se face de asemenea la noi. Astăzi, în lume sînt două tendinţe mari şi mă refer bineînţeles la pompele de injecţie : sisteme complicate şi extrem de perfecţionate ; sisteme ieftine şi uşor de întreţinut, cu repercusiuni asupra performanţelor dar şi cu avantaje în exploatare. Rolul nostru principal este fabricaţia, perfecţionarea tehnologiei care are repercusiuni asupra numărului de ore manoperă pe produs sau piesă, consumul redus de materiale şi energie, înlocuirea materialelor deficitare cu altele care să asigure aceleaşi servituţi însă să fie mai ieftine şi mai uşor de procurat pentru economia naţională. Sîntem deci obligaţi să găsim metode şi mijloace care să ducă la îndeplinirea acestor deziderate. Pînă nu demult, pentru o pompă erau necesare 30 de ore manoperă. Astăzi ea se realizează în 8—10 ore. Asta în paralel cu diversificarea producţiei. Producem peste 40 de tipuri de pompe cu cîte 200—300 de repere fiecare. Au apărut noi produse de serie care au tendinţa să se transforme în producţie de masă, 5—6 milioane pe an. Una este tehnologia pentru o serie de 1 000 bucăţi şi alta pentru 100 000 bucăţi. S-a trecut de la maşinile universale la maşini specializate, apoi la maşini agregat. Acum, odată cu noua dezvoltare a întreprinderii se va trece la o nouă tehnologie — linii de transfer — care va duce la o creştere spectaculoasă a productivităţii. S-au adoptat procedee moderne de obţinere a semifabricatelor, de la strunjire la extrudare şi diferite tipuri de forjări. O întreprindere trebuie imaginată în mod obligatoriu ca făcînd parte dintr-un lanţ foarte strîns de colaborări. Pe linia progresului tehnic, ea poate fi propulsată de alte întreprinderi sau poate ea la rîndul ei să facă asta, să creeze probleme constructive altor întreprinderi. Corpul hidraulic al pompei rotative se executa la asimilare dintr-un aliaj de aluminiu şi plumb din import. La cererea noastră şi prin colaborare, Combinatul de oţeluri speciale Tîrgovişte a asimilat un oţel special care-l înlocuieşte. Combinatul din Cîmpia Turzii a asimilat pentru noi un material pentru extrudare din care se execută acum corpul duzei. Am fost printre primii care am folosit procedeul de prelucrare prin extrudare. Am asimilat cu diferite întreprinderi repere din cauciuc sau mase plastice, care au redus consumul de cupru şi aluminiu, materiale deficitare. Sarcinile şi indicatorii de plan te obligă la găsirea unor soluţii din ce în ce mai eficiente, care să reducă consumurile de materiale şi manoperă, să reducă cheltuielile la mia de lei producţie marfă, care să influenţeze costurile totale, beneficiul. Prin profilul nostru, sîntem o unitate cu tehnicitate mare. Şi pretenţiile noastre sînt mari. Sîntem în aceeaşi măsură clienţi dificili. Am reuşit să reducem aproape în totalitate importul. Trebuie subliniat faptul că odată cu întreaga economie, I.M.F. Sinaia s-a aliniat cu toate forţele indicaţiilor majore trasate de conducerea partidului şi statului, personal de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, privind asimilarea de noi materiale, reducerea importului, creşterea mai accentuată a productivităţii muncii, creşterea calităţii, realizarea unei competitivităţi corespunzătoare pentru produsele noastre. Sarcinile de plan sînt realiste şi în acelaşi timp mobilizatoare. Putem să ne temem de orice, numai de lipsă de probleme sau de pericolul stagnării nu. Admiţînd prin absurd că o întreprindere oarecare s-ar complace într-o atitudine de minimă rezistenţă, ea n-ar fi lăsată în această postură de viaţa din jurul ei.

Vă prezentăm experienţa Laromet

UN CERC AL INOVATORILOR CÎT O UZINĂ

În 15 ani o uzină şi-a schimbat înfăţişarea ● În fiecare an un sfert din producţie se înnoieşte ● O nouă atribuţie a uzinei : cercetarea ● Eficienţa produselor se măsoară în milioane ● Creaţia şi ştiinţa, veritabile forţe de producţie ● Furnizorii şi beneficiarii au interese comune ● O masă rotundă înseamnă schimb de idei

Pentru a te întîlni cu noul în tehnică nu trebuie să cauţi în mod special o întreprindere anume. E suficient să intri pe poarta unei uzine, chiar cu nume mai puţin răsunător sau a unui institut oarecare. Noul a devenit o problemă de înaltă conştiinţă profesională şi politică. Introducerea noului în producţie este programată riguros. Acest termen este în multe cazuri stabilit de o necesitate stringentă. Şi dacă o problemă n-a fost rezolvată ieri trebuie rezolvată astăzi sau cel mai tîrziu mîine. Poimîine va apare cu siguranţă alta.

Intr-o întreprindere, cu problema noului se ocupă foarte mulţi. Acest foarte mulţi înseamnă de fapt întregul colectiv. Că nu toţi oamenii contribuie în mod egal la apariţia noului este iarăşi adevărat. Să receptezi noul, să-l însuşeşti şi să-l aplici cu maximă rapiditate este însă o contribuţie deloc neglijabilă.

Intrăm deci pe poarta Intreprinderii Laromet din Bucureşti şi după scurt timp ajungem în biroul inginerului Paul Kasprovschi, preşedintele Comisiei inginerilor şi tehnicienilor din întreprindere, şeful Biroului P.P.U.P. (pregătire, programare şi urmărire a producţiei) sau mai uşor de scris şi de vorbit, Birou tehnic. Intreprinderea Laromet a fost înfiinţată în anul 1938. Este specializată în producerea de semifabricate din cupru şi aliaje de cupru. Se lucrează cu cupru, zinc şi argint, materiale deficitare, adică scumpe. Se produc din aliajul amintit table, bare, ţevi, sîrmă de diferite forme şi mărimi, solicitate de ramuri prioritare ale economiei noastre : electrotehnică, construcţii de maşini, energetică. Din anul 1970, întreprinderea a trecut prin 6 dezvoltări succesive. În aceeaşi incintă se găsesc acum hala veche şi cea nouă. Hala veche a fost la rîndul ei modernizată. E lesne de înţeles că în ultimii 15 ani s-a schimbat aici aproape totul : clădiri, utilaje, tehnologii. Oamenii, chiar dacă mulţi din ei sînt aceiaşi, s-au schimbat şi ei. Firesc, totul a mers înainte, în ritmuri pe care nu le-ar fi putut bănui nici chiar cei care au contribuit la ele.

— Acţiunea de asimilare a produselor din import, acţiune de amploare, desfăşurată la nivelul întregii economii, iniţiată de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a scos la iveală nebănuite valenţe creatoare ale specialiştilor din diferite sectoare de activitate, ne spune tovarăşul Kasprovschi. Eficienţa acestei acţiuni, necesitatea ei nu mai au nevoie de comentarii. Dacă în anul 1981 ponderea produselor noi şi modernizate în Laromet era de 1 la sută, astăzi aceasta reprezintă un sfert din valoarea producţiei marfă. Acest ritm a fost posibil şi pentru că s-a cîştigat experienţa necesară realizării unor tehnologii perfecţionate dar în aceeaşi măsură au crescut şi solicitările beneficiarilor noştri pe linia asimilării, a introducerii noului. An de an avem de rezolvat 10—15 teme majore prevăzute în programe şi tematici pe minister şi pe întreaga economie naţională. Dacă nu te aliniezi liniei generale, dacă nu faci toate eforturile pentru perfecţionarea întregii activităţi pierzi comenzi, nu îndeplineşti sarcinile de plan, nu ai ce să dai de lucru oamenilor sau, într-un cuvînt, încetezi să devii util. Fiind singura întreprindere de acest profil din ţară ni se comandă anumite repere care cad exclusiv în sarcina noastră. Trebuie să le realizăm. Altă soluţie nu există. Poate că unele din produsele noastre nu sînt cunoscute decît de specialiştii dintr-un domeniu sau altul, însă eficienţa lor, scutirea ţării de eforturi valutare importante interesează, credem noi, pe toată lumea. Numai în ultimul timp am asimilat cîteva repere care au dus la economii substanţiale. Barele trapezoidale dintr-un aliaj cupru-argint, folosite la colectoarele motoarelor electrice de mare putere pentru locomotive electrice, Diesel-electrice sau laminoare din industria metalurgică au adus o economie de peste 3 milioane dolari pe an. Barele profilate din cupru-argint pentru confecţionarea demaroarelor autoturismelor, autocamioanelor şi tractoarelor se importau pînă nu demult. Reducerea importului a însemnat o economie de circa 2 milioane dolari. Ultima realizare a fost posibilă ca urmare a colaborării cu Intreprinderea Mecanică fină din Bucureşti care a realizat pentru prima oară în ţară filiere cu segmenţi reglabili din carburi metalice sinterizate. Nu mai se importă ţevi cu pereţi subţiri, de pînă la 0,5 milimetri, folosite de Intreprinderea de radiatoare Braşov, ţevi de alamă specială folosite pentru condensatoare utilizate în industria termoenergetică şi navală. Barele din alamă specială, necesare confecţionării pompelor şi hidromotoarelor cu pistoane axiale, un necesar de aproximativ 500 tone pe an, cu o valoare de circa 3 milioane dolari, se realizează tot la Laromet. Intreprinderea mecanică Plopeni confecţionează cu ajutorul lor pompe, pentru toată ţara.

S-au introdus tehnologii noi. Vechea tehnologie de turnare în cochile răcite cu apă a fost înlocuită cu turnarea continuă şi semicontinuă. Aceasta a dus la o calitate mai bună a produselor, mărirea productivităţii muncii şi consumuri reduse de energie. Necesitatea unor repere noi apare uneori de la o zi la alta. Trebuie să fim pregătiţi să facem faţă tuturor problemelor care ţin de tehnologia SDV-istică. Colaborarea cu beneficiarii este întotdeauna din cele mai bune. Interesele noastre coincid. Multe din produsele noastre au apărut ca urmare a cererilor beneficiarilor, a unei bune colaborări cu aceştia. Unele din temele noastre au ca sursă de inspiraţie planul tehnic prin care ni se solicită realizarea unor produse necesare economiei naţionale. Avem o dotare materială de cel mai înalt nivel. Specialiştii sînt şi ei pe măsura acestei dotări. E firesc deci să ni se ceară realizări pe măsură.

La Laromet, în cercul inovatorilor au fost cooptaţi muncitori, maiştri şi ingineri de diverse specialităţi, care prin funcţiile lor pot ajuta efectiv la realizarea unor dispozitive şi prototipuri-proiectanţi, tehnologi, mecanici, oameni cu idei, pasionaţi pentru nou, inovatori cu rezultate deosebite : muncitorii Marin Iordan, Gheorghe Spălăţelu, tehnicianul Ion Corcodel, subinginerul Dumitru Golcea şi inginerii Constantin Neagu şi Nicolae Stoica. Cînd apare o problemă deosebită care-şi cere rezolvarea la aceştia se mai adaugă şi alţi specialişti. Deşi în Intreprinderea Laromet nu există o masă rotundă propriu-zisă, consfătuirea tehnică în care fiecare din invitaţi îşi comunică părerea întru rezolvarea problemei se numeşte astfel. Pînă la urmă se găseşte o soluţie. Dovadă stau realizările amintite mai înainte. De altfel, la concursurile anuale de inovaţii ale Ministerului Industriei Metalurgice, Laromet ocupă an de an locul II. Nu cu multe inovaţii, doar 7—8 dar cu eficienţă ridicată. E drept, înainte cu cîţiva ani, se înregistrau inovaţii cu zecile. Multe din ideile bune care apar în procesul de producţie nici nu se mai înregistrează. Rămîne tehnologia în întreprindere care se transmite mai departe oarecum prin metodele folclorului, ne spune inginerul Paul Kasprovschi. Unele din ele sînt bune şi ar merita generalizarea sau o eventuală îmbunătăţire dacă ar fi cunoscute şi de alţi specialişti.

Dacă la numele pe care le-am transcris ceva mai înainte le adăugăm pe cele ale muncitorului Nicolae Vasile, maiştrilor Constantin Ioja, Marin Costea, tehnicianului Ion Dumitraşcu şi inginerei Maria Tătaru avem o listă aproape completă a specialiştilor din întreprindere cu idei din cele mai noi şi eficiente.

Pentru a fi cît mai convingători cînd afirmăm că problemele noului sînt permanente şi că introducerea progresului tehnic este o acţiune continuă, fără răgaz şi vacanţe, să spunem că chiar în ziua în care a avut loc discuţia noastră cu inginerul Kasprovschi era în probe tehnologice un produs nou, necesar Intreprinderii de maşini grele Bucureşti, o ţeava cu un profil special destinată turbogeneratoarelor de 160 şi 330 MW. În primă urgenţă e nevoie de 5 tone de ţeavă. Necesarul se estimează la 20 de tone. Deci, încă un produs nou, importat pînă acum realizat din colaborarea celor două întreprinderi.

— Cum sînt probele ? îl întrebăm pe inginerul Kasprovschi.

— Tot ce ne-am propus pînă acum să asimilăm am reuşit. Avem experienţă şi ştim ce putem şi ce nu. Şi de data aceasta vom reuşi.

Pagină realizată de OPREA GEORGESCU ■

• Sesizări, propuneri, soluţii — un dialog fructuos între cetăţeni şi autorităţi •

■ Primim de la **Direcţia Generală Comercială, Întreprinderea de Alimentaţie Publică Locală „Bistriţa“** : Urmare articolului apărut în revistă şi intitulat „Poftă bună“, vă informăm că deficienţele semnalate au fost tratate cu toată exigenţa şi s-au luat următoarele măsuri : sancţionarea şefului cantinei-restaurant, Vasile Răscol, cu avertisment ; retrogradarea în funcţie a vînzătoarei Nela Nica şi mutarea sa disciplinară într-un alt colectiv. Conducerea I.A.P.L. „Bistriţa“ (sector 2 Bucureşti) vă mulţumeşte pentru sprijinul acordat.

N.N. Mulţumim pentru promptitudine. Numai că problema era alta. Nu erau vinovaţi ei că întreprinderea îi obliga să vîndă conservele. În ochii conducerii cei sancţionaţi au cel mult „culpa“ că au spus adevărul. Repetăm conducerii întreprinderii: problema e cu totul alta.

■ Fabrica de tricotaje „Crinul“ din Bucureşti a scos pe piaţă un sort de bluzite bărbăteşti deosebit de plăcute ca aspect, pe cupon fiind trecute indicaţiile pentru ţesăturile din în. Vă înaintez astfel de cupoane. Este vorba de articolul 17 421. Aceste bluzite se vînd la preţuri diferite în magazinele din bulevardele Magheru şi Victoriei, decît în Lipscani, de pildă, ori în Calea 13 Septembrie. Mai mult chiar, veţi putea observa că pe cupon sînt trecute marca, mărimea, calitatea, data fabricaţiei, viza C.T.C., dar lipseşte cu desăvîrşire preţul ! Nu ar fi cazul, pentru a evita interpretările, ca preţul să fie trecut distinct, după denumirea şi marca articolului ? întreabă **Raluca S. Cucerzan, str. Ion Creangă, nr. 7, Bucureşti.**

■ Primim de la **Consiliul popular judeţean Galaţi** răspuns la scrisoarea Vasilicăi Halaşag, care a solicitat, în numele colocatarilor, racordarea blocului D-5-B la gazele naturale : Trustul de antrepriză generală şi construcţii montaj Galaţi este pe punctul să finalizeze, împreună cu Întreprinderea comunală şi locativă Galaţi, lucrările de racordare a blocului amintit la reţeaua de gaze naturale.

■ **Alexandru Vîrzob, din comuna Prunişor, judeţul Mehedinţi**, ne aduce cu bucurie la cunoştinţă că în urmă cu trei ani — după prospectări geologice de durată — s-au deschis două guri de mină de lignit la Prunişor-Vest şi, respectiv, Prunişor-Est. Filonul de cărbune este zdravăn, avînd 4—6 m. Mina din Prunişor-Vest a şi fost dată, de altfel, în folosinţă. Deşi are lignit de mai bună calitate, situat însă la mai mare adîncime, mina din Prunişor-Est nu a fost dată încă în exploatare. Semnatarii acestor rînduri, împreună cu Alexandru Vîrzob, întreabă I.P.E.G. Mehedinţi, centrala şi ministerul de resort, pe cînd se va da în folosinţă şi cea de-a doua mină de lignit de la Prunişor-Est ?

■ La distanţă de 21 de km de Miercurea-Ciuc se află staţiunea Sîntimbru-Băi. Staţiunea balneară are circa 500 de căsuţe locuite din 1 aprilie la 1 septembrie a fiecărui an de oameni, să zic aşa, mai simpli la vorbă şi la port. Mai concret, bătrînii, de prin toate colţurile ţării vin la Sîntimbru-Băi. **Emilia Păunescu din str. Grindului nr. 1, bl. C-2, ap. 59, Ploieşti**, ne semnează rîndurile de faţă prin care anunţă că deşi pînă mai ieri funcţionau cu regularitate două autobuze pe ruta Sîntimbru-Băi — Miercurea-Ciuc („colectînd“ şi călătorii din comunele apropiate), I.T.A. Miercurea-Ciuc refuză să pună mijloacele de transport la dispoziţie, pentru că este prost drumul spre Sîntimbru ! Consiliul popular al comunei Siueni, am aflat că s-a angajat să repare şi să întreţină acest drum, dar nu s-a depăşit faza promisiunilor, iar bătrînii bat km întregi pe jos în condiţii precare de vreme şi sănătate.

■ **Consiliul popular judeţean Buzău** răspunde Mariei Paraschiv care, avînd o familie numeroasă, solicitase sprijin în obţinerea unei necesare butelii de aragaz : Comitetul Executiv al Consiliului Popular Municipal Buzău, analizînd situaţia familiei Paraschiv, în şedinţa din luna iulie 1985, a aprobat atribuirea unei butelii de aragaz familiei Paraschiv.

■ În blocul în care locuiesc — scrie **Niculae Vasile, Aleea Posada nr. 2, bl. 34, ap. 22, sector 5, Bucureşti** — Xenia Vergalui deţine un gherghef mecanic de confecţionat covoare, care constituie o sursă de poluare sonoră insuportabilă şi inadmisibilă. Centrul sanitar antiepidemic Bucureşti a constatat, de exemplu, o depăşire totală de 12 dBa şi 3-17 dB cu game de frecvenţă faţă de nivelul legal admis de lege. Respectivul centru a hotărît suspendarea acestei surse infernale de zgomot pînă la luarea măsurilor de izolare fonică şi insonorizare. Contrar acestei decizii scrise, vecina noastră îşi vede mai departe de gherghef şi de treburi, lucrînd, seara şi noaptea, parcă pentru a ne toca nervii.

La memoriu sînt anexate hotărîrea Asociaţiei de locatari a blocului 34 din Aleea Posada 2, precum şi actul oficial emis de Centrul sanitar-antiepidemic al Municipiului Bucureşti. Aşteptăm răspunsul Cooperativei „Arta Populară“.

■ **Direcţia sanitară a judeţului Satu Mare** răspunde scrisorii lui Cornel Sălăjan, din str. Avîntului nr. 14, cu privire la unele probleme legate de starea sănătăţii soţiei sale, Aurelia Sălăjan : Analizînd actele medicale de care dispune soţia petentului, rezultă că a fost internată din data de 15 iulie 1985. Urmează să fie reexpertizată de către Comisia de expertiză a capacităţii de muncă spre a decide corect asupra capacităţii ori incapacităţii sale de muncă.

■ **Maria Savu din Bucureşti, Aleea Cîmpul cu Flori (Drumul Taberei) bl. a-43, ap. 49**, revine la o scrisoare mai veche, pe care am expediat-o la I.C.R.A.L. Giuleşti, de unde, din nefericire, nu am primit nici un răspuns. Despre ce anume ar fi vorba ? I.C.R.A.L. Giuleşti a încasat cu 1 478 lei mai mult decît se cuvenea, pentru manopera de dublare a ferestrelor. Din această sumă i s-au returnat Mariei Savu doar 339 de lei.

Într-o situaţie similară se află, de fapt, şi **Gheorghe Găvan str. Socului nr. 26, bl. M-15, ap. 90, sector 2, Bucureşti** care, în schimb, a achitat cu devizul nr. 15 735 suma de 1 679 lei pentru triplarea ferestrelor, la I.C.R.A.L. Colentina-Ş.G.L.-2, în vederea efectuării lucrării amintite. Omul dă telefoane din luna mai şi s-a făcut, iată, luna august, iar meşterii nu se arată.

■ Cu vreme în urmă publicam o informaţie despre **Tabăra internaţională de la Năvodari.** Iată că veşti de ultimă oră ne obligă să revenim. Complexul de odihnă şi agrement pentru tineret Năvodari (Constanţa) găzduieşte, anual, circa 60 000 de copii şi tineri — circa 6 000 sînt prezenţi şi acum pe serie. Ca mărime şi capacitate el este al treilea în lume. Tovarăşul **Nicolae Predescu**, de la **Consiliul Naţional al Pionenilor** ne relata că anual se desfăşoară la Năvodari fazele republicane ale unor izbutite concursuri cultural-educative, tehnico-aplicative şi sportive. Vreo 4 000 de tineri cîştigători ai acestor manifestări îndrăgite de tineret se bucură de găzduire gratuită la Năvodari. În acelaşi context trebuie amintit că în Tabăra internaţională de pe litoralul românesc a avut loc Festivalul internaţional „Copiii lumii doresc pacea“, manifestare de real prestigiu internaţional, la care au participat 250 de artişti pionieri români, precum şi 150 de reprezentanţi ai celei mai tinere generaţii din 16 ţări din Europa, America, Africa şi Asia.

■ **Uniunea Judeţeană a Cooperativelor Agricole de Producţie Argeş** răspunde scrisorii lui Dumitru Neamţu, din satul Glîmbocata, comuna Leordeni : Din cercetările efectuate reiese că petiţionarul este pensionar C.A.P. pentru limită de vîrstă, iar soţia sa este pensionară pe caz de boală, dar tot de la C.A.P. Conform Statutului C.A.P. pensionarii de C.A.P. îşi menţin intacte drepturile de lot în folosinţă. Prin urmare, adunarea generală i-a acordat lotul în folosinţă şi cei 1 780 m.p. pe nedrept luaţi din lotul în folosinţă avut anterior.

N.N. Punem întrebarea : Oare conducerea C.A.P. nu cunoaşte Statutul C.A.P. ?

■ **Adrian Spiru şi Paula Spiru** au fost, pînă mai ieri, o tînără pereche fericită. Au doi copii minunaţi şi mulţi dintre săteni îi invidiau în secret. Copiii au crecut şi nevoile familiei au sporit, tinerii soţi au căzut de acord că Paula Spiru trebuie să lucreze şi femeia s-a angajat la **Întreprinderea Avicola Mihăileşti (Judeţul Giurgiu).** E greu de spus ce s-a întîmplat dar Paula Spiru, din 10 iunie a.c. n-a mai trecut pragul casei. Copiii minori, obişnuiţi cu mama lor, refuză mîncarea şi somnul. Oameni de omenie, Alexandru Dinu, Constantin Vintilă, Margareta Mihai, Florica Rădulescu, din Mihăileşti ne roagă să intervenim în acest ceas tîrziu ce bate a pedeapsă, pentru a salva şi ocroti puii de om.

■ Primim de la **Consiliul popular judeţean Iaşi** răspuns la scrisoarea lui Dumitru Pascaru, din comuna Erbiceni : În urma verificărilor întreprinse în comuna Erbiceni a rezultat că bună parte dintre cele semnalate se confirmă. Astfel că, în iazul comunei au murit 825 kg de peşte (n.n. — ni se aduce ca argument iarna năpraznică, deşi în scrisoare era vorba de o altfel de „iarnă“). În ce priveşte oile din microferma consiliului popular, este adevărat că în toamna anului 1984 au fost vîndute C.A.P.-ului din localitate. Dar C.A.P.-ul, neavînd bani în cont să le plătească, în primăvara acestui an, consiliul popular comunal şi-a luat oile înapoi. Referitor la retribuţia neplătită 6 luni petiţionarului, s-a constatat că a fost nedreptăţit şi s-a hotărît prin decizia biroului executiv să i se plătească suma restantă.

N.N. Tot luîndu-se cu vorba şi cu peştele din iaz, semnatarii nu suflă nici o vorbuliţă despre desfacerea contractului de muncă ! (?). Aşteptăm răspunsul întreg pentru Dumitru Pascaru din Erbiceni !

■ Numele meu este **Ioan Covaci** şi domiciliez în **Bucureşti str. Uiştea Gh. nr. 31, sector 5.** Am citit despre dispozitivul de magnetoterapie LUCAB, fabricat la Urziceni. Sînt bolnav de spondiloză, iar semenii mei întru suferinţă, să mă exprim astfel, mi-au spus că acest tip de aparat le-a făcut foarte bine, ameliorîndu-le boala păcătoasă. Aparatul, însă, nu poate fi găsit în magazinele Tehnofarm şi nici în farmacii. Mă adresez prin dv. Întreprinderii de ferite din Urziceni (Ialomiţa) pentru a intra în posesia unui astfel de aparat, fireşte, contracost.

■ **Centrala de Transporturi auto Bucureşti** a aprobat transferul lui Ivan Nicolae la Întreprinderea de conserve Bucureşti, conform deciziei nr. 4/368/1985.

■ **Direcţia pentru probleme de muncă şi ocrotiri sociale Cluj** răspunde că Eugenia Monica Bălan a fost încadrată în muncă la Salina Ocna-Dej.

■ **Consiliul Popular judeţean Bihor**, analizînd situaţia tînărului de 21 de ani, Augustin Hălboc, din comuna Curăţele, sat Pocloveliştе, ne trimite răspunsul de la D.P.M.O.S. Bihor, din care rezultă că tînărul Augustin Hălboc a fost încadrat în muncă.

■ **Lincă Stancu este om al muncii la Antrepriza Construcţii-Montaj nr. 6, cu sediul în str. Lucaci, nr. 35, sector 2 Bucureşti.** Avînd nevoie de o sumă de bani, s-a înscris la C.A.R.-ul întreprinderii. Conform planificării, pe luna ianuarie curent trebuia să ridice suma de 12 000 lei. Din considerente misterioase este reprogramat pe luna aprilie curent. În 21 mai 1985 i se răspunde, la cererea din noiembrie 1984, cu eternul mai aşteptaţi ! Mai aşteaptă şi azi.

■ Primim de la **Ministerul Muncii, Direcţia Generală Asigurări Sociale şi Asistenţă Socială** răspuns la scrisoarea lui Traian Şoiman, Aleea Lalelelor nr. 11, bl. 107, ap. 10, Suceava : Vă facem cunoscut că aţi fost comunicat la Întreprinderea de difuzare a materialelor sportive Bucureşti, prin tabelul nr. 78382, din 16 iulie 1985, la poziţia 11, pentru a vă livra un autoturism Trabant hycomat. Mulţumim, la rîndul nostru, pentru promptitudine.

■ Emilia Felicia Macovei, de la Centrul de confecţii şi desfacerea jaluzelelor şi ruletelor Oradea, s-a prezentat la domiciliul meu în vederea încheierii unei comenzi pentru jaluzele. Avea legitimaţia emisă de unitatea orădeană şi m-am gîndit că un avans de 400 lei nu e mult pentru patru jaluzele (comanda nr. 168 din luna aprilie 1985). A trecut timpul şi nici tu bani, nici tu jaluzele ! Am luat legătura cu respectivul centru din str. Transilvaniei din oraşul celor trei Crişuri — ne scrie **Elvira Stanciu, lucrătoare la Întreprinderea U.T.A. domiciliată în Aleea Saturn, bl. A. — 11, ap. 14, în Arad** — şi, după bani şi nervi cheltuiţi, ne sînt trimise jaluzele prin poştă. Nu erau nici modelul şi nici de calitatea solicitată. Şeful acestui centru, Victor Borz, ne-a ameninţat că dacă nu returnăm diferenţa de bani, ne aranjează el. Am achitat banii, dar doresc să faceţi public acest caz, pentru a nu se păcăli şi alţii.

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN ■

Alertă la Miliţia gării

Nu. Nu va fi vorba de ceea ce sîntem tentaţi să anticipăm citind un asemenea titlu. Altceva, decît vreunul din evenimentele spre care ne duce gîndul, a stîrnit în seara zilei de 8 august a.c. emoţie printre oamenii în uniformă care asigură ordinea şi liniştea publică, apără avutul obştesc şi personal acolo unde se află cea mai mare poartă „a Bucureştiului — Gara de Nord“.... Dispăruse o... bătrînică — Dumitra Răducanu în vîrstă de 83 ani...

„Trebuia să sosească de la Brăila cu trenul 7002 — se adresează stupefiată de neplăcuta surpriză sora dispărutei, Stana Tudor, ofiţerului Dumitru Velicu ce se afla încă la serviciu pe la orele 21,00. Sînt sigură că a urcat în tren. Am vorbit la telefon cu rudele care au condus-o la gară“.

Încercînd s-o liniştească pe femeie, ofiţerul de miliţie simte el însuşi cum îl cuprinde senzaţia îngrijorării pentru soarta bătrînei. La o asemenea vîrstă, cu sănătatea şubredă, cîte nu se pot întîmpla. Omenesc este să fii alături cu vorba şi fapta de cel care îţi imploră ajutor, dar în acelaşi timp să faci şi tot ce este posibil pentru dezlegarea enigmei unei astfel de dispariţii ciudate.

Sînt alertate toate cadrele Miliţiei Gării de Nord, aflate în serviciu, la sediu ori prin sălile de aşteptare şi peroanele gării.

Li se transmite numele, prenumele şi semnalmentele aproximative — sora nu ştia să descrie îmbrăcămintea celei care trebuia să sosească, şi cu puţinele date, însă cu toată bunăvoinţa ce se degajă în asemenea împrejurări, ofiţerii şi subofiţerii prezenţi pornesc în căutarea bătrînei. În plus, se raportează, evenimentul eşalonului superior, se ia legătura cu toate staţiile C.F.R. de la Brăila şi pînă la cea mai apropiată oprire de Bucureşti.

De peste tot se primesc răspunsuri negative, ceea ce neliniştea şi mai mult pe cei aflaţi în alertă. Se putea deduce că bătrînica ajunsese totuşi la Bucureşti.

Dar unde putea să se afle dacă nu se întîlnise cu sora şi nici nu era găsită prin sălile de aşteptare ori în împrejurimile gării ? Căutările au continuat, fără întrerupere pînă a doua zi cînd urma ca evenimentul să fie adus la cunoştinţa întregului efectiv şi stabilite noi măsuri.

Dar, în sfîrşit, unul dintre subofiţeri observă cum se apropie de gară o bătrînică, ce corespundea oarecum la înfăţişare cu cea căutată. O întîmpină cu întrebarea : „Vă numiţi cumva Dumitra Răducanu ?“ Femeia confirmă prin cîteva aplecări ale capului. I se oferă braţul pentru a se putea deplasa pînă la sediul miliţiei gării. Acolo avea să se dezlege „misterul“, spre satisfacţia tuturor.

Din cauza aglomeraţiei, bătrîna nu se întîlnise cu sora la peron şi acceptase invitaţia unei femei cu suflet de a dormi în noaptea aceea la dînsa.

Ce bine, cînd totul se termină cu bine !

MIHAI GROZAVU ■

Poşta redacţiei

Ion Solomon — Arpasul de Sus (Sibiu) : În situaţia dv., la vechimea totală se adaugă şi anul în care aţi fost muncitor necalificat, precum şi sporul de vechime prevăzut pentru grupa de muncă în care sînteţi încadrat, adică la fiecare an lucrat efectiv în grupa a II-a cîte 3 luni spor ■ **Ioan Bunica** — Racoş (Braşov) : Conform programului unic, toţi deţinătorii de terenuri agricole au obligaţia de a cultiva terenul şi de a creşte animale mari sau mici ■ **Ioana Tranciuc** — Braşov : Chiriaşii sînt obligaţi în afara plăţii chiriei şi la întreţinerea şi repararea elementelor de construcţii şi instalaţii din interiorul locuinţei şi ale părţilor de folosinţă comună ale clădirii şi anexele acesteia ■ **Mircea Bonta** — Castelu (Constanţa) : Pentru cei care, fiind încadraţi în muncă, sînt chemaţi să-şi satisfacă serviciul militar (cazul dv.), contractul de muncă se menţine, iar această perioadă de satisfacere a serviciului militar intră în calculul vechimii neîntrerupte în aceeaşi unitate, cu obligaţia să se revină la locul de muncă în termen de 15 zile de la terminarea serviciului militar ■ **Pavel Oţet** — Cluj-Napoca : Întrucît dv. nu aţi cerut anularea deciziei de pensionare în termen de 30 de zile, decizia a rămas definitivă, fiind suspendată doar plata pensiei pînă la încetarea activităţii ■ **Steluţa Rudeanu** — Bucureşti : Cînd unul dintre urmaşi pierde dreptul la pensie, ceilalţi primesc în continuare partea de pensie ce li s-a cuvenit pînă la acea dată ■ **Ion Pîrvu** — Stoeneşti (Argeş) : În cazul în care v-aţi reîncadrat în termen de 90 de zile de la data depensionării, această mutaţie intervenită în executarea contractului de muncă vă asigură continuitatea vechimii neîntrerupte în aceeaşi unitate şi beneficiul sporului pentru vechime neîntreruptă ■ **Alexandru Bratu** — Brăila : Pentru lucrările de întreţinere şi reparaţii a părţilor şi instalaţiilor comune — inclusiv a ascensoarelor — cheltuielile se repartizează pentru toate apartamentele (şi a celor de la parter) proporţional cu numărul persoanelor locatare ■ **Selma Kiir** — Dumbrăveni (Sibiu) : Cei încadraţi cu contract de muncă pe perioadă determinată, după încetarea activităţii, nu pot beneficia de indemnizaţie din fondurile de asigurări sociale ■ **Teodor Iliolu** — Bucureşti : Faptul că asiguraţi locuinţă nepotului dv. nu constituie motiv de aprobare a stabilirii domiciliului acestuia în Capitală.

MARGA NEDELEA ■

• „Flacăra“ nu ia în considerare scrisorile anonime şi nu primeşte acte originale. Scrieţi-ne cît mai concis. Şi nu uitaţi să vă iscăliţi. Precizaţi eventual telefonul unde vă putem găsi. Audienţele se ţin zilnic între orele 11 — 14.

Miercuri, la Timişoara, în preliminariile C.M. ROMÂNIA–FINLANDA

NICI NU POATE FI VORBA DESPRE ALTCEVA DECÎT DESPRE VICTORIE !

Credem că nu greşim afirmînd că meciul de la Timişoara are un rol extrem de important în cadrul grupei a III-a preliminare a Mundialului 1986, grupă în care bătălia pare să se dea mai ales pentru locul al doilea (care asigură, şi el, calificarea), Anglia, cu 8 puncte din 5 partide (+6 la „adevăr") şi cu un golaveraj excelent (+14) lăsînd impresia că a scăpat în cîştigătoare. România şi Finlanda se găsesc înaintea confruntării directe de miercuri la zero, dar dacă tricolorii ar mai putea repara pe parcurs un eventual „accident" (pe cît de nedorit, pe atît de greu de anticipat), nordicii n-ar mai avea această posibilitate, deplasarea de la Timişoara fiind ultima pentru ei. E şi motivul pentru care bănuim că elevii lui Kuusela, obligaţi să joace la cîştig (nici la meci egal ei n-ar avea cine ştie ce perspective, în condiţiile unui golaveraj negativ), vor ataca mai mult şi vor deveni o pradă mai uşoară pentru fotbaliştii noştri. E, fireşte, o prezumţie, dar ea pare cea mai plauzibilă. În ceea ce-i priveşte pe tricolori, ei au de partea lor nu doar palmaresul, trei victorii (între care una, înregistrată la 14 octombrie 1973, la Bucureşti, cu 9—0), două egalităţi (ambele la Helsinki, ambele 1—1, ultima în 6 iunie a.c.), golaveraj 18—2, ci şi calitatea de gazdă, care presupune, pe lîngă alte avantaje, şi încurajările publicului. Lăsînd însă comentariile pentru mai tîrziu, să reamintim situaţia la zi în grupă :

1. Anglia	5	3	2	0	15—1	8 p.	(+6)
2. Irld. de N.	5	3	0	2	7—5	6	(—2)
3. Finlanda	6	2	2	2	6—10	6	(0)
4. România	4	1	2	1	6—4	4	(0)
5. Turcia	4	0	0	4	1—15	0	(—4)

Ar mai rămîne de jucat Turcia — Irlanda de Nord, Anglia — România, (amîndouă în 11 septembrie), Finlanda — Turcia (25 septembrie), România — Irlanda de Nord, Anglia — Turcia (ambele în 16 octombrie), Anglia — Irlanda de Nord (13 noiembrie) şi Turcia — România (14 noiembrie).

ULTIMUL MECI DIRECT

dintre reprezentativele de fotbal ale României şi Finlandei s-a disputat, cum ziceam, la 6 iunie 1985 pe stadionul olimpic din Helsinki şi s-a terminat nedecis : 1—1. Au marcat Hagi (min. 7) şi Lipponen (min. 26). Partida a avut două reprize total diferite, prima aparţinînd gazdelor, iar cea de a doua oaspeţilor. Nu ne face plăcere să reamintim, dar pînă la pauză, deşi au deschis scorul printr-un gol superb (la care, cum declara a doua zi în ziarul „Ilta Lehti", portarul Huttunen „a rămas ca o statuie"), jucătorii români au avut una dintre cele mai modeste prestaţii ale lor din ultimul timp. Fotbalul avîntat şi „la grămadă" al nordicilor, axat pe aglomerări şi datorînd mult repunerilor de la margine (adevărate cornere !), nu le-a convenit băieţilor lui Lucescu. În partea a doua, echipa noastră a dominat adesea copios, a construit mai gîndit şi mai repede, dar a şi ratat enorm, drept pentru care, în ansamblul ei, partida a lăsat un sentiment de insatisfacţie. Punctul însă, cel cîştigat, nu cel pierdut, a rămas şi el poate fi preţios în cursa cu adiţiune pentru Mexic. Miercuri însă, tricolorii nu pot, n-au cum, să se mai mulţumească cu o jumătate de măsură, victoria fiind singurul cuvînt de ordine ! Oricum am întoarce lucrurile, oricum am calcula, valoarea lor e evident superioară, iar ea, întărită de abordarea cu maximă responsabilitate a meciului, trebuie să conducă, obligatoriu, la succes. Aceasta e, să nu ne sfiim s-o spunem, singura alternativă valabilă pentru Mundialul 1986, şi nu ne îndoim că, bucurîndu-se de încrederea milioanelor de iubitori ai fotbalului românesc, ca şi de excelente condiţii de pregătire, jucătorii noştri nu vor precupeţi nici un efort, nu se vor da în lături de la nici un sacrificiu, pentru a o materializa. Să le urăm succes !

Un rol de seamă în susţinerea echipei va reveni publicului timişorean. Din cîte cunoaştem pînă la această oră, tribunele cochetului stadion „1 Mai" (interzise în vederea partidei din 28) vor fi arhipline. Timişoarei i s-a făcut, după Bucureşti, Craiova şi Hunedoara, cinstea de a organiza un meci interţări oficial, cu mare miză, şi sîntem convinşi că spectatorii de pe malurile Begăi, cu tradiţie în materie, vor şti să dea aripi tricolorilor, fiind (chiar dacă formula e cam uzată) al 12-lea jucător al echipei. Spre lauda ei, Timişoara sportivă, sprijinită consistent de organele de partid şi de stat, a întreprins totul, organizatoric vorbind, ca întîlnirea România — Finlanda să se desfăşoare în cele mai bune condiţii. Şi din acest punct de vedere, meciul poate începe !

VOR SCHIMBA CEVA FINLANDEZII ?

Nu deţinem, din păcate, cine ştie ce informaţii proaspete despre viitorii noştri oaspeţi. Fiind vorba despre o forţă din eşalonul 3 (dacă nu 4) al fotbalului internaţional (Finlanda participă din 1938 la preliminariile C.M., dar n-a ajuns niciodată în turneul final !), ştirile din ţara celor 1 000 de lacuri, referitoare la campionatul intern, la transferări etc., parvin rareori în circuitul ziarelor, al agenţiilor de presă. Analizînd însă meciul pe care naţionala finlandeză (fără jucătorii din străinătate) l-a susţinut şi cîştigat recent, în 6 august, în faţa lui Botafogo (2—1), e aproape sigur că Kuusela nu va opera, raportînd la lotul anunţat pentru 6 iunie, decît cel mult o schimbare, două. Mircea Lucescu, care a urmărit îndeaproape evenimentele fotbalistice din Finlanda, opina că nordicii vor veni la Timişoara fără „libero"-ul Kymalainen (35 de ani), pe postul căruia Kuusela l-a preferat (cel puţin pentru partida cu Botafogo) pe tînărul Europaeus, care evoluează în Suedia. În rest, ar fi portarii Olavi Huttunen (24 de ani, 30 A) şi Olli Isoaho (29, 18 A), apărătorii Esa Pekonen (23, 37 A), Erkka Petaja (21, 20 A), Jyrki Nieminen (34, 40 A), Jukka Ikalainen (28, 35 A) şi Aki Lahtinen (26, 37 A), mijlocasii Kari Ukkonen (24, 18 A), Pasi Rautiainen (23, 23 A), Leo Houtsonen (26, 34 A) şi Hannu Turunen (28, 54 A), atacanţii Jari Rantanen (23, 14 A), Ari Valvee (24, 29 A) şi Mika Lipponen (21, 20 A). Dintre aceştia, 4 joacă în prezent în străinătate : Lahtinen în Anglia, la Notts County, Ukkonen în Belgia, la Cercle Bruges, Rautiainen în R.F.G., la Arminia Bielefeld, Lipponen în Spania, din vară, la Real Palma de Mallorca.

Stilul finlandezilor, dacă se poate vorbi despre aşa ceva, e mai degrabă britanic, axat pe efort fizic şi pe angajament, cu observaţia că, exceptînd un jucător, doi, îi lipseşte rafinamentul insular. În mod normal, întrînd în discuţie amintita diferenţă de valoare, nordicii n-ar trebui să pună mari probleme unei echipe ca a României, mai ales în deplasare. Numai că meciul de miercuri, atenţie tricolori !, nu se cuvine tratat ca o „floare la ureche", ci dimpotrivă. E absolut obligatoriu ca el să fie abordat cu maximum de atenţie. Kuusela venind să-şi apere în 28 august ultima şansă. Teoretic minimă, dar şansă ! În sfîrşit, finlandezii şi-au anunţat sosirea la Timişoara, cu un avion charter, pentru duminică la prînz, urmînd să facă, pînă la destinaţie, o scurtă escală la Constanţa, pentru debarcarea echipei de tineret. Oaspeţii vor locui la hotelul „Continental", delegaţia lor avîndu-l în frunte pe Lauri Poyhonen, preşedintele lui Suomen Palloliitto (Federaţia finlandeză).

UN SINGUR GÎND : ÎNVINGEM !

Reunit luni seara, în Capitală, lotul nostru reprezentativ (cu cei 17 „posibili" : Lung, Moraru, Negrilă, Ştefănescu, Iorgulescu, Iovan, Rednic, Ungureanu, Zare, Böloni, Klein, Mateuţ, Lăcătuş, Gabor, Coraş, Cămătaru, Hagi) a fost supus, în dimineaţa următoare, unui exigent control medical, care a evidenţiat o serie de traumatisme minore, uşor de refăcut pe parcurs. De marţi, fotbaliştii tricolori şi-au mutat „cartierul general" la Bistriţa, de unde vor pleca spre Timişoara (via Cluj-Napoca) luni la amiază. Au fost şi sînt ceasuri (multe !) de pregătire asiduă, conştiincioasă, cărora jucătorii le-au răspuns cu seriozitate şi ambiţie. Ei realizează că miza partidei cu Finlanda e uriaşă şi sînt decişi, ne spunea Ştefănescu la telefon, să lupte fără menajamente pentru a încheia meciul victorioşi, continuînd (cu şanse sporite) campania pentru Mexic. Avem, l-am auzit pe căpitanul tricolorilor exprimînd starea de spirit a tuturor coechipierilor, un singur gînd : învingem !

Pentru ce formulă vor opta antrenorii Lucescu şi Rădulescu? Dificil de dat un răspuns, mai ales acum, cînd cei 2, conectaţi la febra partidei, par mai interiorizaţi ca oricînd. Au în vedere însă, din cîte am înţeles, şi posibilitatea folosirii lui Moraru, care are un început de sezon excepţional, dar hotărîrea (ţinînd, preciza Lucescu, de condiţia psihică) va fi luată în ziua meciului. N-ar fi exclus, şi nu scriem ca să ne aflăm în treabă, ca finlandezilor să le fie opus, din primul moment, hunedoreanul Mateuţ, şi el în creştere de formă. După renunţarea (se pare definitivă) la Stoica, titularizarea lui Mateuţ, care urmează celeia a lui Hagi, ar putea fi o soluţie pentru Timişoara (şi nu numai). De ce credem aşa ? Pentru că, fără a ignora aportul celor doi „pivoţi" care sînt Cămătaru şi Coraş, socotim că se impune (şi meciul de la Moscova a arătat-o) o iuţire a jocului tricolorilor. Să ne oprim însă aici cu sugestiile, continuînd să apreciem că Lucescu şi Rădulescu vor şti să discearnă şi să aleagă cea mai eficace variantă, cea cîştigătoare. Atît ei cît şi jucătorii sînt încunoştinţaţi, pînă la cel mai mic amănunt, asupra manierei de joc a finlandezilor, cu care s-au confruntat în primăvară şi pe care i-au văzut şi răsvăzut la videomagnetoscop.

Avem certitudinea că stă în puterea tricolorilor, şi în capacitatea lor de concentrare, şi în dîrzenia lor, şi în devotamentul lor faţă de culorile ţării, să obţină miercuri victoria, poate chiar la o diferenţă de scor confortabilă. Nu ne rămîne decît să le urăm, făcîndu-ne purtătorii de cuvînt ai tuturor suporterilor fotbalului românesc, mult succes !

OVIDIU IOANIŢOAIA

Aşteptînd veşti bune din „patria lanternelor"

În ciuda celor 23 de goluri înscrise etapa IV-a s-a arătat a fi lipsită de virtuţi. Golurile, e drept, n-au fost puţine, dar faptul nu s-a datorat vioiciunii atacanţilor, cît gafelor din apărare, ceea ce înseamnă (chestiune confirmată şi de jocurile de miercurea trecută) că pe lîngă durerile de cap datorate vîrfurilor fără vocaţie, s-au înmulţit şi apărările-şvaiţer din preajma portarilor fără noroc.

În cîteva cuvinte, duminică s-a desfăşurat o etapă în care Rapidul a încercat să-şi cîrpească demnitatea zdrenţuită în meciul trecut, iar Bacăul şi-a sărbătorit decent primele puncte; o etapă în care, la Rm. Vîlcea, doi „bătrîni" în mare vervă, i-am numit pe Beldeanu şi pe Carabageac, au bucurat un întreg stadion, iar Petrolul, la Oradea, şi-a reafirmat voinţa de a face parte măcar doi ani consecutiv din prima divizie ; o etapă în care Craiova a confirmat naşterea unei noi echipe „europene", iar Sportul a ajuns Corvinul, mai puţin ambiţios duminică, la numărul de goluri marcate.

În sfîrşit, a fost o etapă în care de la pomul lăudat ne-am întors cu sacul gol, deşi n-am avut nici o vină. Mai mult chiar, ne-am străduit să umplem un stadion care anunţa cu o zi înainte că nu mai sînt bilete, deşi băncile goale s-au văzut cu ochiul liber din cele mai îndepărtate colţuri de ţară (graţie surprizei făcute de televiziune, al cărui program n-a suflat, ca de obicei, nici o vorbă despre transmisie), strădanie depusă cu gîndul curat că un derbi de prima mînă merită o asistenţă pe măsură. N-a fost să fie fiindcă nici Steaua, nici Dinamo nu s-au prea omorît cu firea, dar nici „arbitrul anului", Crăciunescu Ion, nu le-a prea lăsat s-o facă. În treacăt fie zis, nu sîntem de părerea celor care au afirmat că terenul a fost plin de bătăuşi. Meciul a avut faulturi de joc, a avut şi cîteva poliţe plătite, dar toate acestea n-au făcut din partida Steaua — Dinamo ceea ce a vrut Crăciunescu Ion să se creadă, împărţind cartonaşe cu nemiluita. Excesul lui de zel ţine mai mult de titlul primit anul trecut şi mai puţin de cele petrecute pe teren. Am vorbit mai mult despre aceste lucruri, deoarece recitalul arbitrului a fost „clou"-ul unui derbi sărac.

Aşa cum stau treburile pînă în prezent, apare limpede că cele patru europene se desprind încet dar sigur (potrivit aşteptărilor), urmate mai mult sau mai puţin consecvent de alte trei, patru echipe, care nu vor să piardă trena, în vreme ce a doua jumătate a clasamentului se pregăteşte temeinic pentru evitarea retrogradării. Deci, nimic nou sub soare (caniculă), istoria repetîndu-se în fiecare an după declaraţiile glumeţe din timpul frumoaselor vacanţe.

Deocamdată, de la Timişoara, „patria lanternelor" (evident, ne gîndim la cunoscutele produse ale Întreprinderii „Electrotimiş"), aşteptăm exact ceea ce lipseşte proprietarilor stadionului : două puncte. Două puncte pentru Mexic.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Cronica şoselei

La mare

Pe artera soarelui, după cum se mai numeşte şoseaua ce duce către ţărmurile Mării Negre, vehicule de tot felul, dar mai ales automobile, mişună într-un du-te-vino neîntrerupt, formînd un lanţ cu mii de zale, într-o varietate bogată de culori, forme şi dimensiuni. E bine, e plăcut să mergi cu maşina la mare ! Pregătirile pentru această călătorie îşi pun amprenta pe viaţa familiei cu mult timp înainte de plecare, însă pe măsură ce se apropie ziua mult aşteptată, febra preparativelor creşte în proporţie geometrică. Nimeni nu este scutit de griji : tăticu, cu aranjarea maşinii ; mămica, cu tot ce ţine de treburile gospodăreşti, adică îmbrăcăminte, încălţăminte adecvate, hrană pentru drum şi cîte şi mai cîte ; copiii, cu jucăriile ce trebuie neapărat luate şi cu adresele prietenilor cărora le vor trimite ilustrate. Singura persoană care îşi păstrează calmul şi poate chiar veselia, dar asta mai pe-ascuns, este bunica. „Se pregătesc de parcă ar pori într-o expediţie la Polul Nord !, meditează ea în sine. Ce de-a bagaje, de tot felul, telefoane, notiţe despre lucruri ce trebuie ţinute minte. Mă rog, treaba lor. În ce mă priveşte, voi avea şi eu cîteva zile liniştite. Şi fără să mă coste..."

Pînă în Capitală, deplasarea n-a ridicat probleme deosebite, cu toată animaţia vie de vehicule pe şosele. Cînd vezi că cei cu care împarţi fîşia de asfalt te respectă, ba chiar îţi facilitează mersul, şi te scutesc de trombele de fum innecăcios, cum a fost cazul cu şoferul unui trailer cît toate zilele care, pe Dealul Negru, a făcut semn cu braţul că drumul este liber şi se poate depăşi, parcă te gîtuie emoţia şi-ţi pare rău că nu-l cunoşti şi n-ai cum să-i mulţumeşti pentru gestul lui spontan şi frumos.

Pentru trecerea mai rapidă a timpului, dar şi în scop educativ, tăticu propune copiilor un test : să numere, pe parcursul a cinci sate, ciţi dintre pietonii întîlniţi în cale circulă pe stînga şi ciţi pe dreapta. Scorul a fost net superior în favoarea adepţilor mersului pe stînga, exemplul acestora constituind una dintre cărţile de vizită ale civilizaţiei rutiere. O carte de vizită al cărei blazon este cu atît mai valoros cu cît este expresia conduitei în circulaţie a locuitorilor din mediul rural, unde şi automobilul, ca şi cultura şi educaţia, au pătruns abia în anii noştri, dar mai ales în aceşti ultimi douăzeci, producînd prefaceri pozitive în fizionomia şi sufletul oamenilor de pe meleagurile româneşti.

Dincolo de Bucureşti, intrată în şuvoiul traficului specific lunilor calde, familia ce se îndreaptă către litoral are nevoie de o perioadă de acomodare, pentru că, la drept vorbind, nu este uşor să conduci kilometri întregi în spatele aceluiaşi automobil, aflat şi el într-o coloană destul de lungă, ce se îndreaptă, formînd un bloc monolit, către aceeaşi ţintă. Monotonia, căldura, tentează la somnolenţă. O scurtă oprire este binevenită nu numai pentru şofer. Tocmai se difuzează la radio recomandări care îndeamnă pe cei aflaţi la volan la cumpătare şi evitarea exceselor.

Pădurea, unde se găseşte locul de parcare, oferă umbră şi răcoare. Dintr-o Dacie oprită alături sare un căţel, vesel nevoie mare că are pe-unde să alerge şi să-şi consume energia. Fuge în dreapta şi în stînga, exuberant, dar are grijă să revină din cînd în cînd la maşină, dînd de înţeles că face şi el parte din echipaj. Prezenţa patrupedului naşte o discuţie dacă este bine sau nu luarea cîinilor în automobil. Se emit păreri pro şi contra, schimbul de opinii rămînînd deschis fără să se ajungă la un consens. Ceea ce, uneori, se întîmplă şi în legătură cu probleme mai mari.

Pe parcurs, este ajunsă o Skodiţă, pe cît de veche, pe atît de încărcată. Înaintează, sărmana, gîfîind sub povara greutăţii, căutînd, fără mulţi sorţi de izbîndă, să se menţină în ritm. La un moment dat, o frînă cam bruscă, şi un bagaj voluminos de pe acoperiş aterizează drept în mijlocul şoselei. Noroc că automobilistul din urmă a fost atent şi nu s-a pierdut cu firea, reuşind să ocolească cu dibăcie obstacolul apărut literalmente instantaneu. Emoţiile inerente unei asemenea peripeţii sînt urmate de comentariile de rigoare la adresa celui care putea strica călătoria de vacanţă, pentru ca, în final, să se aducă laudele fireşti tăticului, care a salvat totul.

Numeroasele automobile ce vin din sens opus sugerează celor mici ai familiei un subiect distractiv : în cîte maşini sînt copii pe bancheta din faţă. Rezultatul este aproape de necrezut : un singur caz dintr-o sută !

„De ce tăticule, se întreabă Viorica, nu folosesc toţi centura de siguranţă, cum faci tu şi cu mămica ? Ştiu eu de la Andrei, colegul meu de clasă, că astă iarnă putea rămîne orfan dacă părinţii lui n-ar fi purtat centura de siguranţă pe cînd mergeau la ţară şi maşina lor s-a lovit tare de un copac din cauză că a derapat". „Ei, fetiţa mea, vine răspunsul, nu toţi s-au obişnuit încă cu ea, apoi mai sînt oameni care trăiesc cu impresia că lor nu li se poate întîmpla nimic cît timp circulă corect. Ceea ce este adevărat, dar numai pînă la un punct. Dovadă, păţania părinţilor lui Andrei". „Eu, cînd o să am maşină, medită Viorica, îmi voi pune centura de aceeaşi culoare cu rochia. Ca să se asorteze". „Dar cum o să schimbi centurile ?, intervine Marian, fratele Vioricăi". „Mare lucru. Nu voi schimba centurile, ci numai învelişul din faţă. Şi gata !"

Pe nesimţite, se apropie litoralul. La orizont se profilează acoperişurile clădirilor ce străjuiesc solemn malul Mării. Şoseaua s-a lărgit, dar se pierde rapid sub roţi. Maşinile, înşiruite pe două rînduri, înaintează în cadenţă. De undeva, de aproape, marea îşi trimite briza răcoritoare, ospitalieră, în semn de bun venit tuturor celor care, după sute de kilometri, i-au dat rendez-vous în vara lui '85.

VICTOR BEDA

Dincolo de vitrina strălucitoare a societăţii occidentale

Problematica drepturilor omului este astăzi deosebit de actuală şi ea vizează asigurarea afirmării reale a personalităţii umane, participarea maselor la rezolvarea problemelor lumii contemporane, cît şi la soluţionarea problemelor sociale, economice şi politice ale fiecărei ţări. În contextul luptei ideologice din lumea contemporană, se poate constata că unii ideologi şi oameni politici occidentali se erijează în instanţe, chipurile de „apărare" a drepturilor omului. Dar aceste tentative, oricît de sofisticate, nu pot înşela opinia publică. nu pot să ascundă racilele structurale ale capitalismului, adevărata faţă a drepturilor omului în această societate a exploatării şi inechităţii, dincolo de strălucitoarea faţadă a societăţii capitaliste ascunzîndu-se o lume în care banul şi nu omul constituie suprema valoare, o lume marcată de profunde inegalităţi sociale. de uriase decalaje între bogaţi şi săraci, o lume în care nu sînt asigurate drepturi fundamentale cum ar fi dreptul la muncă, la învăţătură, la sănătate, la educaţie şi cultură.

Înrăutăţirea situaţiei social-economice a ţărilor occidentale grav afectate de criza economică mondială, a făcut să apară şi mai pregnant nedreapta alcătuire a societăţii burgheze, incapacitatea ei de a asigura drepturile fundamentale ale omului. Amploarea şi acuitatea fenomenelor şomajului, criminalităţii, toxicomaniei, discriminării sociale şi rasiale etc au făcut ca pînă şi în presa occidenală, inclusiv în cea de tendinţă conservatoare, să apară relatări şi comentarii care pun sub un mare semn de întrebare imaginea în culori roz a societăţii capitaliste, relevă racilele de fond ale acesteia, lasă să se întrevadă o realitate cu consecinţe dezastruoase pentru condiţia umană. Redăm în continuare cîteva extrase din presa din Occident revelatoare în această privinţă :

S.U.A. : Foametea a luat proporţii endemice („Vorwärts")

„Potrivit opiniei unei organizaţii de medici americani, în Statele Unite foametea a luat proporţii endemice. «Comisia specială pentru problemele foametei în America» apreciază într-un raport că aproximativ 20 de milioane de americani din cei 236 de milioane de locuitori ai ţării nu-şi pot asigura hrană suficientă. După statisticile guvernului, peste 35 de milioane de americani trăiesc sub «pragul sărăciei». Aproximativ 15 milioane dintre aceştia nu beneficiază de cartele pentru procurarea unor alimente mai ieftine. Raportul, realizat la renumita universitate Harvard, consideră că răspunzător de această situaţie este guvernul, care refuză să ia măsuri pentru ameliorarea ei. Astfel, s-a ajuns ca foametea să fie mult mai răspîndită decît în urmă cu 10—15 ani. Guvernul a recunoscut că sărăcia a atins un nivel record în S.U.A. şi cu toate acestea a redus programele de asistenţă socială. Acest lucru a făcut ca America să devină «o societate a cantinelor sociale», «fantome» din perioada Marii Crize, cînd oamenii stăteau la rînd pentru o bucată de pîine..."

Franţa : Oameni mai puţini egali decît alţii („L'Humanite")

„Se afirmă că oamenii se nasc liberi şi egali în drepturi. Să fie, oare, adevărat în societatea noastră ? Un om fără slujbă are drepturi ? Fireşte. De pildă, pe cel de a privi la cei care pleacă şi se întorc de la lucru. Pe cel de a primi o infimă indemnizaţie de şomaj, pentru a putea supravieţui. Pe cel de a-şi căuta un nou loc de muncă. Dar cît valorează toate aceste libertăţi, cînd predomină cea de a muri de foame ? Mai demult, cînd şomajul nu ajunsese să depăşească în Franţa trei milioane, Biroul Internaţional al Muncii formula definiţia sindromului şomajului, potrivit căreia la fiecare un milion de şomeri în plus, pe o perioadă mai îndelungată cresc într-o proporţie considerabilă maladiile cardiace, bolile nervoase, maladiile în general. Sindromul şomajului reprezintă, în realitate, neliniştea reînnoită zi de zi de durerea, de sentimentul umilitor de a fi nevoit să taci, atunci cînd ai simţi nevoia să strigi, împotmolirea într-o slujbă care nu te interesează şi în care nu ai nici un viitor, pentru că ceva cît de cît este mai bine decît nimic. Există şi alte drepturi ce sînt şi mai mult limitate, drămuite : dreptul la concedii, la petrecerea timpului liber, la educaţie, la cultură, dreptul de a fi ascultat, respectat, consultat, dreptul adevărului. Iată un capitol al drepturilor omului care trebuie completat şi care îşi cere locul în rîndul celor aparent recunoscute".

R.F.G. : Discriminarea femeilor (Deutsches Allgemeines Sonntagsblatt")

„În R.F. Germania sărăcia a devenit un fenomen obişnuit. Aceasta este concluzia la care a ajuns un grup de specialişti în cercetarea problemelor sociale. «La capătul a 10 ani de şomaj masiv, numărul persoanelor care se găsesc la marginea pieţei forţei de muncă şi a sistemelor de asigurare este din ce în ce mai numeros», constată specialiştii. În opinia lor, în următorul deceniu această polarizare a păturilor pauperizate se va accentua şi mai mult. Victimele acestei evoluţii sînt, în primul rînd, femeile ; din acest punct de vedere se va produce un fenomen de «feminizare a sărăciei». Există o diferenţă mereu crescîndă între salariile bărbaţilor şi cele ale femeilor : în 1979, în industrie, diferenţa era de 3,6 mărci pe oră ; doi ani mai tîrziu diferenţa ajunsese la 4.11 mărci.. "

Spania : Toxicomania la nivel de alertă (Agenţia DPA)

„Diego Maradona, asul fotbalului a apărut, recent, pe micile ecrane din Spania, dar nu pentru a-i uimi pe telespectatori cu şuturile lui artistice, ci pentru a-i avertiza pe tinerii spanioli să nu consume droguri — haşiş, cocaină, heroină. «Bucură-te de viaţă şi uită de droguri. Dacă drogurile te atrag, spune pur şi simplu Nu !», îi sfătuia Maradona pe tineri. Cît de mult a crescut, în ultimii ani, negoţul şi consumul de droguri în Spania, devenind un pericol pentru viaţa multor oameni şi pentru securitatea internă, au putut vedea spanioli la buletinul de ştiri al televiziunii. Doi toxicomani au luat ostatici funcţionarii unei bănci din San Sebastian, au procedat la schimburi de focuri cu poliţia şi au constrîns autorităţile să le acorde cel puţin un surogat de drog — Metaserine. Atacul s-a sfîrşit cu sinuciderea unuia dintre toxicomani, în vîrstă de numai 22 de ani..."

Sărăcie, şomaj, droguri, violenţă — iată aspecte care constituie prin ele însele, nesocotiri flagrante ale drepturilor fundamentale ale omului. Chiar şi numai din cele cîteva extrase de presă prezentate se impune concluzia că în societăţile bazate pe exploatare şi asuprire, omul se confruntă zi de zi cu probleme dintre cele mai grele, că drepturile lui sînt în permanenţă încălcate.

Grupaj realizat de ROMEO NĂDĂŞAN

O imagine ce nu mai surprinde pe nimeni: un om lipsit de locuinţă dormind direct pe caldarîm în plin centrul New Yorkului

Mizeria, iată soarta acestor francezi, nevoiţi să trăiască la marginea societăţii, să-şi caute mijloace de subzistenţă în resturile aruncate la gunoi

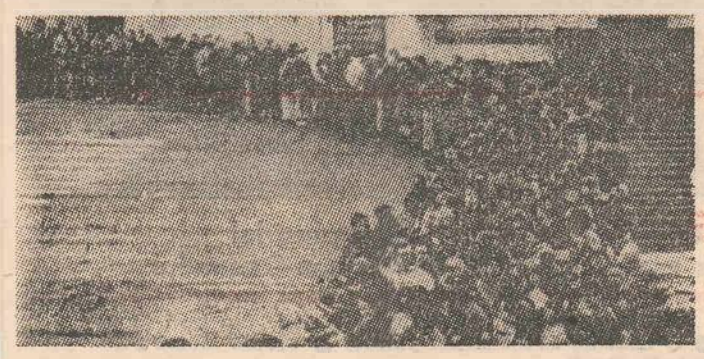

O imagine tipică pentru America zilelor noastre : 900 de persoane la coadă pentru a obţine una din cele... 30 de slujbe oferite

Siderurgiştii din oraşul vest-german Dortmund cer să se pună capăt concedierilor. O revendicare legitimă în condiţiile în care 200 000 de siderurgişti vest-germani şi-au pierdut locurile de muncă

Comentariul săptămînii

Datoriile externe

Datoriile externe ale ţărilor în curs de dezvoltare continuă să se situeze printre cele mai acute probleme ale zilelor noastre, de a cărei rezolvare depind în mare măsură atît propăşirea ţărilor respective, cît şi echilibrul economic pe mapamond, însănătoşirea relaţiilor economice internaţionale.

După cum este cunoscut, volumul total al acestor datorii este în momentul de faţă de 970 de miliarde de dolari. La această sumă exorbitantă, ca şi la lipsa de mijloace de rambursare s-a ajuns datorită sistemului economico-financiar în vigoare în prezent pe plan internaţional, datorită majorării ratei dobînzilor, a politicii economice protectioniste practicate de ţările dezvoltate, cu deosebire de Statele Unite. Această situaţie a dus la rate deosebit de ridicate ale datoriei externe (prin rată a datoriei externe se înţelege procentul din încasările provenite din exporturi care se alocă pentru plata dobînzilor şi pentru rambursarea datoriilor scadente) : în Brazilia — 89 la sută, în Argentina — 63 la sută, în Mexic — 57 la sută ş.a.m.d. Recurgerea la protectionism, fapt care a dus la împiedicarea ţărilor în curs de dezvoltare de a obţine din exporturi veniturile necesare pentru a acoperi datoria externă, precum şi majorarea la cote cămătăreşti a dobînzilor pe piaţa internaţională a creditului au dus la creşterea, într-un termen foarte scurt, atît a volumului plăţilor pentru achitarea datoriei externe ajunse la scadenţă (dobînzi şi rate), cît şi a proporţiei dobînzilor în comparaţie cu ratele. Aşa, de pildă, dacă în 1977 valoarea plăţilor făcute de ţările în curs de dezvoltare pentru acoperirea datoriei externe scadente era de 39,5 miliarde de dolari, din care dobînzi 13,3 miliarde iar amortismentele anuale 24,2 miliarde, în 1985 aceste cifre sînt de, respectiv, 134,5 miliarde de dolari, 74 de miliarde şi 60,5 de miliarde de dolari.

De o mare importanţă este, legat de aceasta, crearea de posibilităţi de a rambursa datoriile în raport cu sumele obţinute de pe urma exporturilor. În acest sens, ţările industrializate creditoare ar trebui să faciliteze exporturile ţărilor în curs de dezvoltare, deoarece de acest export depinde solvabilitatea lor. „Noi vrem să rambursăm datoriile, dar mai întîi trebuie să ni se permită să obţinem devize" — a spus preşedintele Argentinei. Dar pentru a avea eficacitatea necesară, orice măsuri menite să faciliteze ţărilor în curs de dezvoltare rambursarea datoriilor lor externe trebuie să pornească de la realitatea că problema datoriilor este o problemă globală, iar rezolvarea ei implică soluţii globale, la care se poate ajunge prin tratative reale între ţările dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare, ţinînd seama de evoluţia pe termen lung a economiei mondiale. Avînd acestea în vedere, România consideră că o soluţionare temeinică şi justă a problemei datoriilor externe presupune anularea datoriilor ţărilor celor mai sărace, cu un venit anual pe locuitor mai mic de 500—600 de dolari, reducerea considerabilă a datoriei pentru ţările cu venituri anuale de pînă la 1 000—1 200 de dolari pe locuitor, astfel încît ansamblul datoriilor externe ale ţărilor în curs de dezvoltare să se reducă cu 30—50 la sută. În acelaşi timp, ţara noastră consideră necesar să se stabilească limite maxime ale dobînzii de 7—8 la sută pentru credite vechi şi de 5 la sută pentru credite noi, să se convină un plafon pentru plăţile anuale în contul datoriei externe care să nu depăşească 10—15 la sută din încasările anuale din exporturi, iar Fondul Monetar Internaţional să renunţe la a impune condiţii economice şi politice ţărilor în curs de dezvoltare, la forme de amestec în treburile interne ale statelor în curs de dezvoltare, să aibă loc o restructurare a sistemului valutar-financiar internaţional, care să permită participarea cu drepturi egale a tuturor ţărilor lumii la activitatea organelor financiar valutare internaţionale. „Vom acţiona — spunea tovarăşul Nicolae Ceauşescu — cu toată hotărîrea pentru a contribui la soluţionarea problemelor subdezvoltării, inclusiv a datoriilor ţărilor în curs de dezvoltare, pentru o nouă ordine economică mondială". Pentru că instaurarea unei noi ordini economice internaţionale ar crea, fără îndoială, şi condiţiile necesare pentru rezolvarea justă a problemei datoriilor externe ale ţărilor în curs de dezvoltare.

ION D. GOIA

Suferinţele alfabetului

Într-un raport publicat recent la sediul O.N.U. se apreciază că în lume există circa 850 de milioane de nestiutori de carte, la care se adaugă un număr imens de semianalfabeţi. Din raport rezultă că scăderea sau creşterea analfabetismului se află în strînsă legătură cu nivelul de dezvoltare a ţărilor respective ; prin urmare, acest flagel este mult mai răspîndit în ţările în curs de dezvoltare, mai ales în Africa şi Asia. Potrivit estimărilor făcute de forurile de specialitate, în aceste ţări se va înregistra pînă la sfîrşitul secolului un spor de 61 de milioane de analfabeţi.

Cum stau însă lucrurile în ţările industrializate în ceea ce priveşte ştiinţa de carte ? Fireşte, ele stau mai bine decît în ţările sărace, dar nici pe departe la nivelul pe care l-ar indica gradul de dezvoltare a acestor ţări. Să luăm, de pildă, Statele Unite. Iată, ce scria, nu demult, **Associated Press** : „Statele Unite au trimis deja oameni în lună şi ele ar dori să treacă drept prima naţiune a lumii. Dar dacă e să privim lucrurile prin prizma cetăţeanului american mediu, S.U.A. trebuie să renunţe rapid la această pretenţie. Căci peste 23 000 000 de americani adulţi — aproape fiecare al zecilea cetăţean — nu pot citi sau scrie". Într-un studiu publicat de Congresul S.U.A., se arată că aproape 40 la sută dintre americanii de 17 ani nu înţeleg cuvîntul scris. În cartea sa „America analfabetă", Jonathan Kozol prezintă şi alte cifre edificatoare : 44 la sută dintre negrii din Statele Unite sînt total sau parţial incapabili să descifreze un text scris, 56 la sută din populaţia hispanică — care reprezintă 20 la sută din populaţia americană — este în aceeaşi situaţie. Potrivit statisticilor UNESCO, Statele Unite sînt pe locul 49 (din 158 de ţări) pe scara statelor analfabetizate. Dar analfabetismul, această adevărată „dramă socială a Americii", cum l-a caracterizat un fost secretar de stat al educaţiei, a devenit şi o plagă economică. Din 8 milioane de şomeri, 4—6 milioane nu au de lucru pentru că nu posedă pregătirea minimă necesară. Multe pagube şi situaţii periculoase sînt provocate datorită nestiinţei de carte. Aşa, de exemplu, „U.S. Navy" a raportat că a pierdut echipamente în valoare de 250 000 de dolari pentru că un recrut nu a fost în stare să citească modul de întrebuinţare. Deficitul industriei americane datorat incapacităţii funcţionarilor săi de a descifra un text este estimat la 20 de miliarde de dolari.

Că se află analfabeţi în ţările rămase în urmă este regretabil, dar fenomenul nu stîrneşte mirare ; însă existenţa unor contingente compacte de nestiutori de carte în ţări puternic dezvoltate constituie, fără îndoială, una din marile suferinţe ale alfabetului în zilele noastre.

ION CODRU

Fotoreportaj înainte de tăierea panglicii inaugurale

Detalii dintr-o mare ctitorie

Totul pentru om

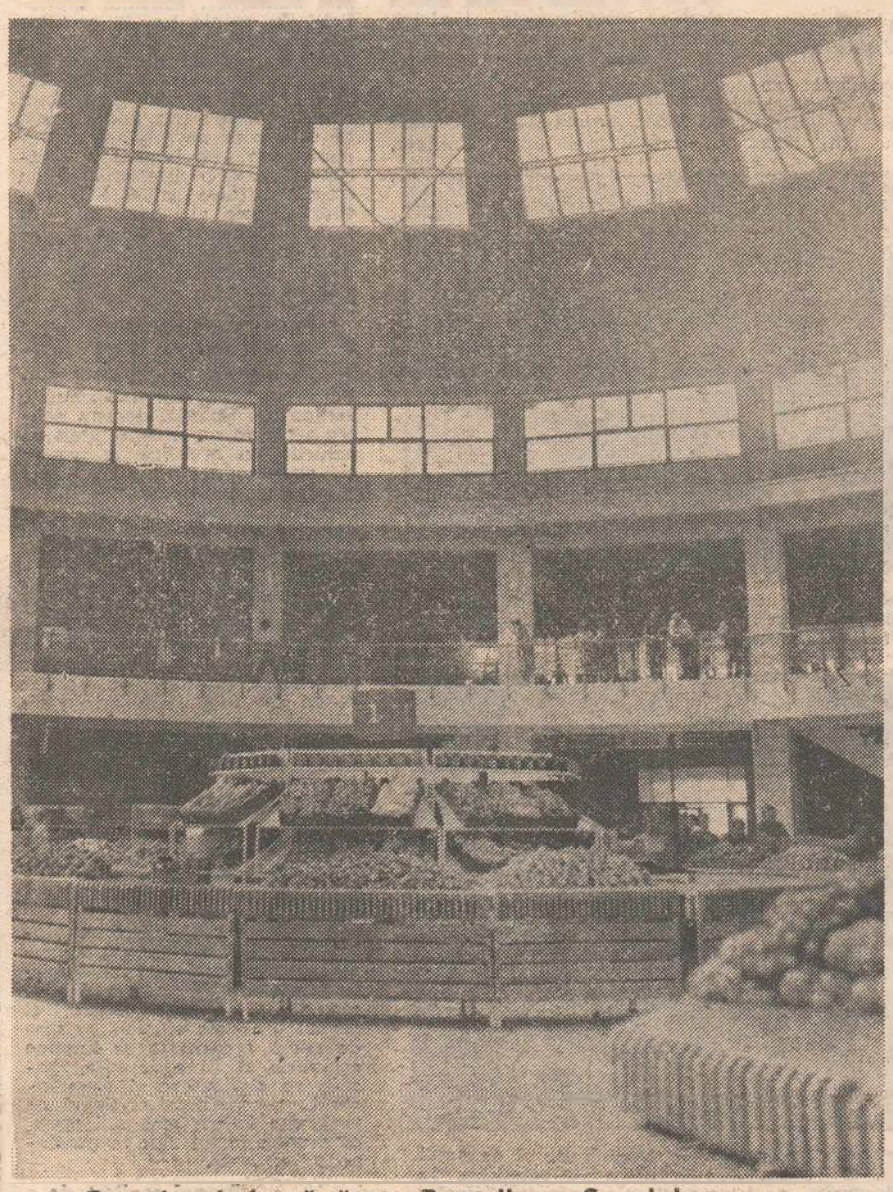

Complexul de sănătate Pantelimon-Socului

● Suprafața 5 000 metri pătrați ● Tratarea simultană a 400 de persoane ● 500 de proceduri de fizioterapie, balneologie, gimnastică medicală.

Complexul comercial agroindustrial și piața multifuncțională Pantelimon-Delfinului

● Cel mai mare complex cu asemenea destinație din țară ● 21 de magazine ● O hală de 16 000 metri pătrați ● 600 de locuri pentru producătorii individuali.

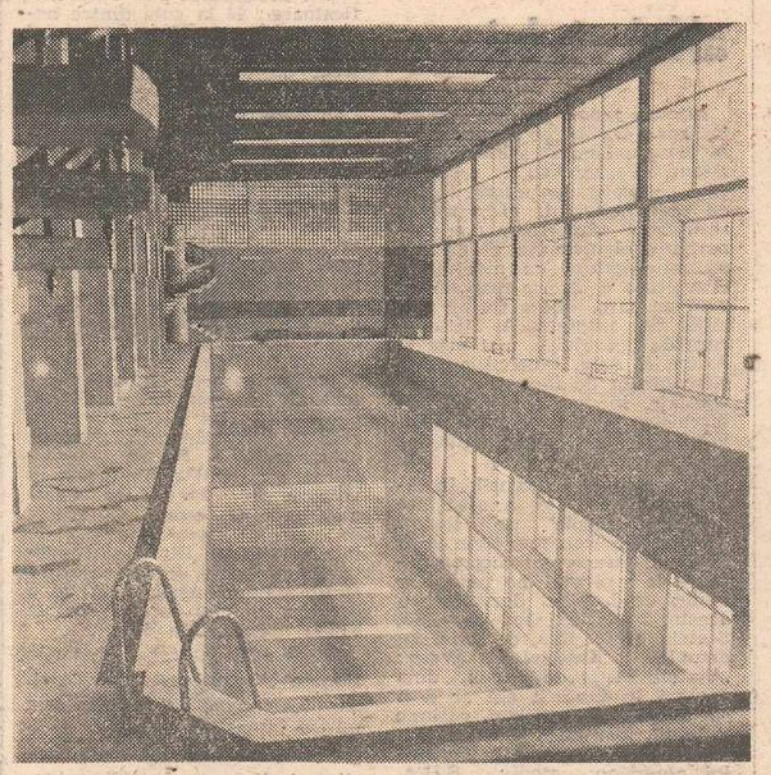

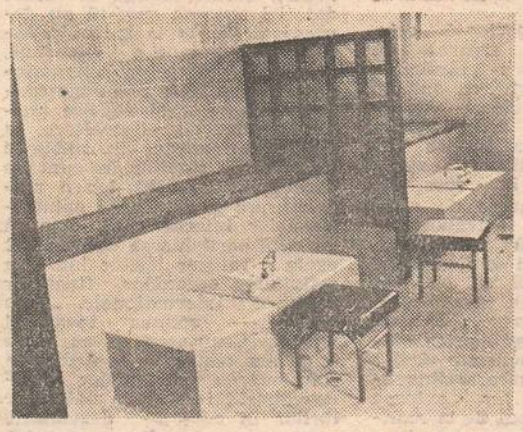

Fotoreportaj de VICTOR RĂDULESCU

Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic
Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir
București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41 505